

GENERAL

POLAD HƏŞİMOV
XATİRƏLƏRDƏ

“Xatirə ədəbiyyatı” silsiləsinin 52-ci kitabı

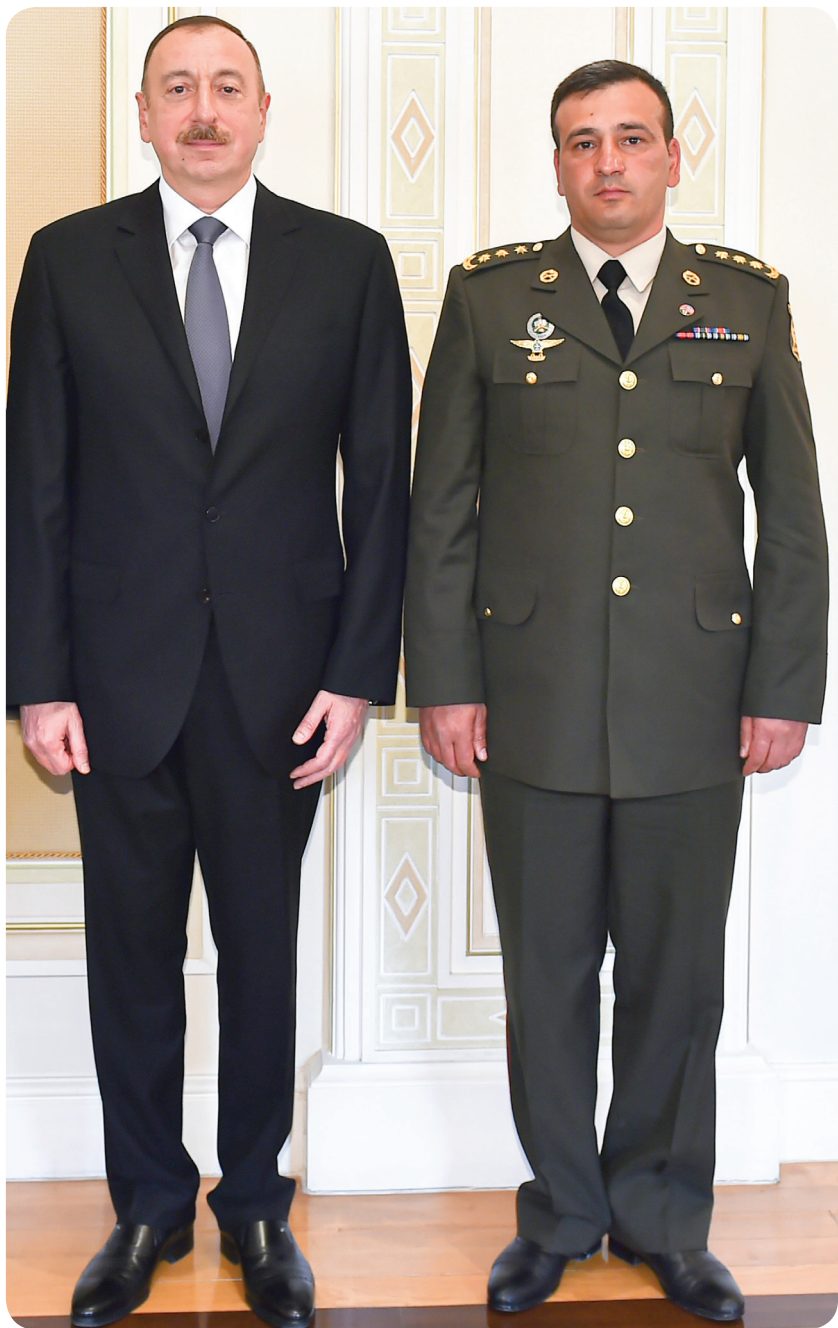

General Polad Həşimovun anası Səmayə xanım ilə telefonla danışdım, ona başsağlığı verdim, Allahdan səbir dilədim. Onu əmin etdim ki, oğlunun, bizim qəhrəmanımızın qanı yerdə qalmayıb, onun qisası alındı və bundan sonra da alınacaqdır. Belə analara eşq olsun ki, xalqımız, dövlətimiz üçün bu cür övladlar, igidlər yetişdirib.

General Polad Həşimov orduda çox böyük hörmətə malik olan bir insan idi. Aprel döyüşlərində öz rəşadətini göstərərək. Mənim tərəfimdən iki dəfə yüksək dövlət ordeni ilə təltif edilmiş, ona general rütbəsi verilmişdir. Polkovnik İlqar Mirzəyevin oğlu Elvinlə söhbət zamanı atasının qəhrəmanlığı haqqında danışdım. Dedim ki, o, atasına oxşamalıdır, bizim bütün gənclərimiz qəhrəmanlarımıza oxşamalıdırlar. Onların həyatı, torpaq, Vətən uğrunda göstərdikləri şücaət, qəhrəmanlıq hər bir gənc üçün nümunə olmalıdır.

Biz fəxr edirik ki, Azərbaycan xalqı, Azərbaycan torpağı belə övladlar yetişdirib. Onların ailə üzvlərinə, yaxınlarına bir daha başsağlığı verirəm. Eyni zamanda, son günlər ərzində həlak olmuş bütün insanların yaxınlarına, qohumlarına başsağlığı verirəm. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, Allah yaralı hərbiçilərimizə şəfa versin!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev

Layihə rəhbəri və kitabı tərtib edən:

Şəmil Sadiq

Layihə koordinatoru və redaktor:

Səbuhi Şahmurov

Korrektorlar:

Zibeydə Quliyeva

Asifə Əfəndi

Müxbirlər:

Nizami Hüseynov

Cavid Qədir

Texniki redaktor:

Aytən Paşayeva

Dizayn və qrafika:

Tamerlan İsmayılzadə

Rəssam:

Vasif Səftərov

Son oxu:

Şəmil Sadiq

Nizami Hüseynov

**“General Polad Həşimov xatirələrində”, “Xatirə ədəbiyyatı” silsiləsinin 52-ci kitabı
“Hədəf Nəşrləri” və “XAN” nəşriyyatı, Bakı-2020, 200 səh.**

ISBN: 9084935571157

“General Polad Həşimov xatirələrində” kitabı 14 iyul 2020-ci ildə tarixində Tovuz rayonu ətrafında gedən döyüşlərdə şəhid olan general-mayor Polad Həşimov haqqında xatirələrindən ibarətdir. Kitabda şəhid generalın ailə üzvlərindən, yaxınlarından, zabit və əsgər yoldaşlarından götürülən xatirə yazıları yer alıb. Kitabın 60 səhifəsini əhatə edən “Polad Həşimov fotolarda” adlı bölmədə isə generalın ta uşaqlıq illərindən tutmuş bizdən ayrılan vaxta qədər müxtəlif dövrlərdə çəkilmiş şəkillər verilib. Kitab geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulub və şəhid generalın cəmiyyətə daha yaxından tanınması məqsədi daşıyır.

Kitabın ərsəyə gəlməsində dəstəyini göstərən bütün insanlara, o cümlədən məqalə və müəssisələrin müəlliflərinə, təşkilati işlərdə İlham Nəcəri, İlham Həşimov, Loğman Xanlarov, Elçin Kərimov, Elbrus Rzayev və Mahir Şəkərova təşəkkürümüzü bildiririk.

Vətənimiz Azərbaycan uğrundan canından keçən bütün şəhidlərimizə rəhmət diləyirik!

Şəhidlərimizin ruhuna dərin ehtiramla,

“Hədəf Nəşrləri” komandası

© “Hədəf Nəşrləri” / 2020

© “XAN” nəşriyyatı / 2020

MÜNDƏRİCAT

Həyat qədər dəyərli ölüm – Şəmil Sadiq	7
Tərcümeyi-hal: Həşimov Polad İsrayıl oğlu	10
Xidməti xasiyyətnamə	12

POLAD HƏŞİMOV XATİRƏLƏRDƏ

Həm anam, həm atamsan – Səmayə Həşimova	15
Sıxıntılarını bildirməzdi – Ofelya Həşimova.....	21
Gör, nə deyirəm – Kəmalə Həşimova	27
Sevirdi çətinliyi – İlham Həşimov	32
Atamın portretini çəkməyə əlim gəlmir... – Aybəniz Həşimova	41
Arzuları çox idi – Babək Salmanov	46
Əsrimizin Poladı: şəhid generalı tanımaq – Cavid Qədir	47
Sənin general olmağın yanındakı xanımdan asılıdır – Fəmil Məmmədli	66
Onu ürəkdən öyrətmək istəyən müəllim və zabitlərin hörmətini saxlayırdı – Sənan Valehov	69
Qarabağı işğaldan azad etmək üçün mənə cəmi iki ay vaxt lazımdır – İbrahim Xitilov	71
Polad həmişə tank rəsmi çəkərdi – Vüqar Cəfərov	73
Sən öz bildiyini etdin, hərbiçi olmağı seçdin – Vəfa İbrahim	75
İndi onu bütün Azərbaycan tanıdı və sevdi! – İlham Tumas	78
Mən dağ adamıyam – Turqut Bayramov	81
Yuxusuzluqdan onun gözləri qıpqırmızıdır – Vahid Məhərrəmov	87
Xalqının sənin haqqında bilmədiyi çox şey var – Yusif Məmmədhüseynov	94
Əsgərini qoruyurdu – Qismət Məsim	96
Qoy, əsgər məni görüb öz səhvini düzəltsin – Məziyyə Nəcəfova	99

ZABİT XATİRƏLƏRİ

Hər kəs onu göstərdiyi münasibətə görə çox istəyirdi – Elçin Kərimov	103
Poladın da şəhidlik zirvəsinə ucalmaq arzusu olub – Eldəniz Aslanov	110
Mən onun məzuniyyətə getdiyini görmədim – Elxan Fərzəliyev	113
Mən kabinet generalı deyiləm, səngər generalıyam – İlkin Möhsümlü	118
Bütöv bir qəhrəmanlıq dastanı Polad Həşimov – Qalib Paşayev	121
Bizim şəhid Polad qardaşımız – Həsən Əliyev, Şəmsəddin Məhəmmədov və Elvin Qasimov	124
Komutan, olarmı sizinlə şəkil çəkdirim? – Elbrus Rzayev	128
Axırncı dəfə Nadir şah haqqında danışdığını xatırlayıram – Loğman Xanlarov	133
Səbirli olun, az qalıb, qısa vaxtda işğal olunmuş torpaqlarımızı sizinlə birlikdə azad edəcəyik – İbrahim Yunusov	136
Bütün şəxsi heyət bizim – birik, hamımız əsgərik – Ağabala Manafov	138

Bu da məndən sənə yadigar – Həsən Əliyev	140
O bütün dünyaya öz saf dünyasından baxırdı – Elmdar Hüseynov	142
Siz harda yatırınsınızsa, mən də orada yatacam – Nicat Hüseynov	145

ƏSGƏR XATİRƏLƏRİ

Hənsisa əsgərin qəlbinə dəyməkdən haram və günah nəyə ola bilməz – Ağa Qasimov	147
Atan bizim fəxrimizdir – Asəm Eyvazov	150
Hənsisa qərar qəbul edərkən yalnız vicdanının səsinə qulaq as! – Orxan Əsgərli	152
General-mayor Polad Həşimov əsl şərəfli zabıt obrazıdır – Fərrux Çələbi	160
Həşimov Polad kimi komandiriniz var – Əlisəfa Mirzəliyev	163
İstəmərim ki, mənim əsgərim evinə xəstə olaraq getsin! – Fərhad Xəlif	166
Az müddətdə hamımızın həm də dostu oldu – Nəmiq Məmmədov	167
Evdən çox da pul istəmə – Rəzim Allahverdiyev	169
Ürəyi o qədər təmizdi ki, bu yüngül cəza yalnız bir gün çəkdi – Rəvan Tağıyev	173
Sən keçmiş hərbi dəniz donanmasında olanlar qədər xidmət etmisən – Niyaməddin Şahmarov	175
“Polad Həşimova qədər” və “Polad Həşimovdan sonra” – Vüqar Ədilov	178
Onun əsgəri olduğumuz üçün özümüzü təhlükəsiz və qürurlu hiss edirdik – Tural Əzizov	181
Kaş tezliklə yenə gələydi – Rəhim Nəcəfov	187
İş stolunun üstündən heç vaxt kitablar əskik olmurdu – Xəlil Zəlov	190
Öz payına düşən çörəyi, yeməyi əsgərlərə verərdi – Vəfa Quliyev	193
Həmin hərbi botinkaları hələ də saxlayıram – Kənan Novruzov	195
Səni fəxri fərmanla təltif edirəm! – Rəşad Novruzov	196
Sizi kim incitsə, qarşısında məni görər – Yasin Heydərov	197

POLAD HƏŞİMOV FOTOLARDA	201
-------------------------------	-----

HƏYAT QƏDƏR DƏYƏRLİ ÖLÜM

Ön söz əvəzi

Filosof şair Hüseyn Cavidin “Həyat var ki, ölüm qədər kədərli, Ölüm var ki, həyatdan da dəyərli” misraları sanki beynimə həkk olunub. Dəfələrlə oxuduğuma, səsləndirdiyimə baxmayaraq, məndən içəridə olan mən bu fəlsəfi mənalara pafosdan kənar və gerçəklik kimi baxmırdı. Düşünürdüm ki, axı bu necə ola bilər: sadəcə nəzəriyyədir, ya da ilk səslənişdə xoşa gələn aforizm. Lakin bu günlərdə yaşadığımız böyük bir acı mənə bunu təcrübədə göstərdi. Bir insan dünyasını dəyişir və bir millətin ruhu oyanır, dirçəlir, varlığını sübut edən gücə qovuşur. Bu cür ölüm çox həyatdan dəyərli və ışıqlıdır. Bəli, ağır fikirdir, kiminsə ölümünə “dəyərli” demək. Amma bir insan milləti, dövləti üçün şəhid olursa və bu ölümün nələrə qadir olduğunu gözlərinlə görürsənsə, o zaman yüksək ideallarla yaşayan Hüseyn Cavidin nə demək istədiyinin fərqi nə varırsan. Məgər bu ölüm satqınların, xainlərin həyatından çox-çox dəyərli, çox-çox ucada deyilmi!? Şəhid General Polad Həşimov 45 illik həyatı boyu yaşamında nə qədər səssiz, sakit və faydalı olmuşdusa, xainləri qorxudan bu ölüm daha uca oldu.

General Polad Həşimov... Artıq bu ad bizim üçün əfsanədir, dillər əzbəridir. Son 30 ildə Azərbaycan milli ruhunu özünə qaytaran bir zirvədir. Birinci Qarabağ Müharibəsindəki miskin məğlubiyyətimiz bizə çox pis təsir edib. Biz nə qədər gurlasaq da, özümüzdən danışsaq da, yadımıza Xocalıda, Qaradağda vətəndaşlarımızın başına gətirilənlər düşəndə əzilmişlik psixologiyası qara çiskin kimi üstümüze çökür və susuruq. Lakin bu 30 ildə Generalın şəhid olması üçüncü hadisə oldu ki, bizə bizi anlatdı,

kim olduğumuzu sübut etdi. Biri Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimovun şücaəti, biri Aprel döyüşləri, biri də iyul ayında Generalımızın şəhid olması. Mübariz İbrahimov düşmənin içərilərinə girərək partizanlıq etdi, təkbəşinə qisas aldı, Aprel döyüşlərində ordumuz ərazilərimizi geri qaytardı. Lakin İyul hadisələri – əsgərlərimizin, mayorumuzun, palkovnikimizin, Generalımızın şəhid olması bizə başqa mətləbləri andırdı. Bir millət olaraq özümüdə inamımız artdı, əmin olduq ki, ən yüksək çinli məmur belə, Vətən üçün yaşayır, döyüşür, canını fəda edə bilər. Generalın ön cəbhədə əsgərləri ilə döyüşüb şəhid olması, bu millətin içindəki səsi ucaltdı. O səsi ki qısa zamanda dünyaya yayıldı, 50 milyonluq Azərbaycan xalqını dövlətinin ətrafında birləşdirdi.

14 iyul 2020-ci il... Sanki 1990-cı il idi... Əsrlərdir azadlığımızı zəbt edən ruslara, Sovet İmperiyasına qarşı azadlıq savaşına qalxmışdıq. 10 minlərlə insanın heç bir təşkilatçı olmadan, qisas hissi ilə birləşməsi, "Ali baş komandan, əmr et, Qarabağa gedək!" şüarları dünyaya bir daha sübut etdi ki, bu qisası yerdə qoymayacağıq!

Bundan sonra bizim də borcumuz cənab Generalı xatirələrdə yaşatmaq, gələcək nəsillərə öyrətməkdir. Çünki Generalımız Polad Həşimov şəhid olan kimi, onun haqqında o qədər statuslar yazıldı, o qədər xatirələr danışıldı ki, biz sadəcə bir hərbiçi, bir general itirdiyimizin yox, bir qayğıkeş ata, bir mərhəmətli müəlim, bir şəxsiyyət, bir İNSAN itirdiyimizi anladıq.

Bir-neçə ildir ki, tanınmış şəxslər, ictimai-siyasi xadimlərin həyatı ilə bağlı "Xatirə ədəbiyyatı" adı altında silsilə kitablar nəşr edirik. İyul hadisələrini özündə cəmləşdirən, şəhidlərimizin xatirələrini əbədiləşdirmək məqsədi ilə bu kitabı nəşr edib oxuculara hədiyyə etmək istədik. Ürəyimdən keçən arzumu yazandan sonra, onlarla insan bu işdə yardım etməyə, dəstək verməyə hazır olduqlarını bildirdilər. Bu, sadəcə könül işi idi, hər kəs könüllü, ürəklə yardım etmək niyyətini bildirdi. Fikrimizi

məktub vasitəsi ilə Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinə də bildirdik və lazımi dəstəyi aldıq.

Generalımızın ailəsi, dostları, silahdaşları, əsgərlərinin xatirələri, düşüncələri yer olan bu kitab, ümid edirəm ki, gənclərə töhfəmiz olar. Bəzilərinin hazır xatirlərini, bəzilərinə isə müsahibə formatında hazırladıq. Mənim üçün ən çətin görüş – Generalın 11-ci sinifdə oxuyan qızı ilə söhbətimiz oldu. Çünki uşaqla necə və nədən söhbət edəcəyimizi planlaşdırı bilmirdim. Amma ayaqüstü söhbətimizdə sanki bu gənc mənə dərs verdi. “Niyə belə həyəcanlısan, niyə narahatsan!” deyirdi hər cümləsində, o qədər mətin, o qədər güclü, o qədər sərbəst, o qədər müdrik duruşu vardı ki... Söhbətimizin hər anında ürəyimdə “Atasının balasıdır” deyirdim.

Və budur, artıq dediyimiz kimi, kitab hazırdır və sizin əlinizdədir. Oxuduqca qürur göz yaşlarınız sizi böyüdəcək, böyüdükcə özünüzü, kimliyinizi tanıyacaqsınız.

Kitabın ərsəyə gəlməsində dəstəyi olan hər kəsə minnətdarlığımı bildirir, gücümüzə güc qatdıqları üçün hamısını bağrıma basıram!

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Şəmil Sadiq

TƏRCÜMEYİ-HAL

Həşimov Polad İsrayıl oğlu

Həşimov Polad İsrayıl oğlu 1975-ci il yanvar ayının 2-də Qəbələ rayonunun Vəndam kəndində anadan olub.

1992-ci ildə Bakı Ali Ümumqoşun Komandanlıq məktəbinə daxil olub və 1995-ci ildə həmin məktəbi motoatıcı ixtisası üzrə bitirib.

1995-2017-ci illər ərzində motoatıcı təqım komandiri vəzifəsindən hərbi hissənin komandiri vəzifəsindək yüksəlib.

2014-cü ilin iyul ayında Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Hərbi Akademiyasına daxil olub.

2017-ci ilin aprel ayından Şəhid olduğu günədək hərbi birlik komandirinin birinci müavini – qərargah rəisi vəzifəsində xidmət edib.

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Hərbi Akademiyasının qiyabi dinləyicisi olub, Hərbi idarəetmə ixtisaslaşması üzrə magistr elmi-ixtisas dərəcəsi alıb.

Xidmət etdiyi dövrdə bir çox mükafatlara və təltiflərə layiq görüleb. Xidməti vəzifələrini layiqincə yerinə yetirdiyinə görə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 24.06.2003-cü il tarixli əmri ilə “Hərbi xidmətlərə görə”, 25.06.2009-cu il tarixli əmri ilə “Vətən uğrunda” medalları, 24.06.2014-cü il tarixli əmri ilə 3-cü dərəcəli “Vətənə xidmətə görə”, 19.04.2016-cı il tarixli əmri ilə 2-ci dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordenləri ilə təltif olunub.

Polad Həşimov həmçinin, Azərbaycan Respublikası Müdafiə nazirinin müvafiq əmrləri ilə “Qüsursuz xidmətə görə” 3-cü

dərəcəli medal, “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 10 illiyi” (1991-2001) yubiley medalı, “Qüsursuz xidmətə görə” 2-ci dərəcəli medal, “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 90 illiyi” (1918-2008) yubiley medalı, “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 95 illiyi” (1918-2013) yubiley medalı, “Qüsursuz xidmətə görə” 1-ci dərəcəli medal, “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri Veteranı” medalı, “Azərbaycan Ordusunun 100 illiyi” (1918-2018) Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı, “Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə” 3-cü dərəcəli medal ilə təltif edilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamı ilə Həşimov Polad İsrayıl oğluna “general-mayor” hərbi rütbəsi verilib.

2020-ci ilin iyul ayının 14-ü Tovuz istiqamətində gedən döyüşlər vaxtı qəhrəmancasına şəhid olub.

Ailəli olub, 3 övladı var.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİ

TƏRƏFİNDƏN TƏQDİM EDİLƏN

XİDMƏTİ XASİYYƏTNAMƏ

“Verilir, 02.01.1975-ci ildə Qəbələ rayonu Vəndam kəndində anadan olmuş, azərbaycanlı, evli, ali hərbi təhsilli, 01.08.1992-ci il tarixdən Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrində həqiqi hərbi xidmətdə olan Həşimov Polad İsrayıl oğluna.

P.Həşimov xidmət etdiyi müddət ərzində özünü nizam-intizamlı, bacarıqlı, təcrübəli, savadlı, işgüzar və tələbkər bir zabit kimi göstərib. O, hərbi hissə komandirinin müavini kimi şəxsi heyətin döyüş və ictimai-siyasi hazırlığı, tərbiyəsi, hərbi intizamı və mənəvi vəziyyəti, daxili qayda-qanuna riayət edilməsi, silahların, döyüş texnikalarının qorunub saxlanması və döyüş tapşırıqlarının müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilməsi üçün əlindən gələni əsirgəməyib. Verilən bütün əmr və tapşırıqları dəqiq və vaxtında yerinə yetirib, mühüm əhəmiyyət kəsb edən tapşırıqları nəzərə alaraq hərbi hissələrin döyüş qabiliyyətinin yüksədilməsi üçün öyrətmə prosesinin məqsədyönlülyünə nail olmasını təşkil edib. Zabıt və gizirlərlə məşğələlərin keçirilməsini təşkil edib. İşgüzar, bacarıqlı və savadlı bir zabıt kimi öz vəzifəsinin öhdəsindən gəlib. İşinə məsuliyyətlə yanaşıb, daim öz üzərində çalışıb. Tabeliyində olanlara qarşı tələbkər, eyni zamanda qayğıkeş olub.

Həşimov Polad İsrayıl oğlu 1-5 aprel 2016-cı il tarixlərdə Təliş istiqamətində gedən döyüş əməliyyatlarında tabeliyinə verilmiş bölmələrin yüksək hərbi peşəkarlıqla idarə olunmasını

təşkil edərək, düşmənin mövqelərinə sarsıdıcı zərbə vurmuş, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsi üçün fədakarlıq və igidlik göstərmiş və nəticədə düşmənin əsas müdafiə mövqelərinin ələ keçirilməsinə nail olmuşdur. Bununla da o, vəzifə borcunu ləyaqətlə və vicdanla yerinə yetirmişdir.

Hərbi libası sevib, onu tələblərə uyğun daşıyıb, xidmətə münasibəti müsbət olub, təşəbbüskar və vətənpərvər olub.

Fiziki cəhətdən sağlam, mənəvi cəhətdən saf olub.

Dövlət sirrini qorumağı bacarıb.”

POLAD HƏŞİMOV
XATİRƏLƏRDƏ

HƏM ANAM, HƏM ATAMSAN

Səmayə Həşimova

Polad Həşimovun anası

– **Bir ana olaraq Poladın uşaqlığını necə xatırlayırsınız?**

– Polad doğulanda çox fikirləşdik ki, adını nə qoyaq. Axırda babası dedi ki, onun adını Polad qoyuram. Altı aylıq olanda biz Poladı da götürüb gəldik Sumqayıta. Burada mən işə gedirdim, buna görə onu bağçaya qoymuşdum. Bir gün işdən gələndə Poladın bağça müəllimi dedi ki, razılıq verirsinizsə, şəkil çəkdirəcəyik: uşaqların qabağına oyuncaqlar qoyulacaq, kim hansını seçsə, onunla şəkil çəkdirəcək. Mən də razılaşdım. Sonra gəlib dedilər ki, Polad əlinə oyuncaq silah aldı, şəklini silahla çəkdik. Müəllimi dedi ki, siz görəcəksiz, bu ona gələcəkdə də təsir edəcək. Özüm də bunu hiss edirdim: biz mağazaya gedəndə Polad həmişə silah oyuncaqların üstünə qaçırdı.

Bayaq onun bağça müəllimi gəlmişdi bura. Poladın həmin şəklini görüb dedi ki: “Polad necə də dəcəl uşaq idi?! Onu həyətə düşürəndə bir yerdə dayanmırdı, ora-bura qaçırdı, çox hərəkətli idi”.

Amma dəcəllikləri şirin dəcəlliklər idi. İnsana xoş gəlirdi. Lap körpəliyində, hələ bizim kənddə bir adət vardı – körpəni bələyirdik, sarıyırdıq. Ayaqlarını sargının altında saxlamaq mümkün olmurdu. Bələyirdim, sonra gəlib görürdüm ki, ayaqları ilə çəkib çıxarıb. Çox maraqlı, insana xoş gələn dəcəllikləri var idi onun.

– Kaprizləri nə idi?

– Bayağı hərəkətləri sevmirdi, toyda oynamağı xoşlamırdı. Hətta öz toyunda belə, qolunu qaldırıb oynamadı.

Məsələn, işləyən vaxtlarında evə gəlirdi. Hər dəfə qapıdan çıxanda arxasınca bir stəkan su atırdım. Deyirdi ki, ana, sən köhnə adətlərlə məşğul olursan... Bu sözləri ciddi şəkildə deyib, gedirdi. İki pillə düşdükdən sonra geri dönüb soruşurdu: “Küsmədin ki?” Deyirdim: “Yox, küsmədim”. Gəlirdi, boynumun arxasından əlini qoyurdu və deyirdi: “Sən küsməzsən, sən mənim həm anam, həm atamsan”. Düzdür, bu sözləri böyüyəndən sonra deyirdi, ancaq uşaq vaxtı... Nə deyim sənə, ay Polad?!

– Onun əsgərlərə hədsiz qayğı göstərməsi artıq əfsanəyə çevrilib. Sizcə, Poladın belə olmasının səbəbi nə idi?

– Deyirdi, ana, sən mənə istəyirsən? Deyirdim, hə, dünyalar qədər. O da deyirdi ki, ora gələn əsgərlərin də valideynləri onları o qədər istəyir, bizə arxayın olub göndəirlər. Əsgərlərinə bir şey olanda, hansısa xəstələnəndə Polad özünü pis hiss edirdi. Evə gələndə qohumlarımız haqqında soruşurdu. Kiminsə kasıb olduğunu eşitməsi ona qərribə təsir edirdi.

Bir dəfə mən Daşkəsəndə olanda onun əsgərləri qısa tədarük üçün odun kəsirdilər. Mən onlara çay vermək istəyirdim, bilirdim ki, əslində, qaydalara görə, belə şey etmək olmaz. Yenə də çay süzüb gətirdim, əsgərlərə verdim. Onların başında duran adama tapşırdım ki, mənim çay verməyimi heç kimə deməsin, bilməsinlər. O da gedib Polada demişdi ki, anan da elə özün kimidir, əsgərlərə qayğı göstərir, ürəyi yanır.

– Hansı yeməkləri sevirdi?

– Dovğanı, yarpaq dolmasını və aş (plov). Bizim tərəflərdə aş xüsusi üsulla bişirirlər – şabalıdı-filan çox olur. Polad onu hədsiz sevirdi. Hətta ad da qoymuşdu – “Ana aş” deyirdi ona.

– Uşaq vaxtı məktəbdən çox şikayət etmirdilər?

– Yox... Oxumağından heç vaxt şikayət eşitməmişəm. Valideyn iclaslarına gedəndə müəllimləri deyirdi ki, niyə gəlmisən? Deyirdim, “Valideyn iclası üçün gəlmişəm”. Deyirdilər, “Bizə lazım olan valideynləri tapıb gətirə bilmirik bura. Sizin gəlməyinizə ehtiyac yoxdur. Polad elə şagirdidir ki, ürəyimizdə yer olsa, açıb qoyarıq içinə”. Belə oxuyub Polad.

Bütün sinif yoldaşları həmişə onun başına toplaşardı. Riya-ziyyatdan misalları gözüyumulu həll edərdi. İngilis dilini o qədər yaxşı bilirdi ki, bəlkə, indi də ingilis dilindən dərs keçənlər onun kimi danışa bilmirlər. Dərs oxumağına, savadına söz ola bilməzdi. Onun dərindən heç vaxt şikayət eşitməmişəm.

– Hər yay tətilində rayona gedirdilər?

– Bəli, hər yay, may ayının 31-i mütləq rayona gedirdilər.

– Eşitdiyimə görə, babalarından çox ciddi tərbiyə almışdılar...

– Elədir, babalarından çox ciddi tərbiyə alıblar. Babaları köhnə müharibə veteranı olub. Uşaqlar gedirdi rayona, bir həftə sonra ataları gedirdi yanlarına, o biri həftə mən gedirdim. Hər ikimiz işləyirdik deyə, bir həftə o gedirdi, bir həftə mən. Sonra bir ay məzuniyyət götürürdüm, gedib yanlarında qalırdım, sentyabrda gəlirdik.

– Ailədə ən çox kimə bağlı olub? Qardaşından, bacısından hansı ilə ən çox əlaqə yaradıb, danışıb?

– O, uşaqların hamısı ilə əlaqə yaradırdı. Amma ən çox bacısı Kəmalə ilə söhbət edirdi. Həmişə birinci mənə zəng edir, sonra bacısıyla danışır.

– Poladda hərbi sahəyə maraq haradan yarandı?

– O, orta məktəbdə yaxşı oxuduğu üçün hüquqşünas olmasını

arzulayırdım. 1992-ci il idi. Mühəribənin çətin vaxtları... Bir gün Polad gəldi ki, fikrimi dəyişdim, hərbi olacağam. Çünki Həbil müəllim (tarix müəllimi) deyir, kişi o adama deyərəm ki, hərbi olsun. Mən hərbi məktəbə gedəcəyəm. Dedim ki, sənün üçün bu qədər əziyyət çəkmişik, yaxşı oxuyursan. İcazə vermirəm. Cavabında qayıtdı ki, atama demişəm, o da icazə verib: "Mən hərbi olacağam". Sonra dedi ki, əgər hərbi məktəbə daxil ola bilməsəm, sənün istədiyin yerə imtahan verəcəyəm. O da gedən kimi, yaxşı oxuyan uşaq olduğu üçün qəbul olundu.

– Maraqlı tərəfi odur ki, əsgərləri, yoldaşları, dostları onun hərbi səriştəsindən, bacarığından daha çox onun insanlığından danışırlar. Hətta bir əsgəri danışdı, mən elə bir səhv etmişdim ki, bu səhvimə görə mənə ağır cəza gözləyirdi. Amma o adam üstümə qışqırmaqla, başa salmaqla səhvimi bağışladı.

Onun bu qədər ədalətli olması ilə bağlı deyilir ki, bu cür generalın yetişməsində Türkiyənin böyük rolu var. Bəs siz necə baxırsınız bu məsələyə? Bir insan olaraq aldığı bir neçə illik təhsil nə qədər təsir edə bilərdi, yoxsa ailənin əmanətləridir bu?

– O, üç dəfə Türkiyəyə kursa gedib. Hətta bir dəfə toyuna az qalırdı, gününü də danışmışdıq. O dedi ki, nə toy?! Mən gedirəm Türkiyəyə iki aylıq kursa. Getdi, kursunu keçib gəldi, sonra toyunu elədik. O, hərbiçiliyi hər şeydən üstün tuturdu.

Bir də babasının söhbətlərindən həvəs yaranmışdı. Polad 9-10-cu siniflərdə oxuyanda kəndə – babasının yanına gedərkən, ona deyirdi ki, sən mühəribə veteranı olmusan, mühəribədə nə etmişən? Babası deyirdi, düşmən öldürmüşəm, vuruşmuşam. Deyirdi ki, necə vuruşmusan? Babası deyirdi, Berlinə qədər vuruşa-vuruşa getmişəm. Deyirdi, baba, necə sürünürdün? Babası uzanırdı yerə, əllərini, ayaqlarını yerə qoyub göstərərək deyirdi

ki, bu formada sürünmüşəm, ölümlərin üstündən sürünərək Berlinə getmişik. Bax, bu cür söhbətlər ona həmişə güclü təsir edirdi.

Bir dəfə mən etirazımı bildirdim ki, oğul, bəsdir daha. Sən də yorulmuşsan, mən də yolunu gözləməkdən yorulmuşam, işdən çıx. Bir hadisə olanda gözlərim qapıda qalır. Ürəyim rahat olmur, bu xəstəlikləri buna görə tapdım mən. O, Murovda olanda deyirdim ki, Polad indi soyuqda saman üstündə yatıb, mən burada isti yorğanda necə yata bilərəm?! İndi mənim üçün bunları danışmaq, bu dərddə dözmək çox çətindir.

– Dünən onun bir əsgəri ilə danışmışdım. Soruşdum ki, onunla bir şəklən varmı? Dedi, sən nə danışırısan?! Biz ona yaxın düşsə bilməzdik. Həmişə onun pəncərəsinə boylanırdıq ki, ordan keçəndə görə bilək.

– Qonşumuzun oğlu Poladın komandir olduğu yerə – Murova düşmüşdü. Oğlan sonradan danışdı ki, bizi düzmüşdülər sıraya, paltarımıza, səliqəmizə baxırdılar. Mən Poladı görəndə ürəklənib ona söz demək istədim. Üzümə elə sərt baxdı, səsimi də çıxarmadım. Sonra məni otağına çağırdı. Getdim, içəri girib salam verdim. Dedi ki, çıx çölə. Çıxdım, yenə qayıdıb girdim. Bu səfər üzümə baxıb daha sərt dedi ki, sənə deyirəm, çıx çölə. Çıxdım çölə. Nə olduğunu anlamırdım. Qapıdakı əsgər mənə dedi ki, içəri girərkən papağını çıxar, əsgər salamı ver. Mən də elə etdim. Yalnız bundan sonra Polad salamımı alıb oturmağımı söylədi. Yəni işinə bu qədər ciddi yanaşırdı. Hətta öz övladlarına qarşı da elə idi. Bəzən deyirdim ki, elə etmə, onlar sənəin əsgərlərin deyillər. Deyirdi ki, onlar əsgər ruhunda böyüməlidirlər.

– Arzuları nə idi?

– O haqda nəşə dediyini xatırlamıram.

– Uşaqlarını öz yolunun davamçısı kimi görmək istəyirdimi?

– İstəyirdi ki, uşaqları da özü kimi oxusun. Böyük qızı çox yaxşı oxuyur, o biri oğlunun da qiymətləri yaxşıdır. Polad hər dəfə gələndə mənə şikayət edirdi ki, balaca oğlum tənbəldir, oxumur... Hər dəfə uşaqlarının oxuması üçün hər şey alırdı. Əlindən gələn hər şeyi edirdi ki, uşaqları yaxşı oxusun.

– Son dəfə onunla nə vaxt danışmışdınız?

– İyulun 10-u. 10-da danışmışdım, 11-də danışmadıq. Ürəyimə gəldi ki, yəqin, nəşə işi var, çünki hər gün danışırıdım. 12-i eşitdim ki, Tovuzda atışma olub. Öz-özümə düşündüm, yüz faiz nəşə baş verib. Ayın 14-ü vəziyyətim lap pisləşdi, ürəyim sıxıldı, dayana bilmədim. Sonra onun qara xəbəri gəldi... Mayın əvvəlindən ona demişdilər ki, səni Bakıya gətirəcəyik. O da hazırlaşmışdı. Vaxtı uzatdılar, gələ bilmədi.

– Çox üzr istəyirəm, bir az çətin sual olacaq. Övladınızın şəhid olaraq vəfat etməsi sizin acınızı az da olsa, yüngülləşdirmirmi?

– Mən onun ölümü ilə hələ də barışa bilmirəm, hələ də inana bilmirəm ki, Polad artıq yoxdur. İstənilən halda övladın ölümü ana üçün böyük dərddir, bəladır. Şəhid analarının dərddini ancaq şəhidi olanlar bilər, o anaların nə hiss etdiyini başqa heç kim bilməz. Şəhid balam!

Söhbətləşdi: Şəmil Sadiq, Səbuhi Şahmursoy

SIXINTILARINI BİLDİRMƏZDİ

Ofelya Həşimova **Polad Həşimovun həyat yoldaşı**

– Ofelya xanım, həyat yoldaşını şəhid vermiş bir general-mayor xanımı üçün “şəhidlik zirvəsi”, “şəhidlik” nə deməkdir?

– Təbii ki, şəhidlik ən böyük zirvədir – hər kəsin yetişə bilməyəcəyi zirvə. Ora ancaq qəhrəmanlar yetişə bilir. O qəhrəmanlardan biri də Polad Həşimovdur – o bunu bütün həyatı, əməlləri ilə qazandı.

– Maraqlıdır, general hərbi rütbəsinə gəlib çatmış Polad Həşimov vətənpərvərliyi övladlarına necə aşılıyır?

– Deyim ki, mən Polad Həşimov kimi insanlar haqqında ancaq kitablardan oxumuşdum. Hamımız bədii əsərlər, nağıllar oxumuşuq, bunlar mənə çox şablon görünürdü. Elə bilirdim, belə insanlar yoxdur, yaşamır. Elə bilirdim, dastanlarda, nağıllarda onları şişirdirlər. Ancaq mən Polad Həşimovla 17 il birlikdə yaşadım və gördüm ki, o həqiqətən, canı ilə, qanı ilə vətənə, millətə bağlı insandır. O bunu dildə demirdi, əməli ilə aşılıyır. Vətən və torpaq sevgisi nə qədər olarmış insanda?! O bunu hər saniyə yaşayırdı, öyrədirdi, anladırı. Təbii ki, övladlarını da bu ruhda böyüdüdü. Məsələn, övladının ona ehtiyacı olduğu halda o, əsgərlərinin yanına gedirdi. Özü-nü bu dərəcədə vətəninə, torpağına həsr etmişdi. Əsgərlərinə

“balam” deyirdi həmişə. Günlərlə evə gəlmirdi, cəbhə bölgəsində olurdu. Siz bizim ailə məclislərindən kadrlara baxsanız, ad günlərində Poladı görə bilməzsınız.

– Deyirsiniz ki, evə gəlmirdi, cəbhə bölgəsində olurdu. Bəs elə olurdumu ki, oradakı problemləri evə gətirsin, vətənin dərdsini ailəsinə çəkdirsin?

– Qətiyyə. Mən bilirdim ki, o çox ağır yerlərdən gəlir, amma qapıdan üzügülər girirdi. Balalarına heç vaxt bildirmirdi ki, o necə ağır vəziyyətdə işləyir. Mənə də bildirməyib, onun necə əziyyət çəkdiyini mən həmişə kənardan eşitmişəm. Yorğun olurdu, amma qapıdan girəndə birinci çəkmələrini çıxarıb oğlanları ilə oynayırdı, gülüşirdi, sonra əl-üzünü yuyub yemək yeyirdi. Heç vaxt yoğunluğunu hiss etdirməyib – bilməmişik.

– Bizim milli qəhrəmanlarımız çoxdur: sağ olanları da var, döyüş yolu keçmiş hərbi xadimlərimiz də var. Onların Polad Həşimovla münasibətlərindən, əlaqələrindən danışa bilərsinizmi?

– Mən bilirdim ki, o bizim milli qəhrəmanlarımızı çox sevir, onlarla maraqlanırdı. Bu insanların əqidəsi eyni olduğu üçün onlar bir-birini axtarıb tapırlar.

– Gəlin, Aprel döyüşlərindən danışaq. Eşitdik ki, Polad Həşimov Aprel döyüşlərində yaralanıbmış.

– Biz Aprel döyüşləri zamanı Bərdədə yaşayırdıq. Gecə güclü səslər eşitdik və səhəri gün bildik ki, döyüşlər baş verib. Polad orada ayağından yaralanmışdı və bunu bizə bildirməmişdi. O, evə çox gec gəldi – döyüşlər bitdikdən sonra – amma yaralandığını boynuna almadı. Biz bunu Bərdədə olan qohumlardan eşitmişdik. O belə bir insan idi – sıxıntılarını bildirməzdi.

– Döyüşlərdən sonra nə qədər müddət gəlmədi?

– Aprel döyüşləri 1-dən 2-nə keçən gecə başladı və dörd gün davam etdi. Döyüşlər bitəndən sonra Polad mənə zəng etdi ki, hər şey yaxşıdır. Amma növbəti iyirmi gün evə gəlmədi. Soruşurdum, niyə evə gəlmirsən? Deyirdi, oranı tək qoymaq olmaz axı. O, evə gələndə ayağında, yerində problem vardı. Mən onun yarasını görəndə (sadəcə qızartı idi – sağalmışdı) anladım ki, demək, danışılanlar doğrudur. Polad deyirdi ki, ayağı uzun müddət çəkmədə qaldığı üçün belə olub. O, yaralandığını yenə bizə bildirmədi.

– Bəs nə qədər müddət sonra öz işinə qayıtdı?

– O hər gün işində olurdu. Sadəcə bir gün evə gəldi, sonra yenə işinin başında olmağa tələsdə. Biz artıq buna öyrəşmişdik: mən onu tanıyırdım və evə gəlməsini tələb etmirdim. O həmişə əsgərlərinin yanında olurdu, onları tək qoymurdu.

– Mən əsgərlərinin onun haqqında dedikləri çox maraqlı fikirlər eşitdim. Deyirlər, çox sadə insan imiş, əsgərlərinə qarşı böyük sevgisi var imiş, rütbəsinin olmasına baxmayaraq əsgərin görməli olduğu işi onlarla birlikdə özü edirmiş. Bu sadəlikdən danışaq.

– Polad Həşimov, həqiqətən, çox sadə insan idi. Təbii ki, zəhmi də yerində idi. Eşitdiyimə görə, o, əsgərlərinə elə cəza üsulu seçirmiş ki, onlar bundan ağrımasın və inciməsinlər, əksinə, nəşə öyrənsinlər. Mən belə şeyləri xatirələrdən eşidirəm, çünki o, evdə çox şeyi danışmırdı. Əsgərlərinə, iş yoldaşlarına qarşı çox hörmətçi idi. Onlar da Polada hörmət bəsləyirdilər. Məsələn, göürdüm ki, onlar işdən çıxıb evə gələndə heç kəs ondan qabağa keçmir, hamı onun keçməsinə gözləyir, sonra gedirlər. Ona bu dərəcədə hörmət edirdilər. Bütün bu şeylərin

altında onun zabitlərə qarşı böyük diqqəti və qayğısı var idi. Heç bir zabit onunla işləməkdən şikayət etməzdi. Çox eşitmişəm, o, iş yerini dəyişəndə çox zabit deyirmiş ki, mən Polad Həşimovun komandanlığı altında işləmək istəyirəm.

– 12 iyula keçməzdən qabaq istəyirəm belə bir sual verim: nə vaxtsa olubmu ki, o, şəhid olacağından danışsın, “mən də bir gün vətən uğrunda şəhid ola bilərəm” desin?

– Heç vaxt. Ümumiyyətlə, çox az danışan adam idi. Üç-dörd kəlmə söz deyərdi, amma dediyi kəlmələrdə çox dərin mənalar olardı. Onun danışdığı sözlərin mənalarını fikirləşib tapmaq mənə zövq verirdi. Şəhidlik haqqında, vətənpərvərlik haqqında heç vaxt danışmazdı. Əməli ilə göstərirdi və bir də kitablar alırdı uşaqlara.

– Hansı kitablar alırdı?

– Qarabağ tarixi, Xocalı soyqırımı, milli qəhrəmanlarımız haqqında. Kitabları əvvəl özü oxuyur, sonra kitab rəfinə qoyurdu. Bununla da göstərirdi ki, vətənpərvərlik söz-lə deyilmir, əməllə göstərilir.

– 12 iyul... Həmin vaxt Polad Həşimov harada idi, görüşmüşdünüzmü gedəndə?

– Biz o vaxt Şəmkirdəydik. Poladdan sonuncu dəfə 29 iyunda ayrıldıq. Bizi yola salırdı. Həmişə biz gedənədək gözləyirdi, bu dəfə sadəcə əşyalarımızı yığmağa kömək etdi və işə tələsdı. Biz rayonda olarkən onunla bir neçə dəfə telefonla əlaqə saxlamışdıq. O heç vaxt telefon işlətməzdi. Biz ona zəng edə bilmirdik, ancaq o bizə zəng edirdi. Sözüümüz olanda ona mesaj yazardıq, o da nəvaxtsa açıb oxuyanda zəng edərdi. 12 iyula bir neçə gün qalmışdan ona zəng çatmadı. Gördük ki, bir neçə gün keçib və o bizim mesajımıza cavab yazmayıb. Sən demə, vəziyyət gərginləşib deyə Polad yuxarı qalxıbmuş. Və

belə bir hadisə... Onun ölümü bizim üçün çox qəfil oldu.

– Polad Həşimov öz toy mərasimini Türkiyədəki hərbi təhsilini başa vurduqdan sonra edibmiş. İstərdim, bu haqda danışasınız.

– Onun vətənpərvərliyinin sərhəddi yox idi. O, vətəni üçün hər şeyi edirdi. Toyumuza az qalmışdı, adət üzrə hər şey danışılmışdı. Ancaq o gəldi ki, mən Türkiyəyə getməliyəm. Nazirlik tərəfindən göndərilirəm və orada iki ay təhsil almalıyam. O sırf bu təhsili almaq üçün hər şeyi ləğv etdi, çünki bu əmr ora göndərilmişdi və əmri yerinə yetirməli idi. Onun vətənpərvərlik hissi o qədər genişdi ki, hər şeyin üstündən xətt çəkdi. Bunu öz həyatı və ölümü ilə sübut etdi.

– Həmin döyüşlərdə şəhidlər versək də, əslində, biz qələbə qazandıq. İndi insanlarda daha çox ruh yüksəkliyi var.

– Bizim çox güclü ordumuz var. Polad da həmişə deyirdi ki, ordumuz güclüdür. Bizdə vətənpərvərlik hissi də çox güclüdür, tarixən də belə olub. Bir millətin uzun əsrlər boyu mövcud olması üçün vətənpərvərlik hissləri çox güclü olmalıdır – Polad Həşimov kimi. Çox şükür ki, biz belə bir ölkədə yaşayırıq. Dövlətçiliyimiz çox güclüdür. Bilirik ki, torpaqlarımız işğaldan azad olacaq, amma bu, bəzi itkilər hesabına baş verəcək. Məsələn, biz Azərbaycan üçün, ordu üçün önəmli olan bir hərbcini itirdik. Bilirik ki, torpaqların qayıtması asan deyil. Polad 25-26 il ön cəbhədə xidmət edib. O, ön cəbhəni çox gözəl tanıyırdı, hər daşını, torpağını, gülünü, çiçəyini, bulğunu – hər addımını tanıyırdı, çünki ömrünü buna sərf etmişdi. Mən inanıram ki, torpaqlarımız bir gün qayıdacaq. O torpaqlar bizimdir, Azərbaycanındır.

Polad Həşimov artıq yoxdur, amma o mənə çox böyük bir sərvət qoyub gedib: bu sərvət onun düzgün yolu, əqidə-

si, amalı, ideyasıdır. Hamısını xatırlayıram, Polad Həşimov o qədər gözəl ənənələr qoyub gedib ki ailəmizə... O mənə üç övlad bəxş edib. Mən də onları Poladın adına layiq yetişdirməliyəm, buna görə əlimdən gələn hər şeyi edəcəm. Mən bir Polad şəhid verdim, amma onun iki oğlu var. Çalışacağam ki, övladlarını onun adına layiq – vətənə, xalqa, millətə bağlı bir insan kimi yetişdirim.

– Bizə Azərbaycanın böyük oğlu Polad Həşimovu anladığınız üçün sizə təşəkkür edirik!

Söhbətləşdi: Kamran Qasimov

GÖR, NƏ DEYİRƏM

Kəmalə Həşimova

Polad Həşimovun bacısı

– Polad necə qardaş olub?

– Poladla biz on yeddi il birlikdə yaşamışıq. Hər ikimiz hiperaktiv uşaqlar idik. Mən yaşca ondan iki yaş böyük olmuşam. Davamız, söhbətimiz – hər şeyimiz onunla birlikdə olub. Poladla mənim söhbətim yaxşı tuturdu. Böyük bacımla qardaşım sakit idilər, bizzə yox. O, inadçı uşaqdı, amma ürəyi yumşaq idi. Onunla şahmat oynayırdım: uduzanda çox əsəbiləşir, fiqurları dağıdırdı. Sonra dağıtdığı fiqurları səbirlə toplayır, bir azdan yenə gəlirdi ki, gəl, oynayaq. Bir də çox yaxşı nərd oynayırdı. Ard-arda uduzanda kefi pozulur, nərdi qultuğuna vurub həyəətə düşürdü ki, başqa adamlarla oynasın, onları udsun. Uduzmağı sevməzdi, gərək mütləq qalib olaydı. O, kinli deyildi, ürəyinin təmizliyindən həmişə əziyyət çəkirdi.

– Polad bəy hansı kitabları oxuyardı?

– Müxtəlif cür kitabları oxuyurdu. Riyaziyyatı yaxşı bilirdi, hətta Sumqayıtda olimpiadada ikinci yeri tutmuşdu. İngilis dilini də yaxşı bilirdi. Bədii kitabları xüsusi zövqlə oxuyurdu. Evimizdə çoxlu kitab vardı: onları oxuyub bitirəndən sonra, yaxınlığımızda yerləşən kitabxanaya gedir, ordan kitablar alıb gətirirdi. Xatırlayıram ki, Rafaello Covanyolinin “Spartak” ki-

tabını oxuyub bitirəndən sonra haqqında həvəslə danışdı. Tarixi roman oxumağı sevirdi. O hər şeyə vaxt tapırdı: həyatə düşüb futbol oynayır, karateyə gedirdi və s.

– Qısqanlıq mövzusunda necə idi?

– Qəti qısqanc deyildi. O çox namuslu oğlan idi: özündə heç bir pis niyyət olmadığı üçün, hamını özü kimi bilirdi. Hətta bizim evə mənim rəfiqələrim gələndə o, evdən çıxıb gedərdi ki, biz rahat oturaq. Polad hər şeyin yaxşısını sevirdi – yeməyin də, geyimin də. Bir gün işdən evə gələndə mənim əynimdəki paltar onun xoşuna gəlməmişdi. Mənə dedi ki, gedək, sənə paltar alaq. Dedim, paltarım var, sadəcə bu, ev paltarıdır deyə belədir. O, qəşəng, səliqəli görünməyə önəm verirdi. Rəqs etməyi sevmirdi. Artıq-əskik hərəkətlərlə də arası yox idi. Polad çox yumşaqqəlbli adam idi və bundan çoxları istifadə edirdi. O, insanlara güvənirdi, amma bilirsiniz ki, adamın sinirlərinin də bir həddi var: Polad o həddə çatanda sakitcə çıxıb-gedirdi.

– Məktublaşırıdınız mı?

– Yox, bir-birimizə məktub yazmamışıq. Gənclikdə birlikdə yazı yazardığ, sonra bir-birimizin yazısını müqayisə edərdik ki, görək, kim yaxşı yazıb. Onun yazısı həmişə səliqəli alınır, – qəşəng yazırdı.

– Məktəb vaxtına aid xatirə dəftəri varmı?

– Özünə aid yox idi, amma bəlkə də, qız sinif yoldaşlarında qalmış olar. O, fotoaparatla şəkil çəkməyi xoşlayırdı. Kəndə gedəndə babama kömək edərdi, odun doğrayardı, hər kəsə kömək edərdi.

– Evlənmə prosesindən bəhs edin, zəhmət olmasa.

– Poladın 28 yaşı olanda atam xəstəydi. Hər kəs Poladı evləndirməli olduğumuzu deyirdi. Anam onunla danışdı ki,

bəlkə, istədiyi ola. Polad onda da zarafatından qalmadı: “Dağın başında qız var ki, istədiyim də olsun?” Anam dedi ki, sənə qız tapaq, o da dedi, özünüz bilərsiniz. Anam kənddən qız tapdı, mən də gedib gördüm, sonra da Poladı aparıb görüşdürdük. Yəni çox uzun müddətli tanışlıq olmadı: bir dəfə görüşdülər, sonra toy oldu. 2003-cü ilin 6 sentyabrında evləndilər.

– Uşaqları ilə münasibəti necə idi?

– Uşaqlarını çox istəyirdi. Ümumiyyətlə, uşaqları çox sevirdi. Bacımın qızı balaca olanda onu başının üstündə gəzdirirdi. Uşaqlara qarşı çox həssas idi, amma ərköyünləşdirməzdi.

– Sizə qarşı işlətdiyi ən sevdidiyi söz hansı idi?

– Maraqlıdır, mənə həmişə müraciət edəndə deyərdi ki, “gör, nə deyirəm”, yəni adımla nadirən müraciət edərdi, elə “gör, nə deyirəm”lə işi yola verərdi.

– Sizin ixtisasınız nə olub?

– Mən BDU-da meteorologiya ixtisasını bitirmişəm.

– Poladla bağlı elə bir xatirə varmı ki, yadınıza düşəndə istər-istəməz gülümsəyəsiz?

– Deməli, mən məktəbə gedəndə iki qardaşım uşaq bağçasına gedirdi. Anam işdə olurdu deyə onları bağçadan mən götürürdüm. Bir gün gedəndə gördüm ki, Poladla İlham əl-ələ verib gəlirlər. Əyin-başları da səliqəsiz. Dedim, hara gedirsiniz? Polad da dedi ki, mən bağçadan qaçmışam, ora getmək istəmirəm. İlhamı orada tək qoymasın deyə, onu da özüylə qaçırmışdı. Hər dəfə bu hadisə yadıma düşəndə gülümsəyirəm. Polad uşaqlıqda da cəsur olub.

Bizim uşaq vaxtı dəcəlliklərimiz çox olub. Bir dəfə Poladla mən dalaşanda o, əlindəki topu mənə atarkən mətbəxin qapısına dəydi və aynası sındı. Biz qorxub susduq, dava etmə-

yimiz yadımızdan çıxdı. Sonra Polad balaca əllərilə o şüşələ-ri təmizləməyə başladı. Anamızdan qorxduğumuz üçün bu haqda heç nə demədik. Polad şüşələri elə təmiz yığmışdı ki, anam pəncərədə şüşə olmadığını fərq etməmişdi. Yalnız bir ay sonra şüşələri siləndə bilmişdi.

Yadımdadır onun bir adəti vardı – dırnaqlarını yeyirdi. Atam da bunun qarşısını almaq üçün onun barmaqlarına “brilyant suyu” maddəsi sürtmüşdü. O da buna məhəl qoymadan barmaqlarını yeməyə davam edirdi.

– Sirlərini ən çox kimə danışırıd?

– Sirlərini ən çox mənimlə bölüşürdü. Çox yaxın idik, mənimlə dərhləşərdi. Amma hərbi sirri heç kimə deməzdi. Bilirdim ki, onun işi çox ağırdır, amma bu haqda bir kəlmə də şikayət etməzdi.

– Bəs həyatdan şikayətləri vardı mı?

– Yox, qətiyyənlə şikayət etməzdi. Həyatdan zövq alırdı. O qədər əziyyətlə qabağında yenə öz qaydaları ilə yaşamağı bacarırdı.

Yadıma gəlir ki, uşaq vaxtı çox qaçırdı: məktəbdə bu sinifdən o biri sinfə də qaçaraq gedirdi. Buna görə, həmişə paltarı dağınıq olurdu, köynəyi şalvarından çıxıb tökülürdü. Bəzən onun paltarlarını müəllimləri düzəldirdi. O, yaxşı oxuduğu üçün müəllimləri tərəfindən sevilirdi, dəcəlliklərinə göz yumurdular. Onun ruhunda azadlıq vardı, haqsız qərarlara tabe olmağı sevmirdi.

– Bir bacı olaraq Poladın yoxluğu sizə necə təsir edir?

– Çox ağır... İndi xatirələri gülümsəyərək danışırım, çünki xatirələrdə Polad mənimlədir, amma hər gecə yatarkən düşünəndə ki o artıq yoxdur, beynim sanki cərəyan keçirir, elə bilirəm, haradadırsa, indi yenə gələcək. Onsuz da gec-gec gə-

lirdi, telefonla danışırıdıq. İndi onun haqqında keçmiş zaman-
da danışmaq çox ağırdır. Yadıma düşəndə ki onu bir də heç
vaxt görməyəcəm... Çox ağırdır... Bilmirəm...

– O, söhbətlərində bu mövzuda nəsə danışırıdımı?

– Danışırıdı. “Şəhid olacam” demirdi, amma biz ona “Ehti-
yatlı ol” deyəndə, “Vətən uğrunda o ölməsin, bu ölməsin, bəs
kim ölsün?” kimi ifadələr işlədirdi. Sizə tam səmimi deyirəm:
onun ölümü ilə bu vətən, bu ordu çox şey itirdi. Polad general
vəzifəsinə öz əməyi ilə, öz əziyyəti ilə gəlmişdi. Çox təəssüf...

– Siz onu heç yuxuda görürsünüzmü?

– Yox, hələ görməmişəm. O gün bacım görüb yuxuda. Mən
onun yoxluğu ilə barışa bilmirəm. Belə insanları itirmək ada-
ma təsir edir. Çox arzuları vardı, hamısı yarımçıq qaldı. Sanki
bir ulduz söndü. İnanın, qardaşım olduğu üçün demirəm: Po-
lad adi adam deyildi – seçilmiş insan idi.

**– Polad Həşimov bizim üçün bir qəhrəmandır, general-
dır. Amma siz bacısisınız, o sizin canınızın bir parçasıdır.
Onun şəhidlik zirvəsinə ucalması acınızı az da olsa, azal-
dırmı?**

– Bu, şərəfli ölümdür. Vətənpərvər hərbcilər xidmətə ge-
dəndə kəfənini boynuna alıb gedirlər. Amma şəhid olsa da,
qardaş itirmək bacı üçün həmişə ağırdır. Hərdən düşünürəm
ki, onun pis hərəkətini yadıma salım, bəlkə, yangım sönə, bir
az sakitləşəm... Amma yadıma düşmür, Poladla bağlı pis heç
nə xatırlaya bilmirəm.

Söhbətləşdi: Şəmil Sadiq, Səbuhi Şahmursoy

SEVİRDİ ÇƏTİNLİYİ

İlham Həşimov

Polad Həşimovun qardaşı

– Ananızın da təsdiq etdiyinə görə, Poladın tərbiyəsində babasının böyük rolu olub. Bir az o mühitdən danışaq.

– Əvvəlcə onu deyim ki, Qəbələnin Vəndam kəndində 33 hektarlıq qəbiristanlıq vardı: oradakıların hamısı qocalıb ölənlər deyildi – xəstəliklərdən, duz çatışmazlığından vəfat edənlər, döyüşdə ölənlər də vardı. Bir də bizim kəndin girəcəyində “Girvə düzü” deyilən yer var, vaxtilə – XX əsrin əvvəllərində ora döyüş meydanı olub. Biz uşaq vaxtı oynayaraq gedib oralara çıxırdıq. Orada “Xan yolu” deyilən yol da var, ümumiyyətlə, oraların hamısı tarixi yerlərdir. Bu kimi yerləri babamın təqdimatında tanımışıq. O tarixçələr uşaq beynimizə güclü təsir edirdi. Biz, demək olar ki, oraların tarixi söhbətlərilə böyümüşük. Mikayıl babam ustaydı, “Quran” oxuyurdu, 1941-1945-ci illər müharibəsinin iştirakçısıydı: o bizim üçün məktəb olub. Babam təhsilsiz olub, amma iki dil bilirdi – rus və ərəb dillərini. Vaxtilə molla təhsili almışdı.

Haqlısınız, bizim tərbiyəmizdə babamızın böyük rolu olub. Biz həmişə rayona, kəndə sevinə-sevinə getmişik. Babam bizə həm ata, həm baba olub. Onun yanında özümüzü arxayın hiss etmişik. Bizə müharibə xatirələrini danışardı. Bu yaxınlarda babamın sandığına baxırdım, oradan onun müharibədə yaralanmasına dair arayış tapdım. Ümumiyyətlə, onun vaxtilə danışdıqlarının sübutuna zaman-zaman rast gəlmişəm. Həmişə deyirdi

ki, bizə heç kim ağa olmayıb, biz də heç kimin qulu olmamışıq. Atam da həmişə bunu bizə misal göstərirdi.

– Atanızgil neçə qardaşdır?

– Atamgil üç qardaş olub, bir ögey qardaşları da var. Həmin əmimin iki oğlu Qarabağda müharibədə olub, əmim özü də cəbhə bölgəsində “Təcili yardım” maşını sürüb. O uşaq da babamın tərbiyəsi ilə böyüyüb.

– Həmişə ata babanızdan danışırınsınız, bəs ana babanız yadınızda qalıbmı?

– Mən ana babamı görməmişəm. Deyəsən, bacılarım görüb. Anamızın anasını görmüşəm, amma atasını yox.

– Qısa şəcərənizi bilməmiş olmazsınız...

– Atamızın adı İsrayıl, onun atası Mikayıl, onun atası Qurban, onun da atası Həşim olub.

– Mikayıl babanızla bağlı başqa nə xatırlayırsınız?

– Babam həmişə bizə ovdan danışdı. Onun silahı vardı, həmişə kənardan durub ona baxırdıq. Bir gün mən o silahı əlimə alanda babam əsəbiləşdi və mənə izah etdi ki, heç vaxt silahı yoldaşına doğrultma, içinin boş olduğunu bilsən də. Ov haqqında söhbət edərkən onun halallığından danışdı, deyirdi: “Meşədəki heyvanı Allah yaradıb ki, biz ac qalmayaq. Amma onu ovlayıb satışı çıxarmaq haramdır. Aclıq vaxtı biz növbəylə ova gedirdik. Ovdan gətirdiklərimizi qonşularla paylaşırdıq”.

– Uşaq bağçasına Poladla getdiyiniz illəri xatırlayırsınızmı?

– 1980-ci illərin əvvəlləri... Bizim aramızda iki yaş fərqi var, bağçaya da bir yerdə getmişik, eyni məktəbdə oxumuşuq. Onun doğum yeri Qəbələdir. Sonra ailəmiz Sumqayıta köçüb, mən Sumqayıtda doğulmuşam.

– Sumqayıtda neçə nömrəli məktəbdə oxumusunuz?

– 1982-ci ildə məktəbə gedib Polad. Əvvəllər bizim yaşadığımız qəsəbədə məktəb yox idi. Sonra buraya köçmüşük və 77 nömrəli məktəbdə oxumuşuq. Bu mikrorayonda cəmi bir bağça

var idi. Sonra onuncu mikrorayonda yerləşən 28 nömrəli məktəbdə birinci sinfə getmişik. Polad orada dörd il oxuyub, mən üç il oxumuşam. Sonra bizim mikrorayonda 33 nömrəli məktəb tikilib. Köçüb gəlmişik bura, üçümüz də. Böyük bacım buraxılış sinfi olduğu üçün o məktəbdə qaldı, biz üçümüz bura gəldik. Sonra 33 nömrəli məktəb işləyə-işləyə 34 nömrəli məktəb tikildi və sıxlıq olmasın deyə, uşaqların yarısını ora köçürdülər. Beləliklə, biz xeyli məktəb dəyişmişik.

– Məktəbə bir yerdə gedib-gəlirdiniz, yoxsa valideynləriniz aparıb-gətirirdi?

– Birlikdə gedib-gəlirdik. Poladın birinci sinfə getməyi yadıma gəlmir, çünki onda mən bağçaya gedirdim.

– Mən üç bilirdim, deməli, dörd uşaqsınız?

– Hə, dörd uşağıq. Böyüklər bacılarımdır, sonra biz – iki qardaş. O vaxt indiki kimi deyildi, biz birinci sinfə gedəndə bir neçə dəfə aparırdılar məktəbə, yolu tanıyırdıq, özümüz gedib-gəlirdik. Sonra növbə dəyişikliyi olurdu, bəzən o gedəndə mən gəlirdim, mən gedəndə o gəlirdi. Kimin ağılına gələrdi ki, o, bu boyda tarix qoyub gedəcək...

– “Polad Həşimovun uşaqlığı” deyəndə... Onu uşaq kimi necə yadınızda saxlamısınız, necə xatırlayırsınız?

– Uşaq vaxtı əyləncələri çox idi. Ovaxtkı uşaqların əksəriyyəti yaradıcı olurdu. Özlərinə “samokat” düzəldirdilər. İndkilərə desən, belə bir şey düzəlt, durub baxa-baxa qalacaqlar. Poladın da özünə düzəltdiyi belə şeyləri çox olurdu.

– O zaman Poladın ən sevimli əşyası nə idi?

– O vaxt oğlan uşaqlarının əsas oyuncağı silah olardı. Onun da silaha marağı güclü idi. Sonra çox şeyə həvəsi, marağı olub. Məsələn, mən idmana getməmişəm, amma o gedib. Yüngül atletikaya gedib, qaçısa gedib, fotoya, foto çəkməyə marağı olub. Çox peşəni seçdi, dəyişdi... Yaradıcılığa marağı vardı. O zaman-

lar yaradıcılıq mərkəzləri olurdu, Polad da onlara qoşulurdu. Hamısını seçdi, sınaı, sonda hərbi oldu.

– **Ali təhsilini də hərbi təhsilə alıb?**

– Hə, ali hərbi təhsili vardı.

– **Yeri gəlmişkən soruşum: atanızın ixtisası nə idi?**

– Atam metallurgiya mühəndisi olub.

– **Poladın dava-dalaşla arası necə idi?**

– O zamanlar dava etməyən adam az olurdu... Bu, onun hərbi məktəbdə oxuyan vaxtlarıdır, kursantdır (şəkilləri göstərir). Onlar döyüş bölgəsinə gedib-gəlirdilər. O dövrdə altdan qalın köynək geyinməyə icazə verilmirdi, bunlar geyinirdi, bığ saxlamağa qoymurdular, bunlar saxlayırdı.

– **Sərbəstliyə meyilli adam olub, deyəsən?**

– Sərbəst qərar verən adam idi. Düzgün bildiyini edərdi.

– **Şəkil çəkdirməklə arası necə idi?**

– Ən çox özü şəkil çəkməyi sevirdi.

– **Yaradıcılığı olan insan istedadını harda olur-olsun, istifadə edir.**

– Bildiyin şey heç vaxt sənə ziyan etməz, nə vaxtsa köməyinə çata bilər. Başın içində olan şey adama yük olmur.

– **O vaxtlar Sumqayıt mühiti bir az qarışıq idi...**

– Naxələflərlə birlikdə böyümüşük, ruslarla, azsaylı millətlərlə qonşu olmuşuq. Düzdür, o vaxtlar mehribanlıq idi, amma Allah onların üzünü qara eləsin. Bizi heç kimə qarşı düşmən kimi böyütməyiblər. O vaxt bizim binada 70 ailə vardı, üç şəhid vermişdilər. 1990-cı illər müharibəsində döyüşən uşaqlar çox olub.

– **Aranızda olan maraqlı hadisələrdən danışın, lap aranızdakı davadan da danışa bilərsiniz.**

– Mən sonbeşik olmuşam, sonbeşiklərə həmişə güzəştlər olur. Amma bir şey də var ki, nəse xəta edən vaxtlarımızda onu valideynlərim danlayanda mən artıq öz payımı alırdım. Bəzən olurdu ki, o məni qoruyurdu. Mənim də səhvlərim olurdu. Biz

valideyn tərəfindən çox şiddət görməmişik. Bu özünü onun əsgərlərə qarşı münasibətində də göstərib.

Bizim aramızda iki yaş fərq olub deyə, bağçada ayrı qruplarda otururduq. Bir dəfə bağçada həyəət çıxanda günorta vaxtı Polad məni götürüb qaçırmışdı. Düzdür, qaçdığımız yer evimiz idi, amma o vaxt bağça evimizdən çox uzaqda yerləşirdi. O zaman valideynlərimizin hər ikisi işdə idi və biz gəlib evə girə bilməmiş, həyətdə gözləməli olmuşduq. Uşaq vaxtı bütün həyətin uşaqları yığılıb icazəsiz dənizə gedirdik.

– Üzməklə arası necə idi?

– Üzməyi bizə atamız öyrədib. Özü dənizə girə bilmirdi, mədəsi xəstə idi, amma bizə üzməyi öyrədirdi. Bizim kənddə çay vardı. Uşaqlar özləri göl düzəltmişdilər. O, 17 yaşından sonra nə kəndə, nə də bura çox gəlib. Məktəb dövründə də 28 nömrəli məktəbdə qaçış, yüngül atletikaya gedib. O vaxtlar məktəbin özündə təşkil edirdilər... futbol kursları vardı. Polad da getmişdi ora. Sonra məktəbdə yaradıcılıq kursuna gedəndə üç nəfər, bir də müəllimləri dəzgah düzəltmişdilər. Buna görə onlara qulaqlıq hədiyyə etmişdilər. O qulaqlıq hələ də durur.

– Atanızla necə, dost münasibəti varmı?

– Atam öz atasıyla necə olubsa, bizlə də elə münasibətdə olub. Yəni bizimlə həmişə yaxşı davranıb.

– Atanız nəvaxt rəhmətə gedib?

– 2005-ci ildə. O vaxtlar onunla əlaqə yaratmaq çox çətin idi, hərbi xətt vasitəsilə Polada atasının rəhmətə getdiyini xəbər vermişdik. Gözləmişik, o gəlib, sonra atamızı aparıb rayonda dəfn etmişik.

– Nəsildə Poladdan başqa hərbiçisi varmı?

– Hərbiçi əmimoğlu olub, xidmətə yeni başlayanda rəhmətə gedib. Başqa əmim oğlanları da olub. Onlar bir az ögey idilər. Onları babam saxlayıb, böyüdüb, özününkülərdən qabaq onları düşünüb həmişə. Babam bizi milli əxlaqla böyüdüb. Həmişə

bizə deyərdi ki, haqqınızı heç kimə yedirtməyin, heç kimin də haqqını yeməyin. Mən bunu Poladın xidmətində görmüşəm. O da haqqını yedirtməyib və heç vaxt heç kimin haqqını yeməyib.

– Hərbçi olmaq öz istəyi idi, yoxsa?

– Özü istədi. O dövrdə əvvəl hərbciliyə sənəd verilirdi, sonra başqa ixtisaslara. Polad da lap əvvəldən sənədlərini hazırlayıb qoymuşdu ki, hərbiyə verəcəm. Savadı da imkan verirdi ki, istədiyi məktəbə girsin. Tarix, fizika, kimya ilə maraqlanırdı.

– Oxuduğu kitablardan yadınızda qalıbmı?

– Polad tarixi çox sevirdi. Yadımdadır ki, Ziya Bünyadovun kitabını almışdı. Çox kitab oxuyurdu, oxumaqda həvəsdən düşmürdü. “Xəmsə”-ni oxuduğunu xatırlayıram, “Quran”-ı da azərbaycanca oxumuşdu.

– Belə görürəm ki, Poladın mal-dövlətə, pula, rahatlığa heç vaxt marağı olmayıb...

– Onda belə bir xüsusiyyət vardı, çətinliyi görürdü, amma rahatlıq yaratmağa can atmırdı. Elə bil, sevirdi çətinliyi.

– Azərbaycanda yaşadığımız üçün bilirik də, nəşə bir işimiz olanda qohum-qardaş, dost-tanış axtarıyıq. Bəs sizdə olubmu ki, kim üçünsə ona ağız açmısınız? Bu zaman onun reaksiyası, ifadə tərzini necə olub?

– Bir dəfə istəmişəm, onda da peşman olmuşam. Bir sinif yoldaşım vardı, ondan ötrü Poladın yanına getmişdim. O uşağın məktəb vaxtından qulağında eşitməklə bağlı problem vardı. Əsgər yoldaşları onu ələ salırdılar, inanmırdılar ki, həqiqətən, elədir, elə bilirdilər, bunu qəsdən edir. Ondan ötrü vəziyyəti izah etmək üçün onun yanına getdim. Polad həmişə belə əsgərlərə xüsusi diqqət ayırırdı. Mən bəzən öz-özümə deyirdim ki, bu necə yorulmur orda. Bu insan əsgərlərlə birgə səngərdə yatıb, qar suyu əridib içib... Polad həmin uşağı özü ilə briqadaya gətirmişdi ki, yuxarıda ona çətin olmasın. Polad orada hər zaman

əsgərlərinə diqqət ayırırdı, hər kəsə eyni münasibət göstərməyə çalışırdı. Bunu mənə də xatırlatdı.

– Söhbət yayıldı ki, belə bir generalın yetişməsi Türkiyə təhsilinin nəticəsidir. Mən bununla razı deyiləm, mənəcə, bu, ailəylə bağlı şeydir. Siz buna necə baxırsınız?

– Əvvəlcə tərbiyə ailədən gəlir, bundan əlavə, o, çox şeylə maraqlanırdı. Polad Türkiyəyə gedənə qədər burada təhsil alıb, burada müharibə görmüşdü. Birinci dəfə Ağdam istiqamətində gedən döyüşlərdə yoldaşlarından biri şəhid olmuşdu.

O, Türkiyəyə kursa gedib, gələndən sonra oranı çox tərifləyirdi. Polad hər dəfə ora gedəndə gördüyü yeniliklərlə maraqlanırdı, bizə çoxlu, müxtəlif qalın kitablar göndərirdi ki, bunları kopyalayıb saxlayın. Müxtəlif ixtisaslar üzrə kurslara gedirdi. O, üç ay Türkiyədə oxudu, qayıdanda leytenant oldu. Həmin dövrdə hamı gedə bilməmişdi, zabit çatışmazlığı ucbatından qayıtmışdılar. Polad Türkiyədə oxuduğu müddətdə paralel olaraq buradakı hərbi məktəbdə keçilən kitabları da alır, surətini çıxartdırıb özü üçün saxlayırdı. Bəlkə də, o, əsgərə sevgini Türkiyə təhsilindən götürüb, amma silah işlətməklə bağlı bacarıqlarını buranın təhsilindən götürüb. Bundan başqa, rus hərbi sisteminə də bələd idi. Hər dəfə Türkiyədən gələndə buradakı vəziyyəti görəndə çox əsəbiləşirdi. İstəyirdi ki, orada gördüyü yaxşı şeylər burada da olsun. Hər dəfə gələndə maaşı imkan verdiyi qədər əsgərlər üçün diş məcunu, fırça alardı. O, Türkiyənin döyüş bölgələri ilə də maraqlanırdı.

– Bəs orduda döyüş ərafələrində necə, bir şeylər danışdı mı sizə?

– Döyüşdən danışan deyildi, hərbi sirr necə qorunmalıdısa, o da elə edirdi – danışmazdı. Daşkəsəndə bir post almışdı, yoldaşları bilirlər. Azərbaycanın istehsal etdiyi silah yeni çıxan vaxtlar idi. Polad bunu götürüb çıxıb yuxarı, sınaqdan keçirmək üçün

düşmənin mövqeyinə atıb. Deyirdi ki, çox yaxşı silahdır, gücü çoxdur. Sonralar bu işdən ötrü onu çox incitdilər, çox başı ağrıdı buna görə. Amma yenə də geri çəkilmədi, düzgün bildiyi şeyi etdi. Sadəcə, ona dəstək lazım idi. Amma o, heç vaxt mənə deməyib ki, erməni vurmuşam, öldürmüşəm. Babam da o vaxt bizə çox şey danışardı müharibədən, o da belə şeyləri dilinə gətirməzdi: “kimisə vurdum, başını kəsdim, filan” – belə şeylərlə fəxr etməzdi. İnsani hissləri vardı.

– **Həyatdan necə, razı idi, yoxsa narazı?**

– Yox, çox ümidli idi, heç vaxt narazılıq etməzdi. Öz işini çox sevirdi. Düzdür, deyirdik, “bəsdir, sənin yoldaşların təqaüdə çıxıb, sən də çıx”. Amma işinə vurğun idi, bundan yorulmurdu. O, ailədən tez ayrıldı, on yeddi yaşından getdi hərbə. Arada deyirdi, yorulmuşam, bezmişəm, amma bezmirdi. İşini sevirdi, uğurları da olurdu, uğursuzluqları da. Polad hər şeyi Azərbaycanın mənafeyinə görə edirdi, onun üçün rütbənin əhəmiyyəti yox idi. Rütbəsinin qalxan vaxtı da olub, aşağı salınan vaxtı da. Polad bunların heç birinə fikir vermirdi. Özü qərar verəndə ki, düzgün edirəm, deməli, o işi etməli idi. Özünü təhlükəyə atırdı, amma yoldaşlarını da fikirləşirdi. Dostları çoxdu, heç kimin xətrinə dəyməzdi. Arxasından iş görənlər də vardı. Bəzən özünə deyirdim ki, bu adam belədir, deyirdi, bilirəm, xəbərim var. O, yola verməyi bacarırdı, mənsə yox. Ona görə, Poladı mülayim kimi tanıyırlar, mənisə sərt xarakterli. Amma Polad da ağıllı adam idi, arxasından iş görənləri bilirdi, onlarla münasibətini buna görə qururdu.

– **Məlum xəbəri ilk eşidəndə hansı hissləri keçirdiniz?**

– Polad Bakıya gəlməli idi. Beş ay idi ki, onu görmürdük. Həmişə telefonla o bizə zəng edirdi, biz ona zəng edə bilmirdik, çünki telefonunu bağlı saxlayırdı. Axırınıcı dəfə biz danışanda ayın 12-si idi. Soruşdum ki, necəsən, dedi, gələsiyəm Bakıya.

Aydın 14-ü səhər tezdən telefonuma gələn zənglərə baxdım, gördüm ki, hər deyəndə mənə zəng edən adamlar deyillər. O anda insan hisslərini sözlə ifadə etmək olmur, sanki bir boşluq doldu içimə...

Söhbətləşdi: Şəmil Sadiq, Səbuhi Şahmursoy

ATAMIN PORTRETİNİ ÇƏKMƏYƏ ƏLİM GƏLMİR

Aybəniz Həşimova
Polad Həşimovun qızı

- **Aybəniz, neçənci sinifdə oxuyursan?**
- 11-ci sinifdə.
- **Sənə Aybəniz adını kim qoyub?**
- Babam, atamın atası.
- **Gələcək planın nədir, hansı ixtisası seçmişən?**
- Həkim olmaq istəyirəm, mənə ağ xalatda görmək atamın ən böyük arzusu idi. Özümün də marağım var.
- **Həkimliyin hansı sahəsi haqda düşünürsən?**
- Ümumi terapiya – can həkimi...
- **Niyə can həkimi?**
- O sahəyə güclü marağım var. İnsan anatomiyası maraqlı sahədir, o da bu sahəylə üst-üstə düşür.
- **Həkimliyə maraqlı hardan yarandı?**
- İki xalam həkimdir, belə mühitdə böyümüşəm. Həm də biologiya, kimya, fizika fənlərini çox sevirəm.
- **Tibb sahəsi – həkimlik çox çətindir. Tibbə hansısa yenilik gətirə bilmək barədə düşünülmüşənmi?**
- Bəzi xəstəliklərin müalicəsini tibbə qazandırmaq istəyirdim. Düzdür, mənim sahəmə aid olmasa da, şəkər, parkinson və s. kimi xəstəliklərin köklü müalicəsini tapmaq istəyirdim.
- **Başqa yaradıcılıq qabiliyyətin varmı?**
- Mən incəsənəti çox sevirəm, rəsm çəkməyi xoşlayıram.

– **Atanız da şəkil çəkməyi sevərdi...**

– Bəli. O, fotoaparatla şəkillər çəkərdi. Bir neçə dəfə onun təbiət şəkilləri çəkdiyini görmüşəm.

– **Onun yaxşı əl yazısı vardı. Atanla məktublaşırdınmı?**

– Mən ona heç vaxt məktub yazmamışam, telefonla əlaqə saxlayırdıq.

– **Hərbçi qızı olmağın çətinlikləri nələrdir?**

– Hərbçi qızları daha çox analarına bağlı olur, mənəcə. Düzdür, atalarına da sevirilər, amma onu gec-gec gördükləri üçün bütün qayğılarını anaları çəkir.

– **Sənin atan indi bizim hamımızın atası olub. İndiyə qədər bircə sən tanıyırdın, bir də qohumlarınız. İndisə bütün gənclər, xalqımız tanıyır. Bu, necə hissidir?**

– Atasız qaldığımız üçün üzülürük, bir yandan da fəxr edirik. Yaxşı insanlar dünyadan köçəndə adam özünü haqsızlığa düşərmiş kimi hiss edir. Belə bir şey çox insana nəsib olmur. İnsanlar yanımızdadır, bizə dəstək verirlər, mən fəxr hissi yaşayıram.

– **Atan səni necə çağırırdı?**

– “Qara qız” deyə çağırırdı, bəzən də “Qaraca qız” deyərdi.

– **Bəs sən atana nə deyərdin?**

– Bizdə bir az ciddiyyət vardı. Elə də yaxın olmamışıq. Amma qardaşlarım ona “Babalıq” deyərdi.

– **Atanın qardaşlarına daha çox yaxın olması səni qışqandırırdımı?**

– Mən ibtidai sinifdə oxuyanda bir aralar elə bilirdim ki, atam qardaşlarımı məndən çox sevir. Qısqanırdım, onun gözüne xoş görünmək istəyirdim, daha çox dərslər oxuyurdum, ona çay süzürdüm.

– **Bir az böyüdükdən sonra səninlə söhbətlər edirdimi?**

– Universitet seçimi haqqında danışmışdıq... Bir də mən tarixi romanlar oxuyurdum və sonra atamla həmin kitabları müzakirə edirdik. Atam həmişə deyirdi ki, kitab oxumaq lazımdır. Kitab

oxuduqca insan özü hər şeyi öyrənə bilir. Kitab oxumaqla insanın nitqi də inkişaf edir və fikrini daha aydın çatdırıa bilir.

– **Hansı kitabları oxumusan?**

– Lev Tolstoyun “Hacı Murad”, Fərman Kərimzadənin “Çaldıran döyüşü”, “Xudafərin körpüsü”, Yusif Vəzir Cəmənəzəminlinin “İki od arasında” ... Bundan başqa da xeyli kitab.

– **Adətən, tibbə, texniki elm sahələrinə yönəlmələrin humanitar elmlərlə arası olmur, sən necə fikirləşirsən?**

– Atam bizi buna uyğunlaşdırıb. Biz görürdük ki, o, əlində kitab tutub oxuyur, bizdə də maraq yaranırdı. Anam deyirdi, o bununla sizə göstərmək istəyir ki, baxın, mən oxuyuram, siz də oxuyun.

– **Axırıncı görüşünüz nə vaxt olub?**

– Axırıncı dəfə bizi Qəbələyə yola saldı, əşyalarımızı yığmağa kömək etdi, bizi maşına oturtdu və “Sağ ol, qızım” – deyib getdi... İşə tələsirdi. Mən həmin gün çox kövrəlmişdim, maşında ağladım, amma o bunu görmədi.

– **Uşaq vaxtı xatirələrindən nə yadında qalıb?**

– Atamla biz Sumqayıtda parklara, dənizə gedirdik, hətta atam maaşını almağa da mənimlə gedərdi, dostlarıyla görüşə də məni aparardı. Çox xoşuma gəlirdi onunla gəzmək, biz sanki bir-birimizə uyğun idik.

– **Atan boylu-buxunlu, enlikürək idmançı bir insan olub, amma deyəsən, sən idmanla məşğul olmursan?**

– Atama deyirdim ki, sənin boyun 1,80 sm.-dir, mənimki isə 1,62 sm. Niyə mən qısayam? Deyirdi ki, uzanacaqsan, qızım.

– **Tibbə getməyi planlaşdırırsan: yerli, yoxsa xarici universitetləri seçəcəksən?**

– İlk dörd il burada oxuyacam, sonra xaricə gedəcəm, bəlkə, Türkiyəyə getdim.

– **Fizikanı niyə sevirsən?**

– Riyaziyyata yaxın olduğu üçün.

– Doğum günündə atan sənə nə hədiyyə alırdı, yadında qalanı varmı?

– Ən son 16-cı ad günündə atam təlimdə idi, ad günümə gecikmişdi. Dağdan sünbül yığıb gətirmişdi. Bu mənim üçün çox dəyərli idi, mənəvi dəyəri çox böyükdü.

– Heç olubmu, sizin ad günlərinizdə atanız işdə olub və gələ bilməyib. O anda nə hisslər yaşamısan?

– Uşaq yaşlarımda inciyirdim, amma böyüdükcə anladım ki, atamın boynunda çox böyük məsuliyyət var, o, vətən üçün çalışır. O bizim burada rahat yaşamağımız üçün oradadır. Mən anladım ki, bu onun bizə qarşı laqeydliyi yox, vətənə qarşı sevgisindən irəli gəlir.

– Hərbçi geyimində olan Polad Həşimovla geyimi çıxaran dan sonrakı Polad arasında fərq vardımı?

– Uçurum qədər fərq vardı. Hərbçi geyimli atam ciddi, zəhmli idi. Geyimi çıxarandan sonra zarafatçı və səmimi olurdu.

– Sənin çiyinə çox ağır bir yük düşür: artıq indidən sonra sənin hər bir hərəkətin göz önündə olacaq və nə etsən, deyəcəklər ki, bu, Polad Həşimovun qızıdır. Bunun fərqi nə var bilirsənmi?

– Atam həmişə bizə fikir verirdi: necə hərəkət etməyimizə, necə danışmağımıza, geyimimizə, əlimizdə telefon, yoxsa kitab saxlamağımıza. Atam fiziki cəhətdən yanımızda olmasa da, mənəvi cəhətdən yanımızdadır. İndi özü olmasa da, qoyduğu qaydalar olduğu kimi qalır və mən həmişə bu qaydalara əməl edəcəyəm.

– Qarşıda səni tələbəlik illəri gözləyir... Bir tərəfdən də, sənin rəssamlığa meylin var. Bəs bu sahəni hobbi olaraq davam etdirmək istəyirsənmi?

– Anamla atam demişdi ki, sənin üçün atelye açarıq, orada rahat məşğul olarsan. Əlbəttə, Allahın verdiyi qabiliyyətin üstündən xətt çəkmək olmaz.

– **Atanın portretini çəkmisənmi?**

– Xeyr... Atamın portretini çəkməyə əlim gəlmir. Amma bir gün mütləq çəkəcəyəm!

– **Bu hadisələrdən sonra Azərbaycan xalqına, millətimizə münasibətin, sözün nədir?**

– Mən birdən-birə bu qədər gəncin ayağa qalxdığını, coşduğunu görəndə fəxr hissi yaşadım. Bildim ki, bu gənclər bəzilərinin zənn etdiyi kimi, əlində telefon oturan gənclər deyil – onlar da saf vətənpərvərlik hissləri var. İstəyərdim ki, bu ruh ölməsin, davam etdirləsinlər: axı biz Koroğlunun, Xətəinin, Nadir şahın qanını daşıyıırıq.

Söhbətləşdi: Şəmil Sadiq

ARZULARI ÇOX İDİ

k Salmanov

Polad Həşimovun qaynı

Polad çox sadə və təvazökar insan idi. O rütbənin , o vəzifənin sahibi özünü həddindən artıq sadə aparardı. Ona görə də, onunla oturarkən ayrılmasını istəməzdin, söhbətlərindən doymazdın.

Çalışdığım sahə ixtisasımı dərindən öyrənməyimi tələb edirdi. 2002-ci ildə universiteti bitirməyimə baxmayaraq, magistraturaya 2019-cu ildə daxil oldum. Bir gün gözləmədiyim anda Poladdan zəng gəldi:

– Gərək insan öz məqsədlərinə çatmaq üçün heç vaxt yorulmasın, öz üzərində işləsin, dayanmasın. Sənin hazırlaşib magistraturaya qəbul olunmağın xəbərini eşidəndə çox sevindim. Təbrik edirəm!

Səsindən həqiqətən sevindiyi hiss olunurdu. Təhsilə çox böyük önəm verən insan idi. Deyirdi ki, “Təhsilsiz insan heç bir şey əldə edə bilməz, hər şey insanın təhsilindən gəlir”. Bu səbəbdən Polad övladlarının da təhsilini diqqətdə saxlayırdı. Onların dərsləri ilə maraqlanır və çalışırdı ki, övladlarının üçü də orta məktəbi bitirdikdən sonra ali məktəbə daxil olsun. İstəyirdi, uşaqları öz sevdikləri peşələrə sahib olsunlar. Əminəm ki, övladları – Davud, Aybəniz və Teymur da Poladın arzusunu həyata keçirəcək və atalarına layiqli övlad olmağa çalışacaqlar.

Polad Həşimovun arzuları çox idi. Torpaqlarımızı işğaldan azad etməyi çox istəyirdi, amma qisməti bu oldu. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət etsin! Onlar bu ölkənin azadlığını qorumaq üçün canlarını, qanlarını bu torpağa fəda etdilər.

ƏSRİMİZİN POLADI: ŞƏHİD GENERALI TANIMAQ

Cavid Qədir
jurnalist, yazıçı

Uşaqkən ən ümdə arzumuz böyümək olur. Amma yaşa dolduqca kontekst dəyişir. Böyümək yox, böyük adam olmaq istəyirik. Bunun üçün təkcə yaşın üstə yaş gəlməsi yox, şəxsiyyətimizi kərpic-kərpic tikmək,ilmə-ilmə toxumaq lazımdır. Böyümək fiziki, bizdən asılı olmayan prosesdirsə, böyük adam olmaq birbaşa bizdən, bir qədər də düşdüyümüz mühitdən, ətrafımızdakı adamlardan asılıdır. Böyük adamlar həmişə tarixdə qalırlar. Bəziləri həmişə ulduz kimi işıq saçır, qaranlıqda mayak olurlar. Bəzilərinə də kəşf etmək lazım gəlir. Dərin qatlardakı almaz yatağı, qızıl mədəni təki. Külün altındakı köz kimi görünməsələr də, öz missiyalarını həyata keçirir, dünyamızın daha yaxşı, daha yaşanılan hala gəlməsi üçün əllərindən gələni əsirgəməirlər. Üstəlik, böyük adamlar təkcə elmlə məşğul olmayıblar, olurlar. Böyük adamlardan biri Nizami Gəncəvidən sitat gətirək:

**Kamil bir palançı olsa da insan,
Yaxşıdır yarımçıq papaqçılıqdan.**

Aralarında hər peşədən, sənətdən adam var. Siyasətçi də, şair də, yazıçı da, bəstəkar da, memar da, neftçi də, mühəndis də, hətta hərbiçi də.

Azərbaycanın hərbi tarixi minilliklərlə ölçülür. Sanatürk, Atropatdan üzü bəri tariximiz böyük sərkərdələrin zəfərləri ilə yazılıb. Cavanşirimiz, Babəkimiz, Uzun Həsənimiz, Şah İsmayıl

Xətaimiz hərəsi ayrılıqda bir tarix yazıb. Özlərindən sonra böyük bir irs qoyublar.

Günümüzdə müharibələrin konteksti, qaydaları dəyişsə də, qəhrəmanlar elə eyni cürdür. Fədakar, özünü yox, vətəninə düşünən... Ən yeni tariximizdə bunu Aprel döyüşlərində qəhrəmanca həlak olan əfsanəvi kəşfiyyatçı, polkovnik-leytenant Raqif Orucovun şəxsinə görmüşdük. Raqif Orucov da almaz yatağı kimiydi. Böyük kütlələr onu şəhidlik zirvəsinə ucalandan sonra tanıdı, sevdi. Ölümündən sonra nəhəngləşdi, zirvələşdi. Cəmi 4 il sonra elə onun döyüş yoldaşı general-mayor Polad Həşimov Aprel döyüşlərində yazdığı qəhrəmanlıq dastanına yazacaq sonluq diqtə etdi. 2020-ci ilin iyul ayının 13-dən 14-nə keçən gecə Tovuz döyüşlərində qəhrəmanca şəhid oldu.

Elə bir general düşünün ki, sağkən adına post olsun. 2016-cı ildə Talış kəndi istiqamətində azad etdiyi posta adı verilib – “Polad postu”. Adı kimi polad sərkərdəmiz həmin döyüşdə xəsarət də alıb. Hətta bu qəhrəmanlığa görə vaxtından əvvəl general rütbəsinə layiq görüldüyü deyilir. Polad Həşimov, həm də öz ölümüylə bütün streotipləri dağıtdı. “Qərargahda oturub əmr verən general”lardan olmadığını sübut etdi. Həmişə can atdığı ön xətdə, düşmənlə üzbəüzdə həlak oldu. Əsl qəhrəman kimi...

Polad Həşimov təkcə qəhrəman zabit kimi yox, əsl insan təki də xatırlanır. Əsgərləri, tabeliyində olanlarla ata kimi davranıb – yeri gələndə sərt, yeri gələndə həlim, qayğıkeş...

Hətta dövlət tərəfindən ona bağışlanan evi şəhid ailəsinə bağışladığı deyilir.

Bir general təsəvvür edin. Rütbəsinə döyüşlərdə göstərdiyi rəşadətlə artıran. Evini yox, səngəri üstün tutan. Kirayədə yaşayan general...

Xidməti maşınını ancaq iş üçün istifadə edən, şəxsi qayğılarının ardınca metro ilə gedən general.

Kredit götürüb, maşınını satıb post düzəltdirən, kazarma tikdirən, öz cibindən əsgərlərinə bayram sovqatı aparan general.

“Yastığı Vətən daşı, yorğanı qar olan” general.

Əsgərlərindən arxada yox, irəlidə olan general.

Qərargahda oturub əmr vermək əvəzinə əsgərlərlə bir səfdə döyüşən, onlarla bir qan töküüb can verən general.

O general ki, heç vaxt unutmayacağıq.

O general ki, heç vaxt yeri dolmayacaq.

O general ki, itkisi bizi həmişə yandıracaq.

O general ki, sağlığında tanımadığımıza görə həmişə peşmanlıq duyacağıq.

O general ki, qoruya bilməməyimizin yangısını ürəyimizdə gəzdirəcəyik.

* * *

Polad Həşimov kiminlə münasibət qurub, kiminlə tanışlıq yaradıbsa, böyük göy cisimləri kiçikləri öz cazibə qüvvəsinə tabe edib peykinə çevirən kimi, onları öz təsirinə salıb.

Sınıf yoldaşı **Rövşən Məmmədov** deyir ki, dostu, qardaşı, general Polad Həşimov haqqında danışmaq həm məsuliyyətli, həm şərəfli, həm də çətindir: “Onunla sözün həqiqi mənasında qürur duyuram, sağlığında da qürur duyurdum, ömrümün sonuna qədər də qürur duyacağam. Poladla 1988-ci ildə, 6-cı sinifdə oxuyanda tanış olmuşuq. Bir sinifdə oxuyurduq. 4 il bir parta arxasında oturmuşuq. 1992-ci ildə Sumqayıt şəhər 34 nömrəli məktəbdən məzun olduqdan sonra yollarımız ayrılsa da, imkan tapdıqca görüşürdük. Hər zaman səmimi münasibətimiz olub. O, xaraktercə yeri gələndə ciddi, yeri gələndə güləruz, vətəninə, xalqına, dövlətçiliyə sadıq insan idi. Həmişə fikri səngərdə, əsgərlərin yanında olurdu. Deyirdi ki, səngər evim, sığınacağım, əsgərlər övladlarımdır. Vətəninə canından çox sevirdi. Xalqına, millətinə bağlı insandı. Hər zaman inamla, qürurla deyirdi ki,

tezlikə o torpaqlar yenidən bizim olacaq. Qısa zamanda düşmən tapdağından azad edəcəyik”.

Rövşən Məmmədov əmin olduğunu vurğulayıb ki, şəhid generalımız həmişə özünə layiq zirvədə olacaq.

Vəfa Məmmədova Polad Həşimovla 11 il bir sinifdə oxuyub: “Yuxarı siniflərdə dost olmuşuq. 10-11-ci sinifdə mən sinif nümayəndəsi, o da müavinim idi. Jurnalı birlikdə işləyirdik. Mən, rəfiqəm Vəfa, Hüseyn və Polad pəncərə tərəfdən arxada iki partada əyləşirdik. Mən Hüseynlə, Polad da Vəfayla. Aşağı siniflərdə Polad da, mən də ön partalarda əyləşərdik. Son siniflərdə isə hərdən söhbət edək deyə, arxada əyləşirdik, çünki qabaqda müəllim imkan vermirdi. Jurnalı yazanda sinifdə baş verən hadisələri müzakirə edirdik. Polad çox gözəl məsləhətçi idi, əla danışq qabiliyyəti vardı. Bütün fənləri yaxşı oxuyurdu, xüsusilə, dəqiq elmləri çox sevərdi, əsasən də riyaziyyatı. Riyaziyyat dərslərində dərsin əvvəlindən sonunadək lövhədə olurdu. Bütün fənlərdən qiymətləri əlaydı. Həmişə bizə kömək edirdi. Hansısa misal, məsələni başa düşməyəndə izah edirdi. Səbirlə izah etməyi xoşlayırdı. Köçürməyə verməyi yox, izah etməyi sevirdi. Mən də ona lazım olanda ingilis dilindən kömək edirdim. Elə özü də yaxşı oxuyurdu. Bütün sinif yoldaşlarıyla münasibəti gözəl idi. Hamıyla mehriban, səmimi... Təbiətən sakit, ciddi insandı. On dan bir az çəkinirdim. Nəsə xoşuna gəlməyəndə mənə deyirdi. Bütün müəllimlər onu çox istəyirdilər. Hamı onu qiymətləndirir, hörmət edirdi. Polad hüquqşünas olmaq istəyirdi. Sonra fikrini dəyişdi. O, hərbcı olmaq istədiyini deyəndə kədərləndim. Çünki həmin vaxtlar müharibə gedirdi. İstəmərdim ki, ona müharibədə nəsə olsun. İstədim, fikrindən daşındıram. Dedim, bəs, axı, sən hüquqşünas olmaq istəyirdin. Nə oldu?

Gözləri güldü:

– Hərbə o getməsin, bu getməsin, bəs kim getsin?

Dedim:

– Düz deyirsən. Mən səninlə fəxr edirəm.

Onu məktəbi bitirəndən sonra bircə dəfə gördüm. Rəfiqəm Vəfagildə ev telefonu vardı. Ora gedəndə hərdən Poladın evinə zəng vurub, onu soruşurduq. Adətən, evdə olmurdu. Anasından, bacısından necəliyini öyrənirdim. 3-cü kursda oxuyurduq. Dedi ki, sizin məktəbinizə gələcəyəm. Fonetika dərsiydi. Qapı açıqdı. Gördüm, qapının ağzında iki hərbcı var. Poladı tanıdım. Vəfaya dedim ki, bax, Polad gəlib bizi görməyə. Dərstdən sonra görüşüb söhbət etdik.

Poladın şəhid olduğunu oğlumdan eşitdim. Ayın 14-ü, ya da 13-ü axşam idi. Oğlum telefonda sosial şəbəkələrə baxırdı. Şəhid verdiyimizdən çox narahatdım, pis olmuşdum. Oğlum dedi ki, generalımız yaralanıb. Çox narahat oldum, kefim pozuldu. Amma onun Polad olduğu ağılıma da gəlmədi. Çünki general olduğunu bilmirdim. Soruşdum ki, başqa nə yazıblar? Dedi ki, başqa heç nə. Yazılıb ki, general Polad Həşimov yaralanıb. Kim olduğunu soruşdum. Bir də təkrar etdi. Onda başa düşdüm ki, bizim Poladdır. Televizora baxdım. Ancaq həmin vaxt bu barədə heç nə vermədilər. Səhv etmirəmsə, səhəri günü oğlum Poladın şəhid olduğunu dedi (kövrəlir)...

Mən Poladı sonuncu dəfə hardasa 25 il əvvəl görmüşdüm. İllər sonra onu televizorda, 45 yaşlı şəhid general kimi görəndə qəribə hisslər keçirdim. Daha böyük vəzifələrdə görmək istəyərdim, amma təəssüf... Adının əbədiləşdirilməsi çox yaxşı olardı. İstərdim, oxuduğu məktəbə, universitetə adı verilsin, həmin məktəbin qarşısında heykəli ucaldılsın, Bakıdakı küçələrdən biri adını daşıсын..."

Daha bir sinif yoldaşı **Mail Hübətov** deyir ki, Polad Həşimov çox tərbiyəli, aktiv, savadlı, öz üzərində çalışan, zəhmətkeş şagird olub: "Qiymətləri həmişə əla olurdu. Bütün fənlərdə aktiv idi. Xüsusən, dəqiq fənlərə üstünlük verirdi. Hamı da bilirdi ki,

Polad hərbi sahəyə can atır. Sınıf yoldaşları ilə çox yaxşı münasibəti vardı. Həmişə deyib-gülürdü, gülürüzdü. Qızlarla da rahat ünsiyyət qururdu, anlaşırdı. Xüsusi rəğbətlərini qazanmışdı. Dərsə gəlməyəndə darıxırdıq. Onun kimi gülürüz şagirdin hərbi olacağını təxmin etmək çətindi. Amma yaxından tanıyanlar bilirdilər ki, məğrur, adı kimi polad iradəyə malik, vətənpərvər, döyüş əzmi olan insandır. Hərbçi olacağını həmişə qürurla deyirdi: “Mən general olum, siz də baxın”.

Məktəbi bitirəndən sonra bir-iki dəfə görüşmüşük. Ali məktəbə daxil olan gün təbrik edəndə “bildiyini elədin” dedim. Sumqayıta gələndə tanışlar zəng edirdilər ki, Polad gəlib, dur, gəl. Amma mən çox vaxt yarışlarda olduğumdan vaxt tapa bilmir, telefonla əlaqə saxlayırdım. Poladın göstərdiyi şücaəti öz dilindən eşitməzdik. Həmişə şahidi olanlar danışardılar. Hətta Aprel döyüşlərində etdiyi qəhrəmanlıqdan da bir kəlmə danışmayıb”.

Rütbəsini və adını vermək istəməyən döyüş yoldaşı generala tanışlığını belə xatırlayır: “Şəhidimizlə 2005-ci ildə tanış olmuşam. O vaxt gənc leytenant idim, general Həşimov isə mayoru. N saylı hərbi hissəmiz ön xətdə yerləşirdi. Həmin hissəyə yeni təyin olunmuşdum. Polad Həşimov komandir müavini idi. Məni yanına çağıraraq xidmətə necə başlayacağım ilə bağlı məsləhətlər verirdi. Deyirdi ki, xidmətə ön xətdə başladığıma görə çox sevinir. Hər gün hərbi biliklərimi yoxlamaq üçün silah və texnikaya aid müxtəlif suallar verir, mən də öz növbəmdə sevə-sevə cavablandırırdım. Daha sonra idman hazırlığımı yoxlayırdı. Heç yorulmaz, bezməzdi.

General haqqında hamı gözəl fikirdə idi. Məndən rütbəcə böyük zabitlər Həşimova komandirlikdən əlavə, xüsusi hörmət göstərirdilər. Çünki xidmətini ağır cəbhələrdə keçirmişdi. Bu isə hərbiçilər arasında xüsusi nüfuz qazandıran xüsusiyyətdir.

Hərbçi peşəsini seçməyimin əsas səbəbi ailəmizdə bir neçə şəhidin olmasıdır. 1996-cı ildən başlayan hərbi həyatımın məqsədi onların qisasını almaq idi. Bu peşədə hərənin öz ideali olur. Mənim də ideal seçimimdə Həşimovun tələbkər, səmimi, məsuliyətli davranışı, hərbi libasa yaraşan komandir olması böyük rol oynayıb. Açıq, onun haqqında danışmaq mənimçün çox ağırdır (*susur*)...

Bir ildən sonra Polad Həşimovun vəzifəsi artırıldı və başqa hərbi hissəyə təyin edildi. Yollarımız hələlik ayrıldı. Sonrakı görüşümüz isə Aprel döyüşləri zamanı oldu.

Döyüşə girəcək əsgərlərə özü şəxsən təlimat verirdi. Generalımın döyüşə atılmaq istəyi heç zaman azalmır, əksinə artırdı. Elə bil, şəhid olmaq üçün fürsət gəzirdi. Nəhayət, istəyinə çatdı..."

Polad Həşimovun əsgəri olan **Pərviz Sadıqov** deyir ki, hərbi xidmət keçdiyi dövrdə Polad Həşimov briqada komandiri olub. "Həmin vaxt polkovnik-leytenant rütbəsində idi. Əsgərlər xətrini istəyirdilər, zabitlər ondan daha çox çəkinirdi, nəinki əsgərlər. Ailəli əsgərlərin problemləri ilə tez-tez maraqlanırdı. Hərbi hissə gediş-gəliş üçün rahat ərazidə olmadığına görə ailəsini görə bilməyən əsgərlərə şərait yaradırdı. Bir dəfə Qurban bayramında ona hədiyyə gətirilən 3 qurbanlıq qoyunu əsgərlər üçün kəsdirib yeməxanada paylatdırmışdı. "Hədiyyədir" demişdi, amma bəlkə də, özü almışdı.

Atəşkəs pozulanda əsgər və zabitlərlə bir yerdə əməliyyatlarda iştirak edirdi. Briqadada çox az olurdu. Daha çox postlarda gəzir, ermənilərlə təmas xəttində dolaşırdı. Ölümündən sonra hamı haqqında yaxşı danışıla bilər. Amma 10 ildir, əsgərlikdən qayıtmışam, hər dəfə də əsgər yoldaşlarımızla görüşəndə Polad Həşimovdan danışırıq ki, çox savadlı və əla insandır.

Ölüm xəbərini işdə aldım. İş yoldaşım birdən uca səslə xəbəri oxudu: "general-mayor Polad Həşimov şəhid olub". Xəbər təsdiqlənməyənə qədər hamıyla mübahisə edirdim ki, dezinforma-

siyadır, inana bilmirdim. Həzi Aslanovdan sonra döyüşdə həlak olan ilk generalımızdır. Milli Qəhrəman adının verilməsini istəyərdim. Kiçik Qafqaz tərəfdə, Tovuz, Daşkəsən, yaxud Gədəbəydə bir yüksəkliyə, yaxud zirvəyə Polad adının verilməsinin yerinə düşəcəyini düşünürəm. Azərbaycan ordusunda Polad kimi zirvəni itirsək də, “Polad zirvəsi” tarixdə yaşayardı...”

Generalın daha bir əsgəri **Ceyhun Qurbanov** onu 2012-2013-cü illərdən, Daşkəsəndə hərbi hissə komandiri olduğu dövrdən xatırlayır: “Polkovnik-leytenant idi. Xidmətdə olduğum dövrdə hərbi hissədəki əsgər ölümündən sonra rütbəsi bir pillə endirilmişdi. Əsgərlərə, zabitlərə münasibəti yaxşıydı. Əsgərlərə qarşı xüsusilə, əlaydı. Post əsgərlərinə isə beşqat daha diqqətli davranırdı”.

C.Qurbanovun sözlərinə görə, şəhid general məsuliyyətsiz, əsgərləri incidən zabitləri sıranın qabağında ad çəkmədən utandırırmış: “Polad Həşimov əsl natiq idi. Yüksək səviyyəli nitqi vardı.

Bundan başqa, hərbi hissənin problemlərini öz əlaqələri ilə həll edirdi. Dəfələri rayonla qurduğu əlaqələrlə tikinti materialları və s. gətizdirib. Hərbi hissəmizdə hamam problem vardı. Ərazidəki köhnə tikilini yenidən abadlaşdırıb hamama çevirmiş, hasarları yenidən çəkdirmişdi.

Bizim dövrümüzdə olmasa da, zabitlərdən, köhnə əsgərlərdən eşitmişdik ki, hətta öz pulu ilə kazarma tikdirib.

Ceyhun Qurbanov onu da bildirir ki, Polad Həşimov hamı kimi adi zabit yox, döyüşçü idi: “Dəfələrlə şücaət göstərüb. Hərbi hissənin parkında əcaib görünüşlü tırtıllı traktor vardı. Belə fərqli dizaynı texnika görməmişdim. Hamı bilirdi ki, o traktor ermənilərin olub və Polad Həşimov onu qənimət kimi özü idarə edərək biz tərəfə keçirib. Traktorun arxasında güllə izləri indi də durur.

Bir dəfə sıra yoxlaması zamanı dedi ki, siz burada düzülmüsünüz, himni oxuyursunuz, yüksələn bayrağınıza baxırsınız. Bu təpələrin, dağların o tayında da ermənilər eyni şeyləri edirlər. Bizim torpaqlarımızda öz himnlərini oxuyub, öz bayraqlarını dalğalandırırlar. Burada bu bayrağı endirmək kimi arzuları var. Biz düşməndən daha ağıllı, daha diqqətli, daha vətənpərvər olmalıyıq. Bayrağımızı qorumalı, torpaqlarımızı geri almalıyıq, nəinki torpaq itirmək. Gecə növbələrində maksimum diqqətli olun, yatmayın, bayrağımızı qoruyun.

C.Qurbanov danışır ki, general bayram günlərini – Novruz, Yeni il və s. hərbi hissədə, əsgərlərlə keçirirdi. Ailəsilə yox, əsgərlərlə. Bu onun sözlərində, ifadə etdiyi fikirlərdə nə qədər səmimi olduğunu göstərir.

Hərbi hissəmizdə hamam problemi vardı. Hərbi hissə komandirinin əmri ilə birlikdə yeni hamam tikdik. İlk dəfə gur, isti su gəldi. Əvvəllər bir duşun altında dörd əsgər çimməyə məcbur olurdu. Təzə hamamda əsgərlər rahat çimib çıxdılar. Bəlkə də, hamıdan çox Polad Həşimov sevinirdi. Gözləri parlayırdı. O, əsgərləri ilə birlikdə odun da daşıyıb, məşq də edib, döyüşə də hamıdan öndə gedib. Bunlar əsl liderlik göstəriciləridir. Generalımız hərbi yox, başqa sahəni seçsə, orada da uğur qazanardı.

Eşitdiyimə görə, Polad Həşimovun öz “Niva”sını satıb, əlavə kredit götürərək hərbi hissənin təmirinə xərcləyib. Dəfələrlə məzuniyyətə gedən əsgərlərin, çavuşların cibinə pul qoyub göndərdiyini görmüşük.

C.Qurbanov deyir ki, generalın şəhid olduğunu “Feysbuk”-dan öyrənib: “Paylaşımarda görəndə inanmadım, dəqiq rəsmi mənbələrdə axtardım, Müdafiə Nazirliyinin resurslarına baxdım. Bir şey tapa bilmədim. Düşündüm ki, şaiyədir. Sonra onu tanıyan başqa hərbcilərdən soruşdum, təsdiqlədilər. Ardınca rəsmi məlumat yayımlandı. Bu cür adamın ölümü çox kədərli-dir. Onun kimi yüksəkçinli zabitin ön xətdə şəhid olmasına ina-

na bilmiridm. Amma əsgərlərlə odun daşıyan, hasar tikən adam cəbhəyə də gedər, şəhid də olar. Elə buna görə itirdik onu. Cəsarəti, ürəyinin genişliyi və insanlara, vətəninə bağlılığına görə itirdik.

Ceyhun Qurbanov təklif edir ki, generalın xatirsənin əbədiləşdirilməsi üçün maraqlı, keyfiyyətli sənədli film çəkilsin: “Digər təklifim odur ki, ailəsinə, övladlarına, anasına xüsusi diqqət ayrılınsın. Uşaqlarının təhsil, iş və s. məsələlər həll edilsin. Özü ki-rayədə qalıb ona bağışlanan evi şəhid ailəsinə vermiş adamdan danışırıq. Bu boyda vəzifəsi olan şəxsin maşını da yox idi. Bu qədər fədakarlığın qarşılığını vermək lazımdır. Şəxsən özünə verə bilmədilər, heç olmasa, ailəsinə qaytarsınlar”.

Polad Həşimovun komandiri olduğu Daşkəsəndə yerləşən N sayılı hərbi hissədə xidmət edən **Ramil Cabbarov** deyir ki, generalı hələ polkovnik-leytenant rütbəsində olanda tanıyıb: “Şəxsi heyətə, xüsusilə, əsgərlərə münasibəti çox fərqli idi. Hər səhər hərbi hissəyə gələndə “Briqada, farağat!” komandasından sonra əsl komandir duruşu ilə maşından düşər, ətrafa on saniyə göz gəzdirər və “Azad!” deyərdi. Beş yüz metr uzaqda da olsa, yerindən, səbindən bilirdik ki, gələn Polad Həşimovdur. Heç bir əsgərin haqqını əzdirməzdi. Səngərdə döyüşçü, briqadada ədalət savaşıcısı idi. Briqada düzülüşündə elə natiqliklə çıxış edirdi ki, sanki düşmənlə üz-üzə dayanmışıq və sərkərdəmiz bizi döyüşə ruhlandırır. Filmlərdə gördüyüm o emosional, gur səslə, şux qamətli qəhrəman obrazını mən yalnız komandirimiz Polad Həşimovda görmüşdüm. Hər hərəkəti ilə əsgəri elə cuşa gətirirdi ki, vətən alovu ilə tutuşurduq. Hər kəs onu sevirdi. Zəhmli idi, amma bu zəhm qorxu yaratmırdı, əksinə qarşıımızdakı komandirin ciddiliyini göstərirdi.

İyul çağırışcısı kimi hissəyə yeni gəlmişdik. Bəzilərinin valideynləri gəlib övladlarını yaxşı yerdə saxlatmaq üçün xahiş etmək istəyirdilər. On gün keçmişdi, komanda verildi ki, “Molo-

doy tabor” meydana düzülüşə yığılsın. Polad Həşimov gəldi, qısa, amma konkret çıxış etdi. Dedi ki, əgər içərinizdən birinin valideyni bir də yanıma gəlsə, ya zəng etsə, hamınızı qaldıracağam Qoşqar dağının başına. Üstündən bir gün keçmişdi. Yenə komanda verildi ki, yığılaq meydana. Komandir gəldi və dedi ki, sizə dediyimi demişdim. Leytenantları çağırdı və uca səslə dedi:

– 40 dəqiqə ərzində düz o təpəyə qədər bütün “Molodoy tabor”¹ ilə birlikdə! Burdan izləyirəm sizi, vaxtında çatmasanız, briqadaya qayıdıb bir də qalxacaqsınız. Qaçaraq marş!

Açıq, söhbətin nədən getdiyini bilmirdik, elə hara getdiyimizdən də xəbərsizdik. O gün xeyli əziyyət çəkdik. Amma hər kəsin bərabər olduğunu, kiminsə üstün olmadığını komandirimiz sayəsində dərk etdik. Ondan sonra valideynlərdən nə xahişə gələn oldu, nə zəng edən. Əsgərə zərrə qədər fiziki zorakılıq etməzdi, etmək istəyənlərə də imkan verməzdi. Amma kimsə yanlış addım atanda elə tənbeh edərdi ki, həmin adam bir də səhv etməzdi. Deyərdi ki, sizin əzizləriniz evdə rahat olsunlar deyə, biz birlikdə burdayıq. Biz mərdik! Biz yorulmuruq, biz yatmırıq, biz qorxmuruq!

26 İyun – Silahlı Qüvvələr Günündə briqadamıza korpusdan rəsmilər gəlmişdi. Hazırlıq səviyyəsini yoxlayırdılar. Sonra qarovul heyətinin önə çıxmasını istədilər. Korpusdan gələn komandir yanıma gəldi və dedi ki, vəzifə təlimatını de! Birnəfəsə dedim. Sonra fərqli situasiyalarda hansı addımları atmalı olduğumu soruşdu. Səlis cavab verdim. Həmin komandirin arxasında komandirimiz Polad Həşimov dayanmışdı. Gözüm onda idi. Mənə incə təbəssümü ilə “Halal olsun!” dediyini hiss etdim. Qürurlandı. Korpus komandiri döndü və Polad Həşimova dedi ki, bu əsgərə fəxri fərman və məzuniyyət verilsin. Komandir başı ilə razılıq verdi. Amma orda qeyri-ixtiyari olaraq komandirdən

¹ “Molodoy tabor” – (молодой – rus: gənc) “Gənc əsgərlər taboru”

icazə istədim. Dedim ki, komandır, dörd gün sonra evə qayıdram, uyğun bilərsinizsə, məzuniyyətə getməyim. O da etiraz etmədi.

Səhəri gün briqada düzüldü və fərqlənən əsgərlərə Polad Həşimov şəxsən fəxri fərman təqdim etdi. Fərmanı əlimizə alanda nizamnaməyə uğun olaraq “Azərbaycan Respublikasına xidmət edirəm!” dedim, o isə qarşılığında “Möhkəm ol!” cavabını verdi. O qürurverici an daim xatirimdə qalacaq”.

Ramil Cabbarov qeyd edir ki, Polad Həşimov düşməyə ağır zərbə vurmaq üçün həmişə hazır olmağımızı istəyirdi: “Deyirdi ki, hazırlıqsız əsgər canlı qurbandır. “Vətən uğrunda ölməyin. Vətən uğrunda ölmədən savaşı”. Mən postda olarkən tabora gəlmişdi. Vəziyyətlə tanış olurdu. Bizi yığdı qarşısına və xeyli danışdı. Amma inanın ki, hər sözü bizə vətənpərvərlik məlhəmi kimi gəlirdi. “Öncə Vətən” kəlməsini elə içdən demişdi ki, səsi hələ də qulağımdadır. Çətinə düşəndə bu sözünü təkrar edirdim: “Öncə Vətən!”

Şəhid olduğu xəbərini eşidəndə çavuşum olmuş Nurlan Rüstəmovla danışdım. Dua edirdik ki, yalan olsun. Çox kədər-ləndik. Onu çox sevirdik.

R.Cabbarov təklif edir ki, metrostansiyaya, orta məktəbə, həmçinin yerli istehsal olan silahlardan birinə adı verilsin, hey-kəli ucaldılsın: “Bundan başqa, hərbi gəmilərdən birinin də onun adını daşması şəhidin ruhunu şad edər”.

Polad Həşimovun əsgərlərindən **Seymur Kazımov** bildirir ki, generalı 2005-ci ildən tanıyır: “Mayor idi. Xidmət etdiyim hər-bi hissəyə qarargah rəisi vəzifəsinə təyin olunmuşdu. O vaxt 30 yaşı vardı, amma ona tapşırılmış vəzifə kifayət qədər ciddi və məsuliyyətli idi. Vəzifəsinin öhdəsindən həm layiqincə, həm də asanlıqla gəlirdi. Yaşı az olsa da, həyatın gərgin üzünü gö-rüb gəlmişdi. Xidmət etdiyi məntəqə birbaşa döyüş bölgələrini əhatə edirdi. Təpədən-dırnağa hərbiçi idi. Zabit kimi nə qədər

sərt, zəhmliydisə, vətəndaş kimi bir o qədər sakit, həlim, yumşaq təbiətliydi.

2016-cı ilin Aprel döyüşlərinin əsas qəhrəmanlarından sayırdı. O gün də vuruşda ilk sırada idi, əsgərlərin önündə gedirdi. Həlak olduğu gün eşitdim ki, dövlətin ona verdiyi evi şəhid ailəsinə bağışlayıb. Jurnalist həmkarlarımdan biri bu məsələyə münasibət bildirməmi istədi. Cavab verdim ki, o bunu edərdi, imkanı olsa, daha artığını edərdi. Hər zaman deyirdi ki, əsgərlərə yaxşı baxmaq lazımdır, çünki əmr veriləndə döyüşə komandirlər deyil, əsgərlər gedir. Amma dediyinin əksini etdi, bu dəfə də irəlidə özü oldu.

Polad Həşimovun ölümü həm cəmiyyət, həm də ordumuz üçün böyük itkidir. Cəmiyyət keyfiyyətli insanını itirdi, ordu isə peşəkar zabiti. Ölümündən sonra haqqında yazılanlara, deyilənlərə baxmaq kifayətdir. Sosial şəbəkələrdə keçmiş əsgərləri onunla bağlı xoş xatirələrini paylaşırlar. Əsgərlik xatirələri bitib-tükənmədiyi kimi, əsgərin yaddaşı da itmir, həyatında çox şey unudulsa da, hərbi xidmət dövrü baş verən hadisələr silinmir. Polad Həşimovla bağlı bütün xatirələr pozitivdir, səmimi-dir. Ən əsası da, insanlar bu xatirələri könüllü paylaşır. Məncə, digər komandirlərə nümunə ola bilər.

Hərbi xidməti başa vurduğum gün qərargaha getdim ki, onunla sağollaşam. Bayırda gözləməyimi tapşırdı. On dəqiqədən sonra əlində barəmdə yazdığı və imzaladığı xidməti xasiyyətnamə ilə gəldi və kağızı mənə uzatdı. Gözucu baxdım, təşəkkür etdim. İstədim əlini sıxam, amma bacarmadım, zabit zəhmi gözlərində idi. Hərbi salam verdim, o da jestimə qarşılıq verdi. Əsgər və zabit kimi sağollaşdıq. Bir daha görüşmədik”.

S.Kazimov deyir ki, generalın xatirəsi mütləq əbədiləşdirilməlidir: “Metrostansiyalarından birinə onun adı verilməlidir. Bu təklifi başqları da verib. Dəstəkləyirəm. Müstəqillik tariximizdə

döyüşdə şəhid olan ilk generaldır. Bakıdakı mərkəzi küçələrinin birinə adını vermək, paytaxtda heykəlini qoymaq olar”.

Polad Həşimovun əsgəri olan **Ələsgər Əsgərli** komandiri ilə ilk tanışılığını belə xatırlayır: “2014-cü il oktyabrın 2-də, Daşkəsəndəki hərbi hissəyə gəldiyimiz vaxt şəhid general hərbi hissə komandiriydi. O vaxt rütbəsi polkovnik-leytenantdı. Biz onda tanış olduq.

Ələsgər Əsgərli deyir ki, generalın əsgərlərlə münasibəti çox gözəl olub: “Ondan əvvəl üç ay Gəncədə hərbi hissədə olmuşduq. Başqa komandirlərlə də tanışlığımız olmuşdu. General Polad Həşimov çox fərqli insandı. Əsgərlərlə münasibəti, isti davranışını gördükdən sonra tək mən yox, bütün əsgərlər necə gözəl insan olduğunu başa düşdü. Biz hərbi hissəyə təzə gələndə köhnə əsgərlər Polad Həşimov haqqında çox şey danışdılar, amma inanmırdıq. Daha sonra özümüz də bunun şahidi olduq. Yeni gəldiyimiz vaxt bizi başına toplayıb öyüd-nəsihət verdi. Bir komandir kimi bizimlə ciddi söhbət etməmişdi. Dost kimi, yoldaş kimi danışmışdı. Ona görə də, əsgərlərin hamısında ona qarşı yaxınlıq hissi yaranmışdı. Tək məndə yox, bütün əsgərlərdə beləydi”.

Ə.Əsgərlinin sözlərinə görə, Polad Həşimov çox gözəl insan olduğundan əsgəri cəzalandırmaqdan daha çox tənbeh etməyə üstünlük verirdi: “Biz hərbi hissəyə gələndən bir həftə, on gün ərzində köhnə əsgərlərdən biri xidmətdən boyun qaçırır, zabitlər üçün çətinliklər yaradırdı. Çox pis əsgər idi. Biz təzə gələndə o artıq cəzalandırılaraq həbsə göndərilirdi. 3 il 7 ay həbs cəzası verilmişdi. Əsgərin cəzalandırılmasını bircə onda görmüşdüm”.

Ələsgər deyir ki, Polad Həşimov öz maşınında əsgərlərə hədiyyə də alıb gətirib: “2014-cü il dekabr ayının 31-i idi. Biz posta qalxmaq məcburiyyətində qalmışdıq. Əsgərlər posta yerləşdirilməliydilər. Maşınlara doldurulub postlara qaldırılanda, sən demə, Polad Həşimov da xidməti avtomobiliylə arxamızca gə-

lirmiş. Posta çatanda yenə bizi başına toplayıb möhkəm olmağı, burda yaxşı xidmət etməyi, ailələrimiz üçün darıxmamağı tövsiyə etdikdən sonra maşınının yük yerini açdı və əsgərlərə yeni il hədiyyələri payladı. Çox gözəl şirniyyatlar, hədiyyələr vardı. Polad Həşimovun yaxşılığını, yaxınlığını onda bir daha hiss etmişdim. Hərbi hissənin problemlərini həll etdiyini çox əsgərlərdən eşitmişəm. Şəxsi büdcəsi ilə hərbi hissənin ayaqyollarını təmir etdirmişdi. Əsgərlərə rahat olsun deyə, kazarmaının içinin, ətrafının təmirinə pul ayırırdı. Hətta öz pulu hesabına kazarma tikdirdiyini də eşitmişəm. Biz hərbi hissəyə gələndə ora artıq təmirli vəziyyətdə idi. Köhnə əsgərlərdən eşitdiyimə görə, bu təmir Polad Həşimovun hesabına olmuşdu. Hətta işləri komandirlər özləri görmüşdülər.

Mən generalla real döyüş vəziyyətinə düşməmişəm. Hərbi xidmətdə olduğum müddətdə heç bir gərginlik baş verməyib. Polad Həşimov düşmən haqqında da elə çox danışmayıb. Əksərən əsgərlərin sıxılmamalarına, darıxmamalarına çalışırdı. Çox vətənpərvər insandı. Düşünürdü ki, biz hərbi hissəyə gəlmişiksə, düşmənimizi tanıdığımız üçün gəlmişik.

Ələsgərin sözlərinə görə, şəhid general hərbi hissə komandiri olduğu üçün əsgərlərlə çox da şəxsi ünsiyyətdə olmayıb: “Briqadada əsgərin sayı həddindən artıq çox idi. O, hərbi hissə komandiri olduğu üçün bizimlə komandirlər vasitəsilə əlaqə saxlayırdı. Yalnız ümumi toplantılarda, əsgərlərin çox olduğu yerlərdə onları başına toplayırdı. Əsgərlərlə təkbətək ünsiyyəti az olurdu. Generalımızın şəhid olduğunu hadisədən bir neçə saat sonra öyrəndim. Sosial şəbəkələrdə adını görmüşdüm, amma xəbər rəsmi olaraq dəqiqləşməmişdi. İnana bilmirdim. Xəbər nazirlik tərəfindən təsdiqlənəndən sonra inandım və çox kədərləndim.

Onun adına post var. Əminəm ki, bu sonrakı nəsillər üçün örnək olacaq, xatirəsi əbədi yaşayacaq. Polad Həşimov xalqın ürəyində və dilindədir. İnanmıram ki, yaddaşdan silinsin. Şəxsən

taniyanlar onun necə gözəl insan olduğunu daha yaxşı bilirlər. Ona görə biz var olduqca cənab general da yaşayacaq”.

Əsgəri **Murad Heybətov** bildirir ki, 2016-cı il, yanvar ayının əvvəllərində Bərdə şəhərində yerləşən N sayılı hərbi hissəyə göndərilib: “Şəhid generalımızı da ilk dəfə elə orada gördüm. O zamanlar rütbəsi polkovnik idi. Hərbi hissəyə gələndə bir az narahat idim. Düşünürdüm ki, görəsən, məni nələr gözləyir, xidmətim necə olacaq...

Polad Həşimovu görəndə, o, sanki insan yox, bir mələk təəssüratı bağışladı. Danışığı, rəftarı və qəbul etdiyi qərarlar xidmət edən əsgərləri daha da həvəsləndirir və gücləndirirdi.

O, xidmət zamanı danışmağı çox sevmirdi. Söhbətə başlayan-dasa mən onun dilindən hər zaman qızıl sözlər eşidirdim.

Çox ziyalı, savadlı və müdrik insan idi. Üzünə baxanda anlayırdım ki, dünyagörüşü geniş, eyni zamanda, sadə insandır. Hətta otağını əsgərin təmizləməsini də sevmirdi. Özünə aid işləri başqasına gördürməzdi. Otağında hansısa sənəd, yaxud əşyanın yerinin dəyişməsini xoşlamırdı. Hər zaman çalışırdı ki, əsgərlərə dəstək olsun, yardım etsin. Onun qəlbi, ruhu, davranışları o qədər gözəl və saf idi ki, heç vaxt onun əsgər cəzalandırdığını görmədim. Adətən, tənbeh olunmalı əsgəri yönləndirirdi başqa bir komandirin yanına və ya bağışlayırdı.

Polad Həşimov pula, var-dövlətə yox, vətəninə, ailəsinə, əsgərlərinə, mərdliyə, ədalətə, düzgünlüyə önəm verirdi.

Vətənpərvərlik bir fərdin ölkəsinə duyduğu sevgi və bağlılıqdır. Vətənpərvərlik qəhrəmanlığın əsasını qoyan amildir.

Hər zaman hərbi sirri, vətəninə qorumağı bacarır və əsgərlərinə bunları öyrədirdi.

Hərbi xidməti bitirdikdən sonrakı 3 il yarım ərzində onunla görüşmək üçün çox can atdım, amma qismət olmadı. Onun şəhid olma xəbəri məni dərinlən sarsıtdı. Qəlbimizdə və ağlımız-

da əbədi yaşayacaq. Allah ona və bütün şəhidlərimizə rəhmət etsin!”

Şəhid generalın övladlarının təhsil aldığı liseyin direktoru **Rahilə Qurbanova** deyir ki, Polad Həşimovla tanışlığı övladlarını rəhbəri olduğu Şəmkir şəhər Məhəmməd Füzuli adına məktəb-liseyinə gətirəndə olub: “Həmişəki kimi, hərbi ailəsi olduğundan uşaqlar diaqnostik qiymətləndirmənin nəticəsinə əsasən, liseyə yerləşdirildilər. O vaxtdan ailə ilə müəllim-valideyn münasibəti yaradılıb. Seçimimiz bizi yanıltmamışdı. Qızı Aybəniz müxtəlif səpkili intellektual yarışlarda qalib gəlib, “Lider” kanalındakı “Əlaçı” verilişində iştirakçı olub, 9-cu sinfi fərqlənmə attestatı ilə bitirib.

Rahilə xanım qeyd edir ki, Polad Həşimov işi ilə əlaqədar məktəbə tez-tez gələ bilmirdi: “Amma hər zaman telefonla əlaqə saxlayır, uşaqların dərsləri ilə maraqlanırdı. Bundan başqa, övladlarının oxuduğu siniflərdə vətənpərvərlik ruhunun aşılmasına xüsusi diqqət göstərir, şagirdlərin vətənpərvər böyüməsi üçün cürbəcür tədbirlərin keçirilməsini təklif edirdi. Müəllimlərlə münasibətində heç bir narazılıq yox idi. Məktəbə gələndə də çox sadə, adi valideyn kimi gəlirdi. Xarakter özünü göstərirdi. Belə insanlar dünyaya tək-tək gəlirlər.

Şəhid olduğunu elə həmin gün öyrəndik (*Hıçqırtısını saxlamağa çalışır*). Öz ailəmizin faciəsi kimi qarşıladıq. Günlərlə göz yaşlarımız qurumadı. Onu itirsək də, əməlləri nəsillərin yaddaşında daim yaşayacaq”.

Rahilə xanım təklif edir ki, Polad Həşimovun adına hərbi orden, yaxud medal təsis edilsin: “Bundan başqa, qəhrəmanın heykəlləri ucaldıla, anadan olduğu Vəndam kəndi onun adını daşıya, yüksək hərbi mükafatlarla təltif edilə bilər. Bir məsələ də var ki, bunların heç biri olmasa belə, o bütün azərbaycanlıların qəlbində əbədi yaşayacaq”.

Polad Həşimovun həyat yoldaşı Ofelya Salmanovanın işlədiyi məktəbin direktoru **Məhəbbət Kazımova** deyir ki, şəhid general Polad Həşimovu şəxsən tanımayıb: “Lakin həyat yoldaşı Ofelya xanımla iş yoldaşı olmuşuq. General haqqında dediklərinin şahidi olmuşam. Polad Həşimov çox ailəcanlı olub. Xanımı deyirdi ki, Poladın üzünü çox gec-gec görürük, çünki həmişə hərbi hissədə, əsgərlərinin yanında olur. Hətta zarafatla deyirdi ki, o, əsgərləri bizdən çox istəyir. Bir dəfə buna görə həyat yoldaşını qısqanıb-qısqanmadığını soruşdum. Dedi ki, əksinə, fəxr edirəm, yoldaşım vətənpərvərdir, əsgərlərini əziz tutur. Çünki mənəm də övladlarım gələcəyin əsgərləridir. Onlar da vətəni qoruyacaqlar. Misal var ki, ərlə arvadın torpağı bir yerdən götürülər. Həqiqətən, Ofelya xanım da Polad Həşimovla eyni xarakterdədir, çox vətənpərvər, ürəyiyumşaq insandır. Ən elementar hadisələr ona çox təsir edir, canı yanır hər şeyə. Polad Həşimov haqqında da həmişə yüksək fikirdə olub. Fikirləşirdim ki, görəsən, bütün hərbi ailələrində bu cürdür? Bütün hərbiçilərin qadınları bu fikirdə olurlar? Polad Həşimov məktəbə gəlmirdi. Buna vaxtı olmurdu. Ofelya xanım deyirdi ki, məktəbdə tədbirlərin keçirilməsinə yoldaşım canla-başla kömək edə bilər. Amma vaxt problemi var.

Onun şəhid olmasına əvvəlcə inanmadım. İş yoldaşım zəng edib dedi ki, Polad Həşimov şəhid olub. Dedim, yox, o deyil. Sonradan onun xarakterini yadıma salanda düşündüm ki, bəli, o, ola bilər. Çünki o hər yerdə birinci olurdu. Məncə, çox az adam onun kimi ola bilər. Fəxr edirəm ki, Polad Həşimov Azərbaycan oğludur. Onun ölümü bütün Azərbaycan xalqına, həmçinin mənə təsir edib (*kövrəlir*). Açıqı, haqqında çox danışa bilmirəm. Çünki qəhərlənirəm. Mən istərdim ki, ən yüksək ad onun olsun. Çünki buna layiqdir”.

İndi hər yeri şəhid generalımızın şəkilləri bəzəyir, hara getsən, adı dillərdədir. Büstü, barelyefi hazırlanıb. Haqqında film çəkilir, kitablar yazılır.

Polad Həşimovu gec kəşf etdik, çox gec. Onun sağlığında qədir-qiymətini bilmədik, heç tanımadıq da. Bu cür qəhrəman general ömrü boyu kirayələrdə yaşadı. Səngərdə əsgərlərlə bir səfdə dayandı, elə səngərdə də şəhid oldu. Bugünlərdə Müdafiə Nazirliyi də açıqlama yaydı. Bildirildi ki, general məhz ön xətdə, real döyüş şəraitində, səngərdə həlak olub. Polad Həşimovu itirsək də, onun ölümüylə inamımız doğuldu. Bizə, cəmiyyətə, xalqa, orduya inam. Bir daha inandıq ki, bizi hücumə, döyüşə, qələbəyə aparacaq zabitlərimiz, sərkərdələrimiz var, olacaq da. Özlərini gözə soxmadan, səs-küysüz hücum əmrini, böyük döyüşə atılacaqları o arzulanan günü gözləyirlər.

SƏNİN GENERAL OLMAĞIN YANINDAKI XANIM DAN ASILIDIR

Famil Məmmədli

Polad Həşimovu hər b yoluna yönəldən müəllimi

Qırx ilin müəllimi olmuşam. Tarix və hərbi hazırlıq fənlərindən dərs demişəm. On beş il direktor müavini olmuşam. Məktəbdə gözümdən yayınan bir şagird belə olmayıb. Əksəriyyəti yüksək vəzifə tutub. Bir çoxu hər bçidir. Bir müəllim kimi şagirdlərimlə daim fəxr etmişəm. Şəhid general-mayor Polad Həşimov da onlardan biriydi. Ancaq Poladla, onu ilk dəfə hərbi geyimdə gördüyüm zaman fəxr etmişdim. Birlirsinizmi, Poladı hər b yoluna mən cəlb etmişəm. Hərbi hazırlıqdan dərs dediyim üçün yox, ondakı vətən sevgisini, əqidəni və təbii ki, dəqiq riyazi hesablamaları aparmasını gördüyüm üçün.

Onuncu sinifdə oxuyurdu. Hardasa hərbi hazırlıq dərsləri ilə ilk tanışlığı ərəfəsində idi. Məktəbi bitirəndə hansı peşəyə yiyələnmək istədiyini soruşdum. Ya Riyaziyyat müəllimi, ya da hüquqşünas olacağını dedi. Cavabına gülümsədim.

– Riyaziyyat müəllimi nə qədər desən, var. Hüquqşünas da həmçinin. Bu cür istedadını daha vacib amillər üçün xərcləsən, yaxşı olar, – dedim.

Təəccübləndi.

– Bax, əgər hər bçi olsan, dəqiq riyazi hesablamaların və insan hüquqlarını bilməyin sayəsində nadir şəxsiyyətlərdən olarsan.

Hələ də üzümə baxıb gülümsünürdü. Onun belə vər dişi vardı. Danışanı dinləyir və gülümsünürdü. Sanki dər dini dinlədik-

cə onu təbəssümü ilə yüngülləşdirirdi. Sözümlü ciddiyyətə kökləmək üçün qaşlarını çatıb əlavə etdim:

– Əgər hərbcı olmasan, üzünə bir daha baxmaram.

Başını aşağı saldı. Sonra:

– Evdə məsləhətləşim, cavabımı sizə deyərəm, – dedi.

Cavabı çox gecikmədi. Növbəti gün tarix dərində yaxınlaşıb hərbcı olmağa qərar verdiyini bildirdi. Bu dəfə isə mən gülümsündüm. Çünki onun istedadına inanırdım. İnamımı doğruldaçağına əmin idim. Onda gördüyüm bu potensial özünün də görməyini istədim. Hələ bir dəfə dərsə gecikdiyini xatırlamıram. Nə nadinclik edərdi, nə də yeniyetmələrə xas kobudluq.

Ailəsini necə sevdiyini gözəl bilirdim. Həmin ərəfədə qonşuluqda yaşadığımızdan evlərində də çox olmuşam. O ailənin süfrəsinin mayası saflıqla, paklıqla yoğrulub. Atası rəhmətlik İsrayıl yaxşı insan idi. Ancaq Poladı polad edən onun anası olub. Yəqin, bunu qonşuları, qohumları da təsdiqləyər. Düzdür, toyunda Polada “Sənin general olmağın yanındakı xanımdan asılıdır” demişdim. Toy “kaset”ində olmalıdır. Xatırlayıram, toyuna da oğlumla birlikdə getmişdik. Taleyin işinə baxın ki, oğlum Poladın komandir olduğu taborda hərbi xidmət keçib. O zaman Polad kapitan idi, xidmətini Murovdağda davam etdirirdi. Mənsə bundan hərbcı olmuş başqa şagirdimdən xəbər tutmuşdum. Andiçmə mərasimi üçün Toğanaya getmişdik. Fikrim dağınıq idi. Qəfildən arxadan kimsə məni möhkəm qucaqladı. Arxaya dönüb Poladı gördüm. Qollarında sanki bəbir gücü vardı. Çox sevindim. Oğlumun andiçmə mərasiminə gəldiyimi dedim. O da məni öz hərbcı yoldaşlarına təqdim etdi. Məni elə təriflədi ki, lap dağın başına qaldırdı. Fəxarət hissi ilə üzünə tamaşa etdim. Ancaq tələsirdi. Andiçmə mərasiminə qalmadan maşına minib Murovdağa çıxdı.

Bir neçə ay sonra oğlum da digər gənc əsgərlərlə birlikdə Poladın komandirlik etdiyi tabora qoşuldu. Oğlum deyir ki, tabo-

ra gedəndən bir neçə gün sonra Polad Həşimov məni öz yanına çağırıb hal-əhval tutduqdan sonra, “Müəllimimin oğlu olduğun üçün posta da birinci məhz sən getməlisən!” deyib. Bunun nə demək olduğunu başa düşürsünüz?! Polad belə oğul olub! Azərbaycan elə bir igidini itirib ki, sözlə ifadə edə bilmirəm. Bizə hər gəldiyində yoldaşım oğlum üçün yun corab, sabun və s. qoymaq istəyirdi. Polad, “Mənim əsgərlərimin hər şeyi var, heç nəyə ehtiyacları yoxdur!” deyirdi. Bu da həqiqət idi.

O, insan psixologiyasını, hərbi psixologiyanı çox gözəl bilirdi. Döyüşkən ürəyə sahib idi. Poladın adını onun şəxsiyyətinə layiq şəkildə yaşatmaq lazımdır. O elə bir zirvəni fəth edib ki, milyonların ürəyində yaşayacaq. Millətin qürur yeri, iftixar hissi, and yeri olacaq.

ONU ÜRƏKDƏN ÖYRƏTMƏK İSTƏYƏN MÜƏLLİM VƏ ZABİTLƏRİN HÖRMƏTİNİ SAXLAYIRDI

Sənan Valehov

**Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin
Fundamental və təbiət fənləri kafedrasının dosenti**

1992-ci ildə o zaman Bakı Ali Birləşmiş Komandirlər Məktəbi (BABKM) adlanan hərbi məktəbdə Ümumelmi fənlər kafedrasında müəllim kimi işə başlayanda dərs dediyim təğimlərdən birini – 112-ci təğımı heç zaman unutmadım.

Mən onlara Ali riyaziyyat fənnindən dərs deyirdim. Təğimin komandiri isə BABKM-i yenicə bitirmiş gənc zabıt Qılman Eyvazov idi. Bu təğimda Həşimov soyadlı iki kursant vardı. Onlardan biri Polad Həşimov idi. Riyaziyyatı ən yaxşı oxuyan da o idi. Həmin təğimda mühazirə dərslərini “Bu millətdən zabıt yetişməz” deyərək bizi sevməyən, ancaq çörəyimizi yeyən A.M.Dyukova adlı qadın tədris edirdi. Məqbul və imtahan zamanı Polad Həşimovun verdiyi cavabları gördükcə yerində sakit otura bilmir, əsəbiləşirdi.

Qısa müddətdən sonra bu təğima dərs deyən bütün müəllimlər bir-birilərinə Polad Həşimov adlı çox istedadlı bir kursantları olduğunu deməyə başladılar.

O təkcə yaxşı oxumurdu, həm intizamlı idi, həm də onu ürəkdən öyrətmək istəyən müəllim və zabıtlərin hörmətini saxlayır-

dı. Polad fikrini qəti olaraq formalaşdırmış, nə istədiyini dəqiq bilən bir gənc idi.

Onun gələcəyin ən istedadlı zabiti olacağına heç kimin şübhəsi yox idi. Polad Həşimov isə daha çoxunu elədi – şəhidlik adlı ən yüksək zirvəyə yüksəldi.

Şəhidlər ölmür. O, daim bizimlədir!

QARABAĞI İŞĞALDAN AZAD ETMƏK ÜÇÜN MƏNƏ CƏMİ İKİ AY VAXT LAZIMDIR

İbrahim Xitilov
idmançı

Hər kəs onun necə insan olduğunu bilirdi. Yəni, onun haqqında bilinməyən çox şeyi, mən də sizinlə birlikdə öyrəndim. O mənim xalamın həyat yoldaşıdır, onunla qohumluq münasibətindən əlavə, çox yaxın olmuşuq, zərəfatımız belə olub, deyib-gülmüşük. O, xasiyyətcə həlim insan idi. İnsan nə qədər özünü dəyişməyə, təkmilləşdirməyə çalışsa da, bu qeyri-mümkündür. Dayışmayan xarakter insana Allah tərəfindən verilir.

Komandirin əsgərlərlə münasibətini bilirsiniz, çox ciddi olur, bir kəlmə əmr edirlər, vəssalam. Düzgün yerinə yetirilməyəndə, hətta döyülür, təhqir edirlər. Amma Polad elə komandir deyildi. O, əsgərin görəcəyi işi əvvəl özü edir, ətrafdakılara nümunə olurdu. Məsələn, hərbi hissənin həyəti təmizlənməli idisə, Polad Həşimov özü birinci süpürgəni əlinə alıb həyəti süpürürdü ki, heç bir əsgər bunu özünə minnət, əskiklik kimi görməsin.

Onun ən böyük istəyi torpaqlarımızın işğaldan azad olması idi. Bunun üçün çox çalışırdı və elə gücə sahib idi ki, təkbaşına döyüşməyə hazır idi. Həmişə deyərdi: “Qarabağı işğaldan azad etmək üçün mənə cəmi iki ay vaxt lazımdır”. Çox sevirdi Qa-

rabağı, ümumi Azərbaycanı. Qarabağdakı səngərlərdə elə bir nöqtə yoxdur ki, Poladın ayağı dəyməsin. Hər yeri əzbər bilirdi.

Həddindən çox utancaq insan idi, balaca uşaq kimi utanardı. Həmişə salam verəndə gülümsəyər, insanın dərdinə ortaq olmağa çalışardı. Hal-əhval tutandan sonra soruşardı:

– Problemin varmı? Sən cavansan, sən keçən yolları mən də keçmişəm, nəyə ehtiyacın olsa, nə çətinliyin olsa, atana, dayına deyə bilmədiyin nə olsa, mənə deyə bilərsən. Canla-başla qulluğunda hazıram.

Düşünün, o böyüklükdə generalın məndən tək istəyi bu idi.

Bizdə toyda olmuşdu. Hər kəsdən kənarda, heç kimin görə bilməyəcəyi bir küncdə sakitcə başını aşağı salıb oturmuşdu. Oynamırdı – utanırdı oynamağa, danışmağa belə utanırdı.

Ailəsini çox sevirdi. Övladları ilə vaxt keçirməyə can atır, boş vaxtı olan kimi övladlarının yanına qaçırdı ki, onlarla vaxt keçirsin. Gözümün qabağında oğlu üçün dəfələrlə boks əlcəyi almışdı. Oğlu indi altıncı sinifdə oxuyur, karateylə məşğuldur. Onunla boks oynayırdı həyətdə. Uşaqlarını da çox vətənpərvər ruhda böyüdüb. Özünün də, övladlarının da tək sözü Qarabağdır, vətəndir, bayraqdır. Ailəsinə qarşı çox diqqətçil, qayğıkeş, eyni zamanda vətəninə, xalqını çox sevən insan idi.

Əfsanə idi Polad Həşimov. Gəldi, özü qədər, ürəyi boyda böyük bir ad qoyub getdi. Yerin nurla dolsun, cənab General!

POLAD HƏMİŞƏ TANK RƏSMİ ÇƏKƏRDİ

Vüqar Cəfərov
sinif yoldaşı

Polad Həşimov...
Onunla qonşu olmuşuq. 28 nömrəli məktəbdə 1-ci sinifə birgə getmişik. Nə xoş mənə ki, uşaqlığımız və yeniyetməliyimiz bir məktəbdə keçib.

Şagird vaxtlarımızda rəsm dərində müəllimə bizə şəkil çəkməyi tapşırırdı. Biri gül, o biri ev, digəri maşın çəkəndə, Polad həmişə tank rəsmi çəkərdi. Hər dəfə də tanklarına yeni detallar daxil olurdu.

2019-cu ilin yayı idi. Sürücüsü mənə zəng edib dedi ki, dostun general rütbəsi alıb.

Həmin gün sevincimin həddi-hüdudu yox idi. Dərhal anasına zəng edib dedim:

– Səmayə xala, muştuluğumu ver, oğlun general rütbəsi alıb. O da qayıtdı ki:

– Vüqar, sən gəl Azərbaycana, muştuluq payını verəcəm.

Sonra Polad zəng elədi, gülə-gülə dedi:

– Özüm anama deməmiş sən qabağa düşmüşsən. Üstəlik, muştuluq da almısan...

Bu olanlardan sonra anasına zəng edə bilmirəm. Nə deyəcəm, nədən danışacağım?

Polad mənim üçün – hamının çəkindişi, amma qəlbindəki mərhəməti ilə hər kəsin qəlbini fəth edən general olmaqla yanaşı, həm də uşaqlıq dostum və özü gedəndən sonra xatirələrlə məni yalnız və çarəsiz buraxan Həşimovdur. Səninlə fəxr edirəm, milyonların Poladı!

SƏN ÖZ BİLDİYİNİ ETDİN, HƏRBÇİ OLMAĞI SEÇDİN

Vəfa İbrahim
sinif yoldaşı

Bu günlərdə hamı Səni “general-mayor Polad Həşimov” kimi tanıdı, amma mən orta məktəb illərindən bir partada oturan əziz qardaş, sevimli sirdaş, hər zaman gülümsəyən, heç kimi incitməyən Polad kimi tanımışam. Sənin şəhid olmağın illərlə əlaqə qura bilməyən sinif yoldaşlarımızı bir araya gətirdi, hər sözüümüz, hər kəlməmiz Polad oldu, öz dərdimiz yadımızdan çıxdı. Sosial mediada, xəbərlərdə, rəylərdə Sənin haqqında yazılanları oxuduqca heç təəccüblənmədim, çünki Səni uşaqlıqdan tanıyırdım. Təəccüblənmək o vaxt olur ki, bilmədiyin yeni bir şey öyrənirsən. Yazıblar ki, hər zaman güclü, strateji planlar hazırlamısan. Buna necə təəccüblənmək olar?! Çünki riyaziyyat fənnini çox gözəl bilirdin, bizə də kömək edirdin (tapşırıq dəftərini verirdin, çalışmaları səndən köçürdürdük), elə gün olmurdu ki, sevimli Gülşən müəllimimiz səni lövhəyə çıxarmasın, heç etiraz etməzdin, yenə də gülə-gülə lövhəyə çıxardın. Ağlımda lövhənin qarşısında durduğun anlar həkk olunub: uzun, arıq, qarayanız, gülürüz Polad.

Yazırlar ki, inadkar olmusan. Buna da təəccüb etmədim. Müəllimlərimiz israr edirdi ki, sən həkim olmalısan. Ancaq sən öz bildiyini etdin, hərbiçi olmağı seçdin.

Əsgərlərin yazıb ki, ata, böyük qardaş sevgisi görüblər sən-dən: heç təəccüb etmədim, çünki biz (sınıf yoldaşımız Məmmədova Vəfa və mən eyni qrupda oxuyurduq) tələbə olanda təhsil aldığımız Xarici Dillər İnstitutuna hərbi formada gəlib bizə baş çəkmişdin, dərslərimizlə maraqlanmışdın, çox qürurlanmışdıq.

Millətimiz, sevimli Sumqayıtımız səni çox sevgi ilə qarşıladı, zamana, məkana, hətta karantin rejiminə belə baxmadan həsrətlə yolunu gözlədi. Buna da heç təəccüb etmədim. Çünki sən özün də insansevər, mərd, cəsur insandın, bütün çətinliklərə sinə gərirdin, səsin-sorağın Murovdağdan, cəbhə bölgələrindən gəlirdi...

Səninlə bağlı yaddaşında qalan xatirələrim çoxdur, ancaq hisslərimi bayatılara köçürə bildim, əzizim Polad! Haqqını bizə halal elə!

Əzizinəm, gülərdi,
Danışardı, gülərdi.
Polad çox sirr bilsə də,
Söyləməzdə, gülərdi.

Əzizim, vəfalı dost,
Sevgili, sevdalı dost!
Ömrümdə Polad oldu
Vətənə sevdalı dost.

Dağlarında çəni var,
Dumanı var, çəni var.
Poladımız gedəndən
Ölkəmizin qəmi var.

Əzizinəm, ay Polad,
Sevdin bizi, ay Polad!
Doymadıq nur üzünə
Sən doydunmu, ay Polad?!

Ay gəlib, illər gedib,
Sevincli günlər gedib.
Qəlbimdə çox kədər var,
Polad ömrümdən gedib.

Əzizim, dost yarası,
Ağırdır dost yarası.
Polad, dərdim çox böyük,
Sağalmaz dost yarası.

Əzizinəm, Poladdır,
Dəmir deyil, poladdır.
Düşmənlərə dağ çəkən
Generalımız Poladdır.

İNDİ ONU BÜTÜN AZƏRBAYCAN TANIDI VƏ SEVDİ!

İlham Tumas

Qarabağ müharibəsi veteranı, jurnalist

Poladla tanışlığım 1996-cı ildən başlayıb. O vaxtı Murov-da hərbi hissədə zabıt kimi xidmət edirdim. Polad o zamanlar bölük komandiri idi. Onun ən böyük üstünlüyü əsgərləri övladı kimi sevməsi idi. Murov kimi soyuq bir yerdə kazarmaı isitmək üçün Polad özü odun doğrayırdı. O, zabıt maaşı ilə kazarma təmir etdirir, əsgər kazarmasına televizor alıb verirdi.

Mən ordudan tərxis oldum, Polad isə qalıb hərbi xidmətini davam etdirdi, general rütbəsinə kimi yüksəldi. Onunla mülki həyatda az-az məzuniyyətə gəldiyi vaxtlar, doğulduğu Qəbələ rayonunda, hərbi hissə komandiri olduğu yerdə bir neçə dəfə görüşdük. Polad həmişə sadə və təvazökar qaldı. Şəhidliyi də göstərdi ki, Polad hərbi sahəni gözəl bilməklə yanaşı, həm də sadə və dəyərlı vətəndaşı.

Tarixdə elə adamlar olur ki, onların itkisi yalnız öz sahələrinin yox, bütün cəmiyyətin itkisi olur. Hərbdə də belədir. Polad elə bir zabıt idi ki, onun itkisi təkcə yaxınları, doğmaları, zabıt dostları, eləcə də tabeliyində olan əsgər və zabıtlər üçün yox, ümumilikdə Azərbaycan ordusu və cəmiyyəti üçün itkidir.

Polad müstəqil dövlətimizin ilk şəhid generalıdır. Bundan əvvəl 1991-ci ildə Xocavənd rayonunun Qarakənd kəndi üzərində

Azərbaycana məxsus helikopter ermənilər tərəfindən vuruldu. Nəticədə Baş prokuror İsmət Qayıbov, Daxili İşlər naziri, general Məhəmməd Əsədov şəhid oldu. General Həşimov döyüş şəraitində öz xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən şəhidliyə qovuşdu.

Polad Həşimovun döyüşdə şəhid olması bəzi suallar da doğurdu. Ancaq ən çox bir ifadə işləndi ki, generalımız əsgərlə bir yerdəydi. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

Həmişə deyirdilər ki, filankəsin 18 yaşı vardı, axı onun şəhid olası vaxtı deyildi. Təbii ki, Poladın, polkovnik-leytenant, kəşfiyyatçı Raquf Orucovun və digər yüksək rütbəli zabitlərimizin şəhid olması Azərbaycan ordusunda zabitlərimizin öz əsgərlərinin yanında olduğunu göstərir. Onlar döyüşdə öndə gedirdilər, arxada yox! Onlar irəlidə komanda verir, əsgərləri də öz arxalarınca aparırdılar.

1992-93-cü illər də bizim çox şanlı sərkərdələrimiz vardı. Məsələn, Şirin Mirzəyev kimi. Sonrakı dövrlərdə də Raquf Orucov, Polad Həşimov kimi zabitlərimiz sübut elədi ki, bu ənənə qırılmayıb, davam edir. Azərbaycan ordusunun say-seçmə zabitləri var ki, onlara ləkə yapışmır. Necə ki, Şirin Mirzəyevə ləkə yapışmır, Raquf Orucova yapışmadı, eləcə də Polad Həşimova ləkə yapışmadı, yapışmayacaq.

Bir dostum zəng edib dedi ki, bilirsən, niyə Həşimovu insanlarımız belə sevdi? Çünki adamların onun kimi saf, təmiz, təmənnəsiz insanlara ehtiyacı var. Düz deyir, Azərbaycana saf, təmiz, vicdanlı zabitləri, vətəndaşları tanıtmaq lazımdır! Onda xalq dövləti üçün bax belə səfərbər olacaq! Çünki Azərbaycan saf, təmiz, mərd insanların vətənidir!

Murovdan – leytenant olandan qorumaq istəyirdik onu. Bilirdik, bilirdik ki, böyük adamdır, qeyri-adi zabitdir. Sonradan adda-budda görüşsək də, kimdən onu soruşdum, dedi ki, Həşimovdan yoxdur! Əsgərləri onu böyük qardaşları kimi sevir-dilər, zabit yoldaşları ondan ötrü canını verərdilər. Həmişə gizli

qalmağı sevərdi: telefon işlətməzdi, biz də ona görə, hərdən Po-
ladı məzəmmət edərdik. Ancaq həm də həmişə onu qorumaq,
hamıdan gizli saxlamaq istəyirdik. Bu gün artıq onun adını gizli
saxlaya bilmədik... İndi onu bütün Azərbaycan tanıdı və sevdi!

Ruhu şad olsun! Əbədilik salamat qaldı!

MƏN DAĞ ADAMIYAM

Turqut Bayramov
hərbi jurnalist, AzTV-nin əməkdaşı

2010-cu ilin avqust ayı idi. Cəbhə bölgəsində çəkiliş aparmağımız üçün Müdafiə Nazirliyinə ünvanladığımız növbəti məktubumuza cavab gəlmişdi. Məlum oldu ki, cəbhə bölgəsində yerləşən N sayılı hərbi hissədə çəkiliş apara bilərik. Bu xəbəri eşidən çəkiliş qrupumuzun üzündə təbəssüm yarandı. Səbəbini soruşanda dedilər:

– O hərbi hissənin komandiri çox gözəl insandır.

Yolboyu həm çəkiliş planımızı, həm də əməkdaşlarımızın üzündəki təbəssümə səbəb olan o gözəl insanla necə tanış olacağımı düşünürdüm. Nəhayət, uzun yoldan sonra çəkiliş aparacağımız məkana – dağların qoynunda yerləşən bu hərbi hissəyə gəlib çatdıq. Qapıdan içəri girən kimi gülərüzlü bir polkovnik-leytenant bizə tərəf gəldi. O, hərbi hissə komandiri Polad Həşimov idi. İlk andan onun haqqında deyilən gözəl sözlərin heç birinin söz xətrinə deyilmədiyinin canlı şahidi oldum. Bilir-sinizmi, niyə? Ona görə ki, polkovnik-leytenant Polad Həşimov digər komandirlər kimi, qonağını qapıda gözləyib, sonra otağında qəbul etmirdi. O, qonağını şəxsən özü qarşılayırdı. Bu qədər çətin bir relyefdə yerləşən hərbi hissənin komandiri, o boyda işin-gücün içində vaxt tapıb qapıda qonağını gözləyirdisə, bu, artıq onun nə qədər qonaqpərvər və dostcanlı olmağından xəbər verirdi. Həmin ezamiyyət müddətində ünsiyyət qurduq və

bir-birimizi tanıdıq. Beləcə, mənim Polad Həşimovla tanışlığımın və sonralar başlayacaq dostluğumun əsası qoyuldu.

Bundan sonra Polad Həşimovla tez-tez görüşməyə başladıq. Ən azı ildə iki dəfə onun hərbi hissəsinə ezamiyyətə gədirdim. Hər dəfə ora gedəndə komandiri otağında tapa bilmirdik. O ya hərbi hissənin ərazisindəki hansısa tikintinin sahəsində, ya dağlarda yerləşən döyüş postlarına gedən yolların çəkilişində, ya da postda xidmət edən əsgərlərinin yanında olurdu. Onu tanıyanlar yaxşı bilir ki, Polad Həşimov mobil telefondan çox az istifadə edirdi. Ona görə də, onunla telefonla danışmaq, onu tapmaq çox çətin idi. Bunu özü də bilirdi. Bir dəfə özünə zarafat yana şikayət etdim:

– Komandir, artıq XXI əsrdə yaşayırıq, texnologiyanın bu qədər sürətlə inkişaf etdiyi bir zamanda siz niyə bu inkişafdan qırağa qaçırsınız axı?

Üzümə baxdı və gülərək dedi:

– Turqut, mobil telefon insanın sərbəstliyini əlindən alır. Özün yaxşı bilirsən ki, mən dağ adamıyam. Hər gün dağlarda oluram. Mobil telefon mənim nəyimə lazımdır axı?! Ona görə də, mən telefonumu həmişə sönlü saxlayıram. Kimisə təcili tapmalı olduğum məqamlarda telefonu açıram. Amma sən məni tapmaq istəsən, mənim sənə verəcəyim nömrələrə zəng elə.

Bunu deyib həmişə yanında olan iki nəfərin nömrəsini verdi mənə. Sonradan bildim ki, Poladın ətrafında bu nömrələri bilən çox azsaylı insanlardan biriyəm. Beləliklə, hər dəfə onun olduğu hərbi hissələrə yollananda verdiyi həmin nömrələrlə əlaqə saxlayırdım.

Poladı tanıyan, onun haqqında danışan hər kəsin ilk olaraq dediği bir söz var: “Polad əsgərlərinin komandiri yox, dostu idi”. Neçə illərdir hərbcilərlə çiyin-çiyinə işləyən bir jurnalist olaraq deyə bilərəm ki, bu günə qədər Polad kimi əsgərini sevən, qayğısına qalan ikinci komandir görməmişəm. O insan hər söhbəti-

mizdə əsgərlərini vəsf eləməkdən, sanki zövq alırdı. Cümləsinin əvvəli də, axırı da “mənim əsgərlərim” idi. Hər dəfə onun hərbi hissəsində çəkiliş aparanda xahiş edirdi ki:

– Mənim əsgərlərimi çox çək. Onlar bu cür şaxtada, dəniz səviyyəsindən bu qədər yüksəklikdə Vətənin keşiyini çəkirlər. Sən də onları efirdə çox göstər ki, həm ailələri, həm də xalqımız bu igid oğulları görsünlər.

Polad gördüyü işdən danışmağı heç vaxt sevməzdi. Hərbçi kimi uğurlarını həmişə mən başqalarından eşidirdim. Özünə deyəndə ki, təbrik edirəm, eşitdim, bunu sən eləmisən, təəccüblə üzümə baxıb deyərdi:

– Turqut, burda böyüdüləsi heç nə yoxdu. Biz hərbciyik. Dövlətimiz və xalqımız bizə arxalanır. Öz işimizlə onların bizə olan etimadını doğrultmalıyıq.

Polad Həşimov insanların bir-birlərinə verdiyi “haralısan?” sualını sevmirdi. Onun dilinin əzbəri olan bir söz vardı: “Elin o başı, bu başı olmaz. Vətənimin hər yeri mənimdir, mənə doğmadır və əzizdir”.

2016-cı ilin aprelin sonlarında düşməndən azad edilən torpaqlarımızda çəkiliş aparırdım. Bizi müşayiət edən hərbcilərdən biri yanındakına dedi ki, “bəlkə, çəkiliş qrupunu “Polad postu”-na aparaq?” Bunu eşidəndə soruşdum ki, niyə ora “Polad postu” deyirsiniz? Zabitlərin hər ikisi qürurla dedi:

– O postu düşməndən polkovnik Polad Həşimov bir neçə əsgərlə birlikdə azad eləyib.

Bir postun düşməndən alınmasının qüruru bir yana, hələ o postu sənin dəyər verdiyin, sənə əziz olan bir insanın alması... Bu, artıq qürurdan da üstün bir hiss idi. Elə həmin il bir neçə aydan sonra Polad Həşimovla görüşəndə şəxsən mənə belə bir qürur yaşatdığı, belə bir sevinc verdiyi üçün ona təşəkkür etdim. O isə öz növbəsində yenə də təvazökarlıq göstərərək:

– Bir hərbcinin işi düşməni Vətəmindən qovub çıxartmaq, torpaqlarını azad etməkdir, – dedi.

Bu idi Polad Həşimovun başqalarından fərqi – cəsur döyüşçü, qayğıkeş komandir və etibarlı dost.

General-mayor Polad Həşimovun dostluğundan günlərlə danışmaq olar. Onunla hər görüşümüz gözəl bir xatirədir.

Yeni vəzifəyə təzə təyin olunmuşdu. Mən də düşündüm ki, artıq işləri çox olar. Ona görə də, bu dəfə onun işlədiyi hərbi hissəyə xəbərsiz getdim. Amma təsadüfən hərbi hissənin qərargahının dəhlizində üz-üzə gəldik. İkimiz də təəccüblə bir-birimizə baxdıq və görüşdük. Təəccübümüzün səbəbi o idi ki, bu dəfə Polad mənim gəlişimdən xəbərsiz idi və gözləmirdi, mənə onunla qarışlaşacağımı təəvvür eləmirdim. Əlində çoxlu sənəd vardı. Harada çəkiliş aparacağımı soruşdu, mən də hələ planlaşdırdığımı dedim. Dedi ki, səngərə gedir, bir az işləri var, amma mənim harada olmağımdan asılı olmayaraq işlərini yekunlaşdırıb ora gələcək.

Başqa bir ərazidə iki gün çəkiliş etdik. İşləri çox olduğundan görüşə bilmədik. Mən də ona mane olmaq istəmədim deyə, zəng eləmədən çəkilişlərimi yekunlaşdırıb Bakıya qayıtdım. Bir neçə gündən sonra işdə olanda telefonuma mesaj gəldi. Baxıb gördüm, Poladdandır. Yazmışdı ki, işlərini indi yekunlaşdırıb və mənə vaxt ayıra bilmədiyi üçün təəssüf edir.

Bu hadisənin üstündən illər keçdi. Polad artıq daha yüksək vəzifədə və başqa hərbi hissədə işləyirdi. Orada görüşən kimi yanındakı zabitlərə illər öncə olan bu hadisəni danışdı. Bu qədər məsuliyyətli bir işin içində, illər öncə olan xırda bir hadisəni unutmamaq o deməkdi ki, bu insan həm gözəl yaddaşa malikdir, həm də ətrafında olan insanlara xüsusi dəyər verir.

Xidmətinin çox hissəsi dağlıq ərazilərdə olan general-mayor Polad Həşimovu payız və qış aylarında həmişə qayğılı görürdüm. Səbəbini soruşanda deyirdi:

– Havalər çox soyuqdur, biz burada birtəhər isinirik, amma mənim əsgərlərim burdan da soyuq yerdə gecə-gündüz Vətənimizi qoruyur. Düzdür, həm istilik, həm də ərzaq təminatlarını vaxtında artıqlamasıyla göndərmişəm, amma yenə də onlara görə çox narahatam.

Adi vaxtlarda gün ərzində bir və ya iki dəfə döyüş postları ilə əlaqə saxlasa da, qış aylarında tez-tez postlara zəng edir, həm əməliyyat şəraiti ilə, həm də şəxsi həyatın məişət şəraiti ilə marqlanırdı. Bir an belə əsgərlərini diqqətdən kənar qoymazdı.

Bir dəfə komandiri olduğu hərbi hissəyə çəkilişə yollandıq. Həmişəki kimi, mənim hərbi hissədə çəkiliş aparmağıma icazə vermədi. Dedi ki:

– Buranı yox, get o dağlarda xidmət edən əsgərlərimi çək. Bizim burada rahat oturmağımızın səbəbkarı onlardır.

Komandirin sözlərinə əməl edib bizə ayrılan hərbi maşınla dağlara qalxdıq. Payız ayları idi. Havalər hələ tam soyumamışdı. Amma gəldiyimiz döyüş postu o qədər yüksəklikdə qurulmuşdu ki, elə bil, qışın oğlan çağı idi. Hava çox soyuq olsa da, nə yağış, nə də qar yağırdı. Şaxtada çəkiliş aparmaq çox çətin idi. Bir qədər işlədikdən sonra isinmək üçün əsgər yataqxanasına yollandıq. 20-25 dəqiqə dincəldikdən sonra çəkilişimizi davam etdirmək üçün çölə çıxdıq. Gördüyümüz mənzərə bizi heyrləndirdi. Hər tərəf ağappaq qara bürünmüşdü. Bir qədər də çəkiliş aparıb geriyyə – hərbi hissəyə qayıdacaqdıq. Şaxta qılinc kimi kəsir, qar göz açmağa imkan vermirdi. Mən danışmaqda, operatorum isə çəkiliş aparmaqda çətinlik çəkirdi. Bunun üçün də çəkilişimizi dayandıraraq qayıtmaq qərarına gəldik. Qar o qədər çox yağmışdı ki, qayıdacağımız yol tamamilə görünməz olmuşdu. Belə bir şəraitdə yola çıxmaq təhlükəli idi. Bizi müşayiət edən zabıt, Polad Həşimova vəziyyəti məruzə etdikdən sonra, komandir tapşırıq verdi ki, olduğumuz mövqedən tərpənməyək. Hər an avtomobilimiz də, özümüz də qar uçuqununa düşə bilərdik. Bu-

nun üçün də, komandir qəti şəkildə tapşırırdı: “Çəkiliş qrupunun həyatını təhlükəyə atmaq olmaz. Gecəni postda qalın və səhər aşağıdan ağır texnika ilə yolu təmizləyərək, gələrsiniz”. Məcbur qalıb komandirin dediklərinə əməl etdik və gecəni postda qaldıq. Biz belə bir ağır şəraitdə rahat yatsaq da, komandir Polad Həşimov səhərə qədər yatmamışdı. Hər yarım saatdan bir zəng edir, əsgərlərinin və bizim vəziyyətimizlə maraqlanırdı

Səhər açıldı və biz əsgərlərin köməkliyi ilə yolu bir qədər təmizləyib, yola çıxdıq. Hərbi hissəyə gəlib çatanda gördük ki, komandir çöldə yolumuzu gözləyir. Özü bildirməsə də, gözlərinə baxanda yuxusuzluğu hiss olunurdu. Bildirdilər ki, dünən biz postda çəkilişə yollanandan Polad Həşimovun gözü yolda qalıb. Biz qayıdana kimi bir stəkan su da içməmişdi. Bu idi onun etibarlılığı, dostluğa sədaqəti! Belə bir diqqətli dostun itkisi insanı sarsıtmaya bilməz. Bu illər ərzində hansı hərbi hissədə oldumsa, hansı hərbcilə söhbət etdimsə, hər kəs Polad Həşimovun gözəl ürəyindən, qorxmazlığından böyük həvəslə danışırdı.

YUXUSUZLUQDAN ONUN GÖZLƏRİ QIPQIRMIZIDIR

Vahid Məhərrəmov
hərbi jurnalist

Tovuz uğrundakı döyüşlərdə ordumuzun cəsur zabıt və əsgərləri uğurlu əməliyyatlar apararaq erməni qəsbkarlarına sarsıdıcı zərbələr vurdular. Hərbçilərimiz yağılara aprel döyüşlərinin ağrı-acılarını bir daha yaşatdılar. Düşmənin hücumunun qarşısı qətiyyətlə alındı. Dəqiq atəşlə işğalçıların yüzdən artıq canlı qüvvəsi və xeyli sayda zirehli texnikası məhv edildi. Şəxsi heyətin igidliyi sayəsində yağılardan işğalçılıq niyyəti puça uğradı, qəsbkarlıq planları alt-üst oldu. Daşnakların ağır itkilər verəndən sonra geri çəkilməkdən başqa yolları qalmadı. İşğalçıların gücsüzlüyü döyüşlərin fonunda bir daha aydın görsəndi.

Təəssüflər olsun ki, Tovuz rayonu istiqamətində gedən döyüşlərdə itkilərsiz keçinmək olmadı. Bu kədər yüklü xəbər qəlbimizi göyüm-göyüm göynətdi, ürəyimizin tellərini titrətdi. Torpaq uğrunda şəhid olanların arasında 45 yaşlı general-mayor Polad Həşimov da vardı. Hərbçi yoldaşları onu “səngər generalı” adlandırırdılar. General da elə səngərdə əsgərləri ilə çiysin-çiyinə vuruşaraq şəhid oldu. Xidməti boyunca həmişə özünü Vətənin əsgəri kimi hiss elədi. Qoynunda dünyaya göz açdığı torpaq uğrunda qolunda güc qalanadək döyüşüb-vuruşdu. Ömrünün son anına qədər silahını yerə qoymadı, barmaqlarını tətikdən çəkmədi. Ölümü ilə həm ölümsüzlüyə, həm də düşməne

meydan oxudu, onlara qalib gəldi. Cəsarəti və hünəri ilə Vətəni necə sevməyin, onun uğrunda necə vuruşmağın və necə şəhid olmağın düsturunu yaratdı. Qəhrəmanlığı ilə insanların yaddaşında dərin izlər cızdı. Adı dildən-dilə düşdü, eldən-elə dolaşdı.

Atalarımızın dəyərli bir sözünü xatırlatmaq istəyirəm: “İnsan var evdən gedir, insan da var eldən”. Eldən gedənlərin ölümü daha ağırlı və dözülməz olur. Çünki bu elin kədəri, elin itkisi, elin ağrısı, elin gözyaşlarıdır. Torpaq uğrunda şəhid olan general Polad Həşimov da eldən gedənlərdəndir. Əsgəri ilə çiysin-çiyinə vuruşan generalın ölümü onu tanıyanları da, tanımayanları da kədərləndirdi. Bu cür bacarıqlı, cəsur bir hərbiçi itirməyimizə hamı təəssüfləndi, hamı ermənini lənətlədi. Amma nə qədər təəssüflənsən də, kədərlənsən də heç nəyi geri qaytarmaq olmur. İndi generaldan geridə qalan yaddaşlarda yaşayan acılı-şirinli xatirələrdir. Üstündən illər, əsrlər ötsə də bu xatirələr həmişə diri, canlı qalacaq. Ölümün əli nə qədər uzun olsa da xatirələrə gedib çatmayacaq.

Müharibə Polad Həşimov üçün yeni bir şey deyildi. O, ölüm-itimlə dolu olan qanlı-qadalı döyüşləri çox görmüşdü. Kursant olduğu vaxtlarında, hələ 18 yaşı olanda Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbində oxuyarkən birinci Qarabağ müharibəsində iştirak etmiş, Ağdam istiqamətində düşmənlərlə üz-üzə gələrək vuruşmuşdu. Qəsbkarlara gücünü, bacarığını göstərmişdi. Ermənilərin vəhşiliyini, qəddarlığını yaxından görmüşdü. Yəni müharibənin qanlı sifəti ona yaxşı tanış idi. Çünki yazdığımız kimi, qısa müddət olsa da o, bu müharibənin ağrı-acılarını yaşamışdı, qan-qadasını görmüşdü.

Çoxlarımız kimi general Polad Həşimov da adi bir həyat yaşamışdı. Amma o, bu adi həyatın içində bir qeyri-adilik, bənzərsizlik yarada bilmişdi, bunu yaratmağı bacarmışdı, çoxlarının edə bilmədiyini etmişdi. Polad Həşimov soyuq bir qış günündə – 2 yanvar 1975-ci ildə Sumqayıt şəhərində dünyaya göz açmışdı.

Orta nəktəbdə müəllimlərinin sevimli şagirdlərindən olmuşdu. Hələ kiçik yaşlarından hüquqşünas olmaq arzusu ilə yaşayırdı. Onun balaca ürəyini bu arzu isidirdi. Amma sonralar bu fikrindən daşındı. Buna səbəb nə oldu, nədən bu istəyinin üstündən xətt çəkdi?

Gələcəyin generalı yetkinlik yaşına çatanda Qarabağ ətrafında qanlı hadisələr başlanmışdı. Hər gün qapıları ağrı-acılarla yüklənmiş xəbərlər döyürdü. Birinci Qarabağ müharibəsində onun yaşadığı binadan da çağırış vərəqi gözləmədən döyüşə yollananlar olmuşdu. Təəssüflər olsun ki, onlardan ikisi – Yaqub İsmayılov və Aslan İsmayılov qanlı döyüşlərdən geri dönməmişdilər. Vətən yolunda canından keçmiş bu oğulların barolyeflərini bir vaxtlar yaşadıkları binaya vurmuşdular. Orta məktəb şagirdi olan Polad hər gün şəhidlərin şəkillərdən boylanan üzlərinə, qəhrəmanlıq yağan gözlərinə baxırdı. Baxdıqca da əbədi-əzəli düşmənimiz olan ermənilərə nifrəti artır, Vətənə sevgi və istəyi çoxalırdı. Kim bilir, bəlkə də, onun hərbiçi olmaq arzusunun hüquqşünaslığı üstələməyinə bu amil təkan vermişdi. Əgər o hüquqşünas olsaydı, yəqin ki, çalışqanlıq və bacarığı ilə zirvələri fəth edəcək, bu sahədə böyük uğurlar qazanacaqdı. Yəqin ki, yaxın günlərdə generalın da barolyefini bir vaxtlar yaşadığı binaya vuracaqlar. Həyatın qərribə qanunları var imiş. Heç vaxt general Polad Həşimovun ağına gəlməzdi ki, bir zamanlar onun da barolyefi birinci Qarabağ müharibəsində şəhid olanların sırasına vurulacaq. Bəli, yaşadığımız həyat hərdən adama tərs üzünü göstərə-göstərə, ağına gəlməyənləri başına gətirir. General Polad Həşimov da Vətəni sevən igid, vətənpərvər oğullarımız kimi kiçik bir zaman ərzində cəsarət və hünəri ilə ölməzlik zirvəsinə yüksəldi. Buranı özünə əbədi-əzəli məskən seçdi.

General Polad Həşimov haqqında çox yazmaq, çox danışmaq olar. Nə qədər yazsaq da, danışsaq da onun haqqında olan söhbətlərə heç vaxt nöqtə qoya bilməyəcəyik. Çünki generalın xid-

mətdə göstərdiyi hünər, döyüşlərdə nümayiş etdirdiyi bacarıq və cəsarət neçə-neçə kitabın mövzu yüküdür. Bəzən kiçik və dəyərli bir detal, qısa və təsirli bir hadisə yazı adamını böyük əsərlər yazmağa sövq edir. Yaradıcı insanlar bunlardan təsirlənib bənzərsiz əsərlər yaradır, özündən sonra pozulmaz izlər qoyur. Əsl yaradıcılıq da elə budur, əsl sənət də elə budur. Canlı təsirdən yaranan təsvirlər, təsəvvürdən ortaya çıxan əsərlər daha maraqlı, daha oxunaqlı olur. Axı yazı, ədəbiyyat da elə həyatın bədii əksidir, hadisələrin görünən və görünməyən tərəfləridir.

Ölməzlik zirvəsinə yüksəlmiş generalımızla olan bir-iki görüşüm haqqında söz açmaq, oxucularla onu bir az da yaxından tanış etmək istəyirəm. Mən bu cəsur və bacarıqlı zabitlə ilk dəfə görüşüb tanış olanda o, general deyildi, polkovnik-leytenant idi. Ön xətdə yerləşən, “N” hərbi hissəsinə komandirlik edirdi. Tanışlığımızın bəxtinə qarlı-saxtalı bir gün düşmüşdü. Hərbi hissəyə səhər tezdən çatdıq. Növbətçinin müşayiəti ilə hərbi hissə komandirinin otağına getdik. Hərbi salam verib görüşəndən sonra növbətçi otaqdan çıxdı. Polad Həşimovla üz-üzə qaldıq. Adətən komandirlərin sifətinin zəhimli və ciddi olduğunu zənn edirik. Onun sifətindənsə işıq tökülürdü, nur yağırı. Qısa tanışlıqdan sonra söhbət yavaş-yavaş ədəbiyyatın üstünə gəlib çıxdı. İlk dəfə idi ki, ədəbiyyata vurğun olan hərbi, komandir görürdüm. Polkovnik-leytenant Polad Həşimov dünya ədəbiyyatından, Azərbaycan ədəbiyyatından elə danışdı ki, sanki hərbi məktəbi deyil, universitetin filologiya fəkültəsini bitirmişdi. Belə dəyərli bir söz var: “Dənizin suyunun duzlu olduğunu bilmək üçün onu bütövlüklə içmək lazım deyil, sadəcə bir damcısını dilinə vursanda görürsən ki, bu böyüklükdə dəniz duzludur”. İnsan da elədir. Ağzını açıb danışan, fikirlərini ifadə edən kimi bilirsən ki, kimdir, nəçidir, məqsədi, amalı nədir. Əbəs yerə böyük filosof Sokrat demirdi ki, danış, səni tanıyım. Yəni insan danışdığı və bildiyi qədərdir. Ordan o yana boşluq və qaranlıqdır. Tanışlığımız za-

manı hiss etdim ki, Polad Həşimovun böyük ziyalılıq təfəkkürü, geniş dünya görüşü, dünya duyumu var. Xidməti işləri nə qədər çox olsa da, müəliyəyə də vaxt tapır, kitablardan ayrılır, onlarla dostluq edir. Biliyini, təfəkkürünü daim zənginləşdirir. Yenilikdən, müasirlikdən nəfəs alır. Həyatın, vaxtın, zamanın gedişi ilə ayaqlaşmağa çalışır. Həm də təkcə özü oxumaqla da kifayətlənmirdi. Bunu zabit yoldaşlarına da, əsgərlərinə də tövsiyə edirdi. Deyirdi ki, nə vaxt şəhərə yolum düşürsə, geri dönəndə mütləq yeni kitablar alıb gətirərək zabit və əsgərlərə verir, oxumalarını məsləhət görürəm. İstəyirəm ki, şəxsi heyət savadlı, bilikli olsun. Qoy zabit və əsgərlərimiz həyatı dərindən düşünsünlər, bircə dəfə yaşadıkları ömrün qədrini bilsinlər, günlərini mənalı keçirsinlər. Həmişə yaxşı, xeyirxah işlərin qulpundan yapışsınlar. Komandir tabeliyində olan zabit və əsgərlərin qayğısına hərtərəfli qalırdı. Ziyalılığı, bilikləri sevməyi, müəliyəsi, xidməti ilə şəxsi heyətə canlı nümunə idi. Həyat yoldaşının dediyinə görə, generalın oxuyub bitirə bilmədiyi sonuncu əsəri romantik şairimiz H.Cavidin “İblis” dramı olub. Bəlkə də, general bu əsəri oxumaqla iblislərin – ermənilərin murdar xislətini daha da yaxından tanımaq istəyirmiş. Generalın ömrü kimi arzuları da yarımçıq qaldı. Yeganə təsəllimiz odur ki, bu gün onun şərəfli yolunun davamçıları yüzlərldir, minlərlədir.

Sabahın generalı ilə ilk tanışlığımız yadda qalan oldu, yaddaşında dərin izlər buraxdı. Ordumuzda belə təcrübəli, vətənpərvər zabitlərin xidmət etmələrindən ürəyim dağa döndü. Polad Həşimovla ikinci görüşümüz 2016-cı ilin aprel döyüşlərində ola bilərdi. Amma gərgin döyüşlər və yaranmış mövcud şərait buna imkan vermədi. Eyni istiqamətdə, eyni hərbi hissədə olsaq da, o günlər onunla görüşə bilmədik. Ön xətdən, gərgin döyüşlərdən geri qayıdan Vüsal adlı zabitdən öyrəndim ki, Polad Həşimov ən qaynar nöqtədədir. Dörd gündür gecə-gündüz istirahətin nə olduğunu bilmədən erməni qəsbkarları ilə vuruşur, döyüşləri

idarə edir. Zabit onu da dedi ki, yuxusuzluqdan onun gözləri qıpqırmızıdır. Amma buna baxmayaraq, torpağın müdafiəsində dayanır, vuruşub döyüşür.

Aprelin 3-də səhər-səhər iş elə alındı ki, biz qabağa, ön xətdə getməli olduq. Əgər irəli – Talış kəndinə getsəydik mütləq onunla görüşə biləcək, müsahibə alacaqdım. Təəssüflər olsun ki, Goranboy rayonunun Tapqaraqoyunlu kəndinin içindən keçərkən komandanlıqdan zəng vurub geri dönməyimizi əmr etdilər. Hərbi hissəyə qayıdanda məlum oldu ki, erməni snayperlər İncə çayından keçən ərazini vururlar. Bizdən bir az əvvəl həmin yolla hərəkətdə olan iki maşının sürücülərini vurublar. Əgər biz də keçsəydik, yəqin ki, işğalçıların hədəfində olacaqdıq. Yaranmış şərait və vəziyyətə görə Polad Həşimovla görüşə bilmədik. Onunla danışmaq, söhbət etmək imkanı əlimizdən çıxdı.

Amma sən demə, qismətimzdə yenə də görüşmək var imiş. 2017-ci ilin xoş günlərinin birində Silahlı Qüvvələrin Təlim-Tədris Mərkəzində görüşdük. Yüksək rütbəli zabitlər hansısa zəruri bir toplantıya qatılmışdılar. Artıq onda Polad Həşimov polkovnik idi. Nurlu çöhrəsindəki təbəssüm də yerindəydi. Ovqatı da yaxşı idi. Üzü də, gözləri də gülürdü. Nahar fasiləsi olduğuna görə beş-on dəqiqə söhbət edə bildik. Mən ona aprel döyüşlərindən, onunla görüşə bilmədiyimizin səbəbindən danışdım. Polkovnik də xidmətindən, aprel döyüşlərindəki uğurlarından ürəkdolusu söz açdı. Maraqlı söhbətə qulaq asanda adam vaxtın, zamanın keçdiyini, sanki hiss etmir. Demə, bizim söhbətimizə məhəl qoymayan vaxtsa axıb gedirmiş. Nahar fasiləsi başa çatdığından toplantı başlamaq üzrə idi. Tələm-tələsik görüşüb ayrıldıq. Bu, mənim Polad Həşimovla son görüşüm oldu.

Tovuz istiqamətində gedən döyüşlərdə şəhid olduğunu eşidəndə sarsıldım və çox-çox təəssüfləndim. Əsəbdən, qəzəbdən özümə yer tapa bilmədim. Nə yaşamışdı ki! Cəmi 45 yaş! General, sanki bu 45 yaşın içində səksən, doxsan ili yerləşdirmişdi. Bu

illər ərzində insan nəyi edə bilərsə, Polad Həşimov da onu etmişdi. Türk generalı Ənvər Paşa da 45 yaşında həlak olmuşdu. Onu iyirminci əsrdə ermənilər öldürmüşdü. Polad Həşimovu isə XXI əsrdə yenə də ermənilər öldürdü. Bir əsr vaxt keçsə də, düşmənin həmin düşməni idi – ermənilərdir. Zaman heç nəyi dəyişməmişdi. Ənvər Paşanı öldürənlərin nəvələri, nəticələri indi Polad Həşimovu öldürmüşdülər.

Generalın dəfni izdihamlı keçdi. Xalq Şəhidlər Xiyabanına – şərəfli, şanlı ordusunun generalının dəfninə elliklə gəlmişdi. Qürur hissi keçirirdim ki, mən də onu son mənzilə yola salanlar sırasındayam. Bu, xalqın döyüşçüsünə, əsgərinə olan sonsuz ehtiramının ifadəsi idi. Generalı tanıyan da, tanımayan da gözyaşları axıdırdı. Hamının gözlərindən qisas və intiqam hissi oxunurdu. General Polad Həşimovun məzarı Şəhidlər Xiyabanındadır. Yəqin ki, bundan sonra onunla “görüşlərimiz” tez-tez olacaq. Əlimdə qan rəngli qərənfillər onun məzarını ziyarətə gedəcəyəm.

Generalın ailəsində üç övladı böyüyür. Övladlarından biri qız, ikisi oğlandır. Teymur da, Davud da atası ilə fəxr edib öyünür. Ataları kimi yaşayacaqları və mübarizə aparacaqlarını deyirlər. Polad Həşimov kimi vətənpərvər generalların övladları da elə ataları kimi olacaqdır. Atalarının yarımçıq qalmış şərəfli yollarını elə böyük şərəflə də davam etdirəcəklər. Xalqa, dövlətə layiqli övladlar kimi böyüyəcəklər. Xalq isə general Polad Həşimov kimi qəhrəman oğullarını heç vaxt unutmayacaq, daim onu xatırlayacaq. Belə cəsur oğulların qisası isə heç vaxt düşməndə qalmayacaq.

XALQININ SƏNİN HAQQINDA BİLMƏDİYİ ÇOX ŞEY VAR

Yusif Məmmədhüseynov

Hamı bildi Polad Həşimovu, amma kimsə tanımadı... Mən də onu bilirdim, tanımırdım, tanıtdılar, tanıdım, tanıdıram...

On yeddi ildir onu tanıyıram, amma üst-üstə beş dəfə görmüşəm, yoxsa altı dəfə, bunu xatırlamıram. Görməməyimin səbəbi də onun həmişə iş başında olması idi. Heç ailəsi də onunla əsgərlərindən çox vaxt keçirməyib. O, bir insanın nə qədər sadə ola biləcəyini öyrətdi mənə.

Cənab general, niyə hər kəsin bilməli olduğu əziyyət və yaxşılıqlarının üzə çıxmasına maneə oldun? Xalqın sən haqqında bilmədiyi çox şey var:

– Onlar bilmir ki, sən Daşkəsəndə öz hesabına məscid tikdirmisən və yerli camaat ona sən adını verib: Polad Məscidi.

– Onlar bilmir ki, sən 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində işğal olunmuş torpaqların bir hissəsini geri qaytardın.

– Onlar bilmir ki, sən 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində geri qaytardığın torpaqlarda qazılan yeni səngərlərin vəziyyətinə və əsgərlərin orda tam məskunlaşdığına əmin olmamış o ərazini tərk etmədin.

– Onlar bilmir ki, qərargah rəisi döyüş zamanı arxada olmalı olduğu halda, sən hər zaman ön cəbhəyə can atdın.

– Onlar bilmir ki, tikintisini başa çatdıra bilmədiyən evinin yarımçıq qalmış balkonunu göstərib, “Burda oturub, dağlara baxaraq çay içərəm” – deyə etdiyin arzun çin olmadı.

– Onlar bilmir ki, düşməni postlarına gedib oranı təmizlədikdən sonra erməni traktoruyla geri qayıtdın.

Daha nə qədər misal çəkim, posta qaçan General?

Dəfnində yeri-göyü titrədən o izdiham xalqın səni nə qədər sevdiyinin nişanəsiydi... Nəslimizin qüruru!

ƏSGƏRİNİ QORUYURDU

Qismət Məsim şair (həmkəndlisi)

Eşq nəyə kökləndisə, əxlaq da, mədəniyyət də, cəsurluq da o boyda olur.

Vətənə kökləndisə, vətən boyda!

Şəhid generalımız Polad Həşimovun qayını Babək müəllimlə uzun illik dostluğumuz var. Elə Vəndamdayıq çoxdandır, hər-dən söhbətləşə bilirik. Aprel döyüşlərindən bu yana, demək olar, uzaqda olanda da tez-tez soruşurdum. Hələ general olmayan vaxtlarda biz aramızda ona “General” deyirdik.

– Hə, Babək, general necədir?

– Vallah, şair, düşə bilirəm telefonuna. Görüm, nəhayət ki, evini bitirmək istəyir, bəzi işlərini tapşırıb mənə, material alma-lyam.

– Bəs nə deyir? Necədir oralarda vəziyyət?

– O, həmişə deyir, əladı hər şey...

Polad Həşimov barəsində həvəslə danışırıd.

Çox istəyirdim onu lap yaxından görüm, söhbət edim.

Bizi görüşdürməyə söz vermişdi Babək...

Açığını desəm, çox istəmişəm onun haqqında paylaşımlar edim, ancaq artıq hər kəsə məlumdur ki, qəti əleyhinə idi bu məsələlərin.

Dostlar topa oturanda hərə öz bildiyindən deyirdi:

– A kişi, o boyda adam kirayədə qala-qala döyüşlərdədir. Hələ evi yoxdur.

– Deyirlər, krediti var, mənə bir dostum danışır ki, gözümün qabağında hərbcı dostları ilə lotereya oynayırdı; o da öz növbəsində pulu alıb, hərbi hissəyə su çəkdi. Borc alıb, yuyunmağımız üçün yer düzəltirdi.

– Nənəm ona ağlaya-ağlaya zərfdə pul vermişdi. O, gərginləşsə də, nənəmi tanıdığı üçün onun xətrinə zərfi götürmüşdü. Ancaq iki aydan sonra tərxis olunanda mənə yanına çağırdı, həmin zərfi mənə verdi. Dedi, anaya gözəl bir hədiyyə alarsan, əllərdən öpərsən. Çox kövrəlmişdim.

– Mən ondan güclü zabit görməmişəm. O, əsgərini qoruyurdu!

Söhbətlər bitib-tükənmir...

Tükənməyəcək də!

Çox maraqlı idi ki, Tovuz döyüşləri ərəfəsində Poladdan danışmadıq. Mən hiss etmişdim ki, döyüşü Polad idarə edir. İlk şəhid xəbərləri gələndə Babək müəllimlə bir yerdə idik.

– Qismət, xəbərin var, Polad döyüşdədir.

– Allah qorusun!

Həyəcanlı bir sevinc idi bu xəbər. Çünki o olan yerdə məğlubiyyətdən söhbət gedə bilməzdi. Babək susmurdu:

– Ayaqqabı aldıra bilmədik bir dənə. Dedi, var ayaqqabım, elə o bir cüt bəsdir, mən formanı çıxardan deyiləm ki... Bax, sənə belə şalvar, bu ayaqqabı gözəl yaraşar. Deyirdi, mənə yaraşanı mən geyinirəm! Alış-verişdə olanda mütləq əsgərlərə nəsə almalı idi.

Qəti qərarlı idi. Çox. Mən onu bir neçə dəfə kitab oxuyan da görmüşdüm. Ədəbiyyat sevdalısı idi. O, bircə misrasında da vətən, torpaq, ana olmayan musiqini dinləyəndə, deyirdi, yoruluram. Şəxsi əşyalarına baxanda elə bilirdin, bir generalın yox, adi əsgərin əşyalarıdır.

İndi beynimin içini dağıdan bir sual var: “Niyə bütünlüklə bağrıb sağlığında demədik ki, Polad, biz səninlə fəxr edirik, səni bütün Azərbaycan sevir!”

... Üç mərasimində yüksək rütbəli zabitlərdən biri qəfil biz oturan tərəfə çevrildi.

– Polad ölməyib!

O qədər ciddi görkəmdə dedi ki, mən həyatımda üz cizgilərinin, deyilən sözlə bu qədər üst-üstə düşdüyünü görməmişdim. Çevrilib Babək tərəfə baxdım:

– Bəlkə, doğrudan da, ölməyib. Aprel döyüşlərindən çıxmışdı axı!

Qəfil beynimdə fikirləri cərgəyə yığırdım ki, zabit möhkəm səslə davam elədi:

– Ölməyib o! Dəqiq sözumdür!

QOY, ƏSGƏR MƏNİ GÖRÜB ÖZ SƏHVİNİ DÜZƏLTSİN

Mərziyyə Nəcəfova
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Istərdim ki, General haqqında ilk xatirə – özümün yaşadığım və yaşatmaq istədiyim xatirə olsun. Şəxsən tanımaq qismət olmasa da, əsgəri olmuş oğlum Samirin söylədiklərindən Polad Həşimovu tanıdım, ona minnətdar oldum. Kaş, bir təşəkkür edəydim, əllərini sıxaydım. Müharibə görmüşdüm, döyüşün, əsgər olmağın nə demək olduğunu gözəl bilirdim. Ölümün gözüne dik baxan əsgərlərimizi savaşa yola salıb, gəriyə dönmədiklərinin şahidi olmuşdum. Müharibənin nə demək olduğunu dəqiq bildiyim üçün də nigaran idim. Oğlum isə general Poladın əsgəri olduğu üçün qürurlanırdı. Hər telefonla danışanda, “Ana, narahat olma, mənə və əsgərlərimizi burda ata kimi qoruyan komandirimiz var” – deyirdi. Onun haqqında soruşub maraqlanırdım. “Bəlkə, oğlum mən rahat olum deyə komandirindən bu qədər razılıq edir?” – deyə düşünürdüm. Hər yandan general haqqında gözəl fikirlər gəlirdi. Oğlum on günlük məzuniyyətə gəlmişdi. Bu müddət ərzində elə gün olmadı ki, komandirindən söz salıb, onun əsgərlərə olan gözəl münasibətindən bəhs etməsin. Oğlumun xatirələrindən biri də Polad Həşimovun səmimi, gözəl, humanist olması ilə yanaşı, müdrik, ağıllı və uzaqgörən olması ilə yaddaşıma həkk oldu. Onunla qürur duyub, rahatlandım.

Oğlumun dediklərindən:

“Komandirim Polad Həşimovun əsgərlərlə özünəməxsus davranışını görür və bu barədə özündən soruşmaq istəsəm də, ehtiyat edirdim. Bir sual mənə rahatlıq vermirdi. Komandir nə vaxt otağından çıxıb ərazini gəzirdisə, başını qaldırıb bir əsgərin üzünə baxmazdı. Başaşağı, düşüncəli gəzərdi. Bir müddət keçdi, artıq isti münasibətimiz yarandı. Bir gün mən də ürəklənib niyə başaşağı gəzdiyini soruşdum. “İstəmirəm ətrafda hansısa əsgərin bir yanlışlığını görüb, onu danlamaq məcburiyyətində qalım. Ona görə başaşağı gəzirəm ki, qoy, əsgər məni görüb öz səhvini düzəltsin” – dedi. Mənim təəccüblə baxdığımı gördü və heç vaxt unuda bilməyəcəyim zarafatyana nəzərlərlə baxıb, “Get, Bayramlı, get, dincəl, sən, deyəsən, çox yorulmusan” – dedi”.

Bu gün şəhid generalın xalqımıza, millətimizə qoyub getdiyi bu cür xatirələrdə bir böyük şəxsiyyətin dəyərli mirası var. Generalımızın anasının oğlu haqqında səmimi söhbətləri qəhrəman anaları barədə məndə tam dolğun bir fikir yaratdı. “Qəhrəmanlarımızı dünyaya gətirən analar bir mələkdir. Hünərləri, qeyrətləri sözə, şeirə, nəğməyə, dastana sığmayan şəxsiyyətdirlər. General oğlunun məzarı başında vüqarla, təmkinlə dayanan, yumruğunu əllərində sıxıb, Vətənə dönən şəhidi qarşısında ona layiq davranan – ANA qüdrətinə, cəsarətinə, hünərinə alqış! Vətənimizin Həcər qeyrətli qadını fəxrimiz – ANA.

Bir neçə gündür düşünürəm, “Niyə insanlar Milli qəhrəmanımızın adının rəsmiləşməsinə səsləndirmirlər. Elə bu yazını yazdığım zaman general Polad Həşimov haqqında oxuduğum xatirələrdə sualıma cavab tapdım. Əməlləri ilə xalqın ürəyində yuva salan, millətinin övladlarının sağ qalması üçün sinəsini sipər edən, Vətəninə dayaq olan, Vətənə çevrilib Vətən olan generalın varsa, Vətən elə Vətəndir...”

Bir şəhidə “Məkanın cənnət olsun” deməzlər, çünki desən də, deməsən də, Şəhidin məkanı cənnətdir, amma ruhunun şad

olmasını daha çox istəyirik. Vətənimizin ruhu da torpaqlarımız azad olanda şad olacaq.

Arzularımız çin olsun, generalım!

ZABİT **XATİRƏLƏRİ**

HƏR KƏS ONU GÖSTƏRDİYİ MÜNASİBƏTƏ GÖRƏ ÇOX İSTƏYİRDİ

Elçin Kərimov
ehtiyatda olan polkovnik-leytenant

– Elçin bəy, istərdim ki, 90-cı illərin əvvəllərindən başlayaq. Siz Ağdam istiqamətində Poladla bir yerdə döyüşmüşünüz. Həmin döyüş illərini necə xatırlayırsız?

– Onunla bir yerdə 92-ci ildə Ağdamda – Novruzlu, Mərzili istiqamətində, 94-də Murovda üç yüksəkliyin alınmasında döyüşmüşük. 1994-cü ilin fevral ayında Güzgü, Koroğlu dağı və Ömər yüksəkliklərini almışıq və bu günə kimi həmin ərazilər bizdədir. Bunlar, demək olar ki, atəşkəsdən əvvəl cəbhədə son döyüşlər olub.

Orada döyüşlər vaxtı hamımız bir-birimizə yaxın olmurduq. Yəni, Poladın necə döyüşdüyünü xatırlamaqla bağlı deyirəm. Biz böyük bir ərazidə döyüşürdük. Hətta səngərdə belə, ən azı on metr məsafə olurdu aramızda. Amma onu deyə bilərəm ki, bir bölükdə olmuşuq, ayrı-ayrı tağımlarda.

Çox sakit uşaq olub. Məktəbdə oxuduğumuz – 92-94-cü illərdə. Amma savadlı uşaq olduğu üçün tağımin, demək olar ki, bütün yazı işlərini aparırdı. Döyüş hazırlığı uçotu jurnalı, şəxsi heyətin davamiyyəti jurnalı vardı, sonra müstəqil hazırlığın keçirilməsi, digər təlimlər və s. – onların hamısının uçotunu aparırdı. Çox sakit, insanlarla mübahisəyə girməyən bir insan idi.

– Bir müddət sosial şəbəkələrdə məlumat dolaşdı ki, Elçibəyin hakimiyyəti dövründə Polad Həşimov da Türkiyəyə təhsil almaq üçün göndərilib. Siz isə dediniz ki, Türkiyəyə gedəcək 80 nəfərlik heyətin içərisində Polad Həşimovun adı olsa da, sonradan həmin siyahı dəyişdirildi. Ümumiyyətlə, necə oldu ki, həmin siyahı dəyişdi?

– O siyahının dəyişməyi ondan ibarət idi ki, sabiq Müdafiə Naziri Rəhim Qazıyev gecə ilə gəldi. Ona qədər artıq Xəlil Paşanın müəyyənləşdirdiyi heyət vardı, həmin heyətin aparılacağı məktəblər belə, müəyyənləşdirilmişdi. Xəlil Paşa, demək olar ki, hər kəslə fərdi söhbət edirdi və bu söhbətlərdən sonra heyəti müəyyən etmişdi. Yola çıxmağa bir gün qalmışdı: gecə vaxtı idi, axşam yeməyindən sonra. Rəhim Qazıyev gəldi. Klubda yenidən imtahan keçirdi. Amma biz artıq imtahan verib qəbul olmuşduq və bu imtahana heç bir ehtiyac yox idi. Bu imtahan guya Türkiyə üçün oldu. Yəni Türkiyəyə gedən heyət üçün ayrıca riyaziyyatdan imtahan keçirildi. Onda da nə baş verdisə, demək olar, əksəriyyət imtahandan kəsildi. Heç bilmədik necə oldu: axşam yorğun qaçaqovla imtahan olar?! Şəffaflıq nə qədər idi, o da qaranlıq qaldı. Suallar da hamısı ali riyaziyyatdan salınmışdı.

Ertəsi gün məlum oldu ki, mülkidə ayrıca bir heyət hazırlanıb və həmin heyət getməlidir. Elə həmin heyət də getdi. Bizdən də gedən oldu, amma çox az. Əvvəl müəyyən olunmuş heyətin cəmi 20-30 faizi yollandı ki, onların arasında da Polad Həşimovun adı olmadı. Bu hadisələr 1992-ci ildə baş verib.

– **Polad Həşimovun Türkiyədə 3 aylıq kurs keçməsi nə zaman baş verdi?**

– Deməli, Polad Həşimovun Türkiyəyə getməsi 1994-cü ildə baş verdi. 1994-cü ilin yay ayları idi. Biz artıq Murova gedib-gəlmişdik. Atəşkəs müqaviləsi də bağlanmışdı. O müddətdə, sadəcə üç aylıq kurs keçmək üçün onları Türkiyəyə göndərdilər.

Qayıdan kimi isə kiçik leytenant rütbəsi verib, hərbi hissələrə göndərdilər. Çünki həmin illərdə zabıt qıtlığı vardı.

– Ağdərənin işğalı ilə bağlı xatirələrinizi bölüşə bilərsinizmi? Sizinlə eyni məktəbi oxuyan kursantlar döyüşə getmişdilər və itkilər vermişdik. Bu itkilərin əsas səbəbi nə idi?

– O itkilərin əsas səbəbi xəyanət oldu. Döyüş bölgəsinə çatmamış kolon ermənilər tərəfindən vuruldu. Bələdçinin xəyanəti nəticəsində. Belə dedilər. Çünki bələdçi öndə gedirdi. Sonra müəyyən bir yerdən sonra bələdçi dedi ki, mən sizi buraya qədər gətirmişəm, bundan o tərəfə apara bilməyəcəm. Murovda da bənzər şeylər başımıza gəldi. Bələdçi bizi yüksəkliklərə doğru aparırdı və yolda qəfildən dedi ki, mən buradan sonrasını tanıyıram: “Mən qoyunlarımı həmişə bura qədər otarmışam. Buradan o tərəfə qar olub. Ora gedə bilmərəm”. Biz elə bir əraziyə gəlib çıxdıq ki, o ərazilərdə tara, yəni qar uçuqunu olmuşdu. Sadəcə bizim zabitlərin sayıqlığı və savadlılığı nəticəsində xəritəyə baxdılar ki, ərazi düzəngah deyil. Biz bir yüksəkliyə çıxmışdıq. Gecə idi, baxdıq ki, o yüksəkliyi enib Kəlbəcərin Lev kəndinə düşməliyik. Yəni biz, əslində, yüksəklikdən aşağı düşməli idik, ancaq gördük ki, xəritə qar göstərmir, düzəngah göstərir. Onda bizim bölük komandirimiz olan Allahverdi Hacıyev dedi ki, görünür, burada nəşə səhvlik var. Bir neçə qazma alətlərini bir-birinə bağlayıb bir az irəlilədik, bir neçə addımdan sonra bellər dərinə getdi və komandir dedi ki, burda dayanmalıyıq, çünki burada uçuqun olub. İki dağın arasında böyük uçuqun olmuşdu. Onun xəritəylə işləmə bacarığı olmasaydı, biz yolumuzu düzənlik bilib davam edəcək və həmin qar uçuğunun içinə düşəcəkdik, heç bizi tapa da bilməyəcəkdilər.

– 1994-cü ildə Murovda Polad Həşimovla birlikdə vuruşmusunuz. Həmin döyüşlərdə əldə etdiyiniz ərazilərin əhəmiyyəti sonrakı illərdə daha aydın hiss olundu. Bu döyüşlərlə bağlı xatirələrinizi bölüşə bilərsinizmi?

– 1994-cü ildə uşaqların əksəriyyətinin 19-20 yaşı vardı. Ərazilər çox çətin idi. Fevral ayında qarlı Murovun nə olduğunu, yəqin ki, hər kəs bilir. Həmin qarlı ərazilərdə hərəkət edib, Toğanadan başlayaraq dağların yüksəkliklərinə qalxmaq üçün bizim əvvəlcədən məlum olan yollardan istifadə etməkdən başqa çarəmiz yox idi. Əsasən maşın yolları ilə getməli idik. Maşın yolları da həmin ərəfədə o qədər buzlaşmışdı ki, oradan texnikanın getməyi demirəm, texnika onsuz da işləyə bilmirdi, insan belə gedə bilmirdi. Yəni o qədər sürüşkən idi. Gecə-gündüz dayanmadan hərəkət edirdik. Hər bir yüksəkliyi ayrı-ayrı vaxtlarda aldığ. Bir mövqe aldığ, oturduq, orada möhkəmləndik, əlverişli yerləri müəyyən etdik. Sonra Ömərdə Qazax batalyonu gəldi, biz mövqeləri onlara verib düşdük. Ondan sonra tapşırıq verildi ki, Koroğlu alınsın. Ona hazırlaşdıq. Orada cəmi bir nəfər şəhid verdik. Ömər yüksəkliyinin alınmasında – Paşayev Vüqar Dilqəm oğlu, Daşkəsəndən idi. Düzdür, donmalar oldu, amma ölümçül olmadı. Sonradan hər kəs hospitalda müalicə alıb sağaldı. Həmin üç yüksəkliyin alınması üçün cəmi bir nəfər itki verdik.

– Komandir kimi əsgərlərlə münasibəti necə idi? Bununla bağlı xatirələriniz varmı?

– Əsgərlərlə münasibəti çox yaxşı idi. Nizam-intizamlı zabıt idi, ona görə də, kənar hərəkətlərə yol vermirdi. Üstəlik, çox mərhəmətli insan olduğu üçün əsgərlərin hamısı onu sevirdi. Əgər əsgər məzuniyyətə gedərdisə, mütləq maddi durumunu soruşardı, cibindəki axırıncı pulunu da ona verərdi. Əsgərlərlə iki şey əsasında – nizamnamə və mərhəmət əsasında ünsiyyət qururdu. Ona görə də, bütün kollektivlərdə ona münasibət çox yüksək olub. Hər kəs onu göstərdiyi münasibətə görə çox istəyirdi. Ölməmişdən qabaq da o, həmin postda olub və bir gün döyüşüb, sonra ona deyiblər ki, yorulmusan, get, bir az dincəl. Yuxarı rəhbərlikdən ona israr ediblər. O gedib və iki saatdan sonra qayıdıb, gəlib. “Niva”nın arxasını posta çatanda açıb – Qaraqayada.

Nə qədər şirniyyat alıb gətiribmiş! Deyib ki, yarısını boşaldın bu postun əsgərlərinə, yarısını da apararam o biri posta. Sonra birdən-birə fikrini dəyişib ki, yox, elə hamısını boşaldın, bilmək olmaz, səhər nə olacaq. Səhər də onu vurdular. Gedib dincəlməyi də bu formada olub: iki saatlıq gedib, dincəlmək adı ilə əsgərlərə bazarlıq edib, posta gətirib.

– Demişdiniz ki, tez-tez öz imkanı hesabına hərbi hissədə təmir işləri görürdü. Bəs daha sonra bu, onun özünə maliyyə sıxıntısı yaratmırdımı?

– Təbii ki, yaradırdı. Buna görə də, onun evi yox idi. Özü üçün, ailəsi üçün bir şey fikirləşə bilməmişdi. Hal-hazırda Qəbələdəki evi natamam tikilidir, tamamlaya da bilmədi. Onu da bankdan götürdüyü borcla etmişdi. Elə hər şeyi öz maaşının hesabına. Maaşı ilə hesab götürürdü hər şeyi. Ona görə də dostları, zabitlər həmişə onu qınayırdılar ki, eləmə, bunu edirsənsə, gəl, biz də kömək edək, bir yerdə edək bunları. Qoymurdu. Hətta belə bir şey vardı ki, öz cibindən müəyyən işləri görmək üçün verib. Dostumuz var – Mustafa. Soruşub ki, bu pulu ayırıblarmı? Polad deyib ki, yox, maaşımı almışam. Mustafa deyib, götürə bilmərəm, sən niyə maaşından ayırasan ki? Polad deyib, götürməsən, bu dəqiqə bu pulları burada cıracağam. Bax, belə bir şey.

Maddiyyat önəmli deyildi onun üçün. Heç vaxt maddiyyat önəmli olmayıb. Orduya çox bağlı idi – ailəsindən də çox. Yaxınlarından, qohumlarından, əzizlərindən daha çox bağlı idi orduya. Onda sanki belə bir inam vardı ki, o, torpaqları alacaq. Ancaq bu düşüncəylə oturub-dururdu. Bütün günü fikirləşirdi ki, mənim məsuliyyətim böyükdür, mən bunu eləməliyəm. Başqa bir şey fikirləşmirdi.

– Kursant yoldaşlarınız ilə tez-tez görüşürdünüz. Bu görüşləri bərpa etməyinizin səbəbi nə olmuşdu?

– Artıq 25 ildən artıqdır ki, xidmətdə idik. Bu 25 ildə bəzi kurs yoldaşlarımızı döyüşdə itirmişdik və davamlı gələn şəhid xəbər

ləri bizi narahat edirdi. Biz Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Hərbi Məktəbinin ilk çağırışı olmuşuq və ilk çağırış olmağımıza baxmayaraq, 45 günlük təlimdən sonra döyüşə yollanmışıq 1992-ci ildə.

Bu döyüşlər, ölkənin ərazi bütövlüyü və ya daxili çəkişmələr, ölkədə yaranan problemlər, boşluqlar – bunların hamısına cəlb olunurduq deyə bu mübarizələr bizi çox möhkəmləndirmişdi. Bir-birimizin arasındakı münasibətlər qardaşlıq, hətta ondan yuxarı bir səviyyəyə gəlib çıxmışdı. Xidmətdə olanda da hamı çalışırdı bir-birindən xəbər tutsun. Çox mehriban olmuşuq. Kursant dövründən birliyimiz çox möhkəm olub.

25 ildən sonra biz gördük ki, yavaş-yavaş zabitlər tərxis olunur.

25 il xidmət etmək çox çətinidir. Bəzilərinə qıraqdan asan görünür. Formada, qaməti dik, sağlam görünürlər, amma çox çətinidir. 25 il xidmətdən sonra hamısı 5-6 diaqnoz xəstəliklə gəzir-lər. Əsgərə baxma, il yarım xidmət edir, çıxıb gedir. Zabit heyəti üçün çətin olur. Ona görə belə bir qərara gəldik ki, ölüm-itim dünyasıdır, biz gərək əlaqələrimizi möhkəmləndirək. Mütləq əlamətdar günləri bir yerdə keçirək. İlk olaraq tədbirimiz kimi hərbi andıçmə gününü bir yerdə keçirməyi qərara aldığımız. Təbii ki, hamının bir yerə yığılması bilməsi mümkün deyildi: xidmətdəkilər, ön xətdə olanlar gələ bilmirdi. İmkan daxilində elə edirdik ki, ya icazəylə, ya da necəsə toplanacaq bir yerə – yığışırdıq, otururduq. Yalnız o kursantlıq dövründən olanlar. Orda – bizim heyətin içində mayor, polkovnik-leytenant, hətta generallar da vardı. Amma bir yerə yığılanda hamımız olurduq kursant. Zarafatlar, demək, gülmək. Ondan sonra da belə qərara gəldik ki, həm şad, həm də ağır günlərdə bir yerdə olaq. Beləcə, elə bir-birimizin şad günündə, yaslarda, övladlarımızın toylarında bir yerdə olmağa başladığımız. Polad da imkan daxilində gəlirdi. Gələ bilməyəndə ət-

rafda olanlar mütləq zəng vurur, təbrik edirdi. Həmin acı günlərimizi gülüşlə, deyə-gülə xatirəyə çevirirdik.

Biz qərara aldığımız ki, öz birliyimizi “Vətən oğulları” adlandıraq. “Vətən oğulları” təşkilat deyil, nə qeyri-hökumət, nə dövlət təşkilatı deyil, sadəcə öz aramızda bu birliyə belə bir ad qoyduq. Polad şəhid olduqdan sonra isə birliyimizin adını dəyişdik və “Polad ürəkli vətən oğulları” qoyduq.

– Dəyərli fikirləriniz üçün çox sağ olun.

– Siz də çox sağ olun ki, bu işi yerinə yetirirsiniz. Bütün kollektivinizə minnətdarlığımı bildirirəm! Allah şəhid generalımıza və bütün şəhidlərimizə rəhmət etsin!

Söhbətləşdi: Nizami Hüseynov

POLADIN DA ŞƏHİDLİK ZİRVƏSİNƏ UCALMAQ ARZUSU OLAB

Eldəniz Aslanov
polkovnik-leytenant

– General Polad Həşimovun ilk döyüşləri hansı istiqamətdə olub və bu döyüşlərlə bağlı hansı xatirələriniz var?

– İlk döyüş yolumuz kursant olduğumuz illərə təsadüf edir. Ağdam, Mərzili istiqaməti olub. Komandirlərimiz tapşırıq verəndə Polad daha diqqətlə qulaq asar və verilən tapşırıqlara daha ciddi yanaşardı. Məsələn, səngəri tez və nizamnaməyə uyğun edərdi, baxmayaraq ki, tez-tez yerdəyişmə edirdik.

– Məzuniyyət vaxtlarını harada keçirməyi xoşlayırdı? Hər-bidən başqa maraqları nə idi?

– Xidmətimin iki ay yarımını bir yerdə olduq. İnanın səmiyyətimə, o insan məzuniyyət barədə düşündüyünü heç kimə hiss etdirmirdi, yalnız hər gün tabeçiliyində olanları və yeniliklər barədə düşündü: oturanda həmişə “Postlarda nə yenilik etsək, daha yaxşı olar” – deyə söhbət edirdi. Və gördüyü hər hansı işlərdən zövq alıb gülürdü. Hər dəfə postları yoxlamağa gedəndə əsgərlərə siqaret, şirniyyat aldırırdı. Elə bil, bu yaxşılıqları etməklə o vaxtdan hamının sevgisini qazanırmış. Şəhidlik zirvəsini görürdü.

Poladla bir otaqda qalırdıq. Yuxusu gəlməyən kimi gülə-gülə mənə də oyadardı. Başlayardı nizamnamələrdən suallar ver-

məyə. Deyirdim, daha gecdir, yataq, amma səhərə qədər davam edirdi. Sual-cavab edirdik. Həmişə evlərinə uzun müddət getmədikdə atası yanına gəlirdi. Bir gün qalardı. Söhbət edərdilər. Atası soruşardı ki, məzuniyyətə niyə gəlmirsən? Cavab verərdi ki, tədarük vaxtdır, burada olmalıyam, tədarükü qurtarım, imkan olsa, gələcəyəm.

– Oxuduğu kitablar, baxdığı filmlər, xoşladığı musiqilər hansılar idi?

– Bədii kitablar oxuyardı, ancaq üstünlüyü hərbiyə aid kitablara verərdi və çox oxuyardı. Mən hər dəfə nizamnamə ilə bağlı nəsə soruşanda həmişə kitabın səhifəsini və nömrəsini deyirdi ki, aç, oxu. Mən də zarafatla deyirdim ki, səhv deyirsən, o səhifədə deyil mənim sualımın cavabı. Ərinmədən gedib kitaba baxıb başlayardı mənimlə sual-cavaba. Deyirdi ki, sənə iki saat cəza: hərbi terminlər üzrə sual-cavab.

Televizora, demək olar ki, heç vaxt baxmırdı. Ancaq hərbi kitablara vaxt ayırırdı. Çünki Polad əvvəldən bilirdi ki, general olacaq. O vaxt hələ biz baş leytenant idik. Mən deyirdim ki, bizim general olmağımıza hələ çox var. O da deyirdi, istəsək olarıq. Əgər istəsən hər şey olar. Həmişə mənə “tərəkəmə” deyir və qəhqəhə çəkib gülürdü.

Bir də boş vaxt tapan kimi, xüsusən, hava qaralmamış, mütləq idman edərdi.

– Generalın ölüm xəbərini necə qarşıladınız?

– İnanın, bunu eşidib öz hisslərimi cilovlaya bilmədim. Dörd il kursant, iyirmi il xidmət keçmiş bir zabıt... Sanki qan qardaşını itirmiş insana təsir edə biləcəyindən daha ağır xəbər oldu. Üzərimə ağırlıq çökdü. Bunu tam ifadə edə bilmirəm. Polad kimi qardaşımızı itirdik. Heyif!

– Polad Həşimov şəhidlik barədə danışdı mı? Bu yolun sonunda şəhid olacağını bilirdi mi?

– Ordumuzun hər bir hərbi qulluqçusu kimi, Poladın da şəhidlik zirvəsinə ucalmaq arzusu olub, ancaq vətənimiz, torpağımız uğrunda gedən döyüşlərdə bizə şəhidlik qismət olmadı. Polada bu ağır, keşməkeşli yolda hər iki ali zirvəyə çatmaq qismət oldu – həm general, həm də şəhidlik zirvəsinə.

Söhbətləşdi: Nizami Hüseynov

MƏN ONUN MƏZUNİYYƏTƏ GETDİYİNİ GÖRMƏDİM

Elxan Fərzəliyev
polkovnik-leytenant

– Elxan bəy, əvvəla, sizə başsağlığı verirəm, Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Heyif ki, Polad Həşimov kimi bir qəhrəmanı itirdik.

– Allah rəhmət etsin! Hər bir azərbaycanlı üçün bu itki böyük ağrıdır. Təkcə Poladın deyil, bütün şəhidlərimizin yaxınlarına Allah səbr versin!

– Sizin generalımızla bağlı fikirlərinizi bilmək istərdim. Birlikdə xidmət etdiyiniz illərlə bağlı hansı xatirələriniz var?

– Bildiyiniz kimi, şəhid komandirim, generalımız barədə saatlarla, günlərlə danışmaq olar. Onun vətənpərvərliyindən, mərdliyindən və s. Daşkəsəndə... Xidmətim boyu... onun sayəsində bütün keçilməz yollar ilin bütün fəsillərində açıq olardı. Özü şəxsən yolları açan traktorçularla bərabər gedərdi. Onlara rəhbərlik edərdi.

O Daşkəsəndə olduğu müddətdə nadir hallarda olardı ki, iş otağında otursun. Ancaq ön xətdəki döyüş postlarına gedərdi.

Postda duran əsgərlərə, zabitlərə xüsusi hörməti vardı. Onlara hər zaman dəyər verərdi. Ön cəbhədəki postlardan gələn kim olursa-olsun, onlara “igid oğullarım” deyə müraciət edərdi.

Onların məişəti, yaşayış şəraiti üçün əlindən gələni edərdi.

Onunla bağlı çox xatirələr var. Amma mən də bir az həyəcanlandım. Bütün hərəkətləri gözümün önündə durdu indi...

İllərlə göy çadırdə yaşayan əsgərlərin kazarmalarını türk istehsalı olan kazarmalara qədər, türk istehsalı yataqlara qədər gətirdi.

Həmişə səmimi idi. Həmişə sadə idi. Əsgərlərlə, zabitlərlə olanından yeyərdi. Qıçası, elə bir zabit idi ki, cibindəki axırncı qəpiyinə qədər təmənnəsiz verərdi.

Hətta onun Daşkəsəndə kirayə qaldığı ev kiçik rütbəli zabitlərin qaldığı evlərdən fərqlənmirdi. Uşaqları da bizim uşaqlar kimi, istər geyimində, istərsə də hərəkətlərində fərqlənməzdi. Hətta o nəhənglikdə sərkərdə – komandirin uşaqları belə, köhnə, sınıq-salxaq oyuncaqlarla oynayırdı.

Nə deyim, qardaş, haqq-ədalət adamı idi.

Daşkəsən təbiətinə görə ağır yerdir. Əgər hərəkətdə bir əsgər, ya zabit olurdusa, yatmazdı. Ta ki, onlar öz yerlərinə gedib çıxana qədər.

Bəlkə, bir saatda on dəfə zəng edib soruşardı. Özü yoldan gələnlərin qabağına isti çay gətirərdi.

– Daşkəsəndəki xidmət dövrü hansı illərdə idi və o dövrdə əsas tapşırıq nə idi?

– Tapşırıq barədə deyə bilmərəm, bunu anlayışla qarşılayarsız.

– Əlbəttə.

– Amma strateji istiqamətlər idi. Müəyyən ərazilərə gedən yollar idi. Eləcə də, şərəfsizlərin ərazilərdən qızılıımızı daşımalarına icazə vermirdi.

– Polad Həşimovun yeni gələn əsgərlərlə – karantin müddətində olanlarla münasibəti necə idi? Məncə, həmin dövr əsgərin formalaşmasında ən vacib mərhələdir.

– Çox gözəl. Çox səmimi. Valideyn münasibəti. Doğma insanı kimi baxırdı hər bir əsgərə. İnanın, adi əsgərdən yüksək rütbəli zabitə qədər hər kəs onu sevirdi. Onunla üz-üzə gəlmək istəyir-

di. Baxmayaraq ki, bəzən böyük rütbəli gələndə qaçıb gizlənirlər. Amma onunla görüşmək üçün hamı can atırdı.

Onu da deyim ki, bu qədər sadaladıqlarımla bərabər, həm də ciddi, nizam-intizamlı və tələbkər idi. Zabitəli adam idi. Çox düşünər, danışardı. Və ən başlıca fərqliliyi də çox savadlı olması idi. Hərbi, strateji cəhətdən.

– Ön cəbhəyə keçən əsgər üçün daha çox fiziki hazırlığa üstünlük verirdi, yoxsa mental olaraq inandırma üsuluna? Yəni, daha vacibi “vətənə sevgi, düşməyə nifrət” hissinin aşılması idi, yoxsa döyüş texnikasına bələd olmaq?

– İnandırma üsuluna ehtiyac olmurdu... Çünki o özü bir nümunə idi: Vətən sevgisində, fiziki dözümlülükdə və hərbi savadda. Mən postda olmuşam. Onun yanından, daha doğrusu, aşağıdan gələn əsgərlər artıq bizə hərbi bilikli gəlirdilər. İş bizə qalırdı: onları sərt təbiətdə xidmətə alışdırmaq, öyrətmək.

Ön xəttə gəlib çıxan, səngərdə xidmət edən hər bir əsgər, onsuz da vətənpərvər idi.

– Polad Həşimov işinə, orduya çox bağlı olub. Bəs boş vaxtı qalanda əsas məşğuliyyəti nə idi? İşdən sonra, yaxud məzuniyyət vaxtını necə keçirirdi?

– Boş vaxtı, demək olar ki, olmazdı. Olsa da, mütləq müəllimə vaxt ayırmırdı. Məzuniyyətini belə hərbi hissədə keçirirdi. İnanın səmimiyyətimə, mən onun məzuniyyətə getdiyini görmədim, eşitmədim. Sənəd üzərində məzuniyyətdə olsa da, xidmət yerində olurdu.

Xəritələri topoqrafik cəhətdən oxumaq üzrə as idi. Xəritədə çap səhvinə qədər fərqi nə varırdı.

O adam şəxsi məşinini satın əsgərlərə post tikdirmişdi. Şəxsi hesabına istər Qurban bayramı olsun, istərsə də adi günlərdən biri... mütləq hər postun qurban payını göndərirdi.

– Mən ilk günlər bu xəbərin o qədər də təsiri altında deyildim. Artıq neçə gündür bu xatirələri toplayırıq, oxuyuruq,

söhbət edirik. Gözüm dolur, indi də sizinlə danışdıqca özümü tuta bilmirəm. Biz necə bir oğul itirmişik?!

– Mən də bu xəbəri eşidəndən göz yaşlarımı saxlaya bilmirəm.

– Bu insan haqqında bir nəfər də olsun, bir kəlmə də olsun mənfi xüsusiyyət demir.

– Onun itkisini valideyni qədər hiss etməsəm də, bir zabit kimi necə bir adamı itirdiyimizi düşünəndə havalanıram... Yoxdur... İkinci bir kəs yoxdur onun kimi... O, sanki bütün bu etdiklərini şəhadətə qovuşmaq üçün edirdi. O olmasaydı, aprel döyüşlərində də qalib gəlməyəcəkdik.

– Aprel döyüşlərində də çox böyük igidliklər göstərmişdi. Bəs niyə həmin vaxt onu tanımadıq? Özü istəmirdimi onu belə tanısınlar, yoxsa başqa səbəb vardı?

– Aprel döyüşlərindən sonra bir çox adam orden, medal sahibi oldu. Amma Polad Həşimovun zərrə qədər də şan-şöhrətə meyli yox idi. O öz əməlləri ilə Azərbaycanın elə bir nöqtəsi yox idi ki, orada tanınmasın. Aprel döyüşlərindən sonra mahnılar bəstələndi və həmin mahnılarda onun adı keçir.

Orduda onu tanımayan şəxs yox idi. Şəxsən tanımaqdan söhbət getmir... Elədiklərindən, döyüşkənliyindən, vətənpərvərliyindən və s. Hər kəs onu tanıyırdı. Əməlləri ilə.

– Bir yazı oxudum, deyilir ki, o yalnız Qarabağ alındıqdan sonra qəhrəman kimi tanınmaq istəyirdi. Qarabağa qədər olan qələbələr isə kiçik qələbələrdir.

– Doğrusunu Allah bilir... O, artıq qəhrəmanlıq zirvəsinə qalxmışdı. Qəlblərdə... Aprel döyüşlərində də yaralanmışdı. Amma siz onun şəkillərini heç yerdə görə bilməzsiniz. Şəkil çəkdirib özünü heç harda reklam etməzdi.

– Həm 1992, 1993, 1994-cü illərdə, həm Aprel döyüşlərində, həm də 2020-ci ildə döyüşüb. Bu döyüşlər bir-birindən kəskin fərqlənir. İstər döyüş texnikası, istər silah-sursat, istərsə də digər səbəblərə görə. Dəyişməyən isə Polad Həşimovun şücaəti-

dir. Fərqli müharibələrə adaptasiya olmağı necə bacarırdı?

– Heç bir posta əliboş getməzdi. Əsgərlər onu öz atasının, qardaşının, əmisinin yolunu gözlədiyi kimi gözləyirdi. Çünki müt-ləq getdiyi yerə əsgərlər üçün nəsə aparırdı. Və kimdənsə alaraq, tapşırıraq yox ha. Heç kimə demədən alardı... Sakitcə... Biz çox komandirlər görmüşük. Təəssüf ki, onun kimisini görməmişik. Bu insan böyük sərkərdə idi. Onun təcrübəsi ilə praktikasi bir-bi-rini tamamlayırdı. İstənilən yeni texnikadan tutmuş hər nə var-dısa, əvvəlcə özü onun praktiki tətbiqini, imkanlarını öyrənib, daha sonra bizə öyrədirdi.

– Çox sağ olun dəyərli fikirlərinizə görə!

– Siz də var olun ki, belə bir vətən oğlunun tanıtılmasında, araşdırılmasında yardımçı olursunuz. İşlərinizdə sizə uğurlar arzu edirəm!

Söhbətləşdi: Nizami Hüseynov

MƏN KABİNET GENERALI DEYİLƏM, SƏNGƏR GENERALIYAM

İlkin Möhsümlü ehtiyatda olan mayor

Poladla mənim tanışlığım 1992-ci il avqust ayının əvvəllərindən başlayır. Biz Bakı Ali Birləşmiş Komandirlər Məktəbinə daxil olmuşduq. Ümumqoşun fakültəsinin I kursunun II təqımının II mənaqasında oxumağa başladıq. Məndən hündür olduğu üçün sırada mənim önümdə gedirdi. Siniflərdə təqım mənaqa sırası ilə oturduğuna görə, biz yan-yanaya əyləşirdik. Yataqxanada da çarpayımız yan-yanaya idi. “Tumboçka”ımız, yəni əsgər şkaamız da eyni idi. Şkaaın içərisinin sağ tərəfi Poladın əşyalarına, sol tərəfi isə mənim əşyalarıma aid idi.

Oxuduğumuz illərdə mənə dərslərimdə (əsasən riyaziyyat fənnində) çox köməklik edib. Təmkimli, savadlı, həddindən artıq təvazökar olmağı ilə kursda seçilirdi. 1992-ci ilin noyabr-dekabr aylarında bizim kursumuzu Ağdam rayonunun Mərzili və Novruzlu kəndinin müdafiəsinə apardılar. Hec 18 yaşımız tamam olmamışdı, amma artıq biz səngərdə düşmənlə üz-üzə döyüşürdük. Bizim kursu növbəti dəfə 1994-cü ilin fevral-mart aylarında Murovdağ istiqamətinə döyüşə apardılar. Mən orada da Poladla bir yerdə idim. 1994-cü ilin iyun ayından sentyabrədək üç aylıq “piyada kursu” təlimində iştirak etmək üçün Türkiyə Cümhuriyyətinin İstanbul şəhərində yerləşən “Tuzla Piyada Okulu”na apardılar.

Polad kursda olarkən də öz savadı və nizam-intizamı ilə seçilirdi. 1995-ci ildə biz Dövlət İmtahanını verib “Leytenant” hərbi rütbəsi ilə tağım komandiri vəzifəsində müxtəlif hərbi hissələrə təyin edildik. Xoşbəxtlikdən mən Poladla Pirəkeşküldə yerləşən “N” sayılı hərbi hissədə xidmətə başladım. Polad I taborda, mən isə VIII taborda idim. Üç ay sonra Polad xidmətini davam etdirmək üçün Murovdağ istiqamətinə göndərildi. Bir neçə il onunla əlaqəm olmadı (O vaxt mobil telefon yox idi). Sonradan telefonla əlaqələrimiz yarandı. Mən onunla bir də 2005-ci ilin əvvəllərində Qusar şəhərində yerləşən “N” sayılı hərbi hissədə görüşdüm. Mən tabor komandiri idim, Polad hərbi hissənin Qərargah rəisi, yəni mənim rəisim idi. Qusarda xidmət edərkən biz bir daha dostluğumuzu möhkəmləndirdik və ailəvi dostluğa çevirdik.

2005-ci ilin axırlarında mən xidmətimi davam etdirmək üçün Gədəbəy rayonunda yerləşən “N” sayılı hərbi hissəyə göndərildim və Poladla yenə ayrıldım. Telefonla əlaqəmiz vardı. 2010-cu ildə mən ordudan tərxis olunaraq ehtiyata buraxıldım. Son zamanlar Polad telefon işlətmədiyi üçün onunla əlaqə saxlaya bilmirdim. O, telefonu həmişə bağlı saxlayırdı. Arabir mesajlaşırdıq.

2012-ci ildə telefonla danışarkən mənə dedi:

– Daşkəsəndəyəm, vaxtın varsa, gəl bura, bir az dərdləşək.

Getdim, görüşdük, söhbətləşdik, dərdləşdik. Qalmağıma nə qədər israr etsə də, mən gecə geri qayıtdım. Hər dəfə xidmət yerini dəyişəndə əlaqə saxlayır və kef-hal tuturduq. Sonuncu dəfə 2019-cu ilin dekabr ayında görüşdük. Mən Şəmkirə onunla görüşməyə getdim. Vaxtının az olmasına baxmayaraq, məni qəbul etdi, söhbətləşdik. Ona dedim:

– 2016-cı il aprel hadisələrində çox əziyyət çəkmişən, əsgərlə birgə səngərdə olmusan. İndi artıq generalsan.

O isə mənə:

– Mən kabinet generalı deyiləm, səngər generalıyam, – dedi və gülə-gülə əlavə etdi, – Mülki adamsan, get, işinlə məşğul ol. Məktəbdə gənclərimizi vətənpərvər ruhda yetişdir.

Bu bizim son görüşümüz oldu.

BÜTÖV BİR QƏHRƏMANLIQ DASTANI POLAD HƏŞİMOV

Qalib Paşayev
ehtiyatda olan kapitan

– Qalib bəy, xoş gördük. Allah generalımıza rəhmət etsin, başımız sağ olsun! Bu acıların tezliklə bitməsini diləyirik və sizdən bir neçə sualımıza cavab istəyirik.

– Xoş gördük. Başımız sağ olsun! Mən də əvvəlcədən sizə gördüyünüz işlərdə uğurlar arzu edirəm, xüsusən, belə bir addım atdığınıza, general Polad Həşimovun xatirəsini uca tutduğunuza görə minnətdarlığımı bildirirəm!

– Polad Həşimovla neçənci ildən tanışsınız? Həmin illəri necə xatırlayırsınız?

– 1992-ci ildən Bakı Ali Hərbi Komandanlıq məktəbinə qəbul olduğumuz vaxtdan. Polad qardaşımızla bir tağımda oxumuşam. Onu çox hünərli, qorxmaz, savadlı insan kimi tanıyıram.

Heç vaxt yadımdan çıxmır. 1-ci kursda riyaziyyat dərində müəlliməmiz Dyukova idi. Hamımız dərsə diqqətlə qulaq asırdıq. Birdən müəllimə yarıböyrü üstə mürgüləməkdə olan Polad qardaşımızı görüb əsəbiləşdi, “Ey, malçık” deyərək, onu lövhəyə dəvət etdi. Məsələ-misal verərək onun məktəb rəhbərliyi tərəfindən cəzalanacağını düşünürdü. Üç məsələni Polad necə həll etdisə, müəllim bu cavan kursantın etdiyindən daha həddətləndi və dördüncü məsələni daha çətin etdi. Sanki onun bu məsələni həll edə bilməyəcəyindən əmin idi. Hamımız yarıyuxulu halda məsələləri həll edən qardaşımızı öz qəlbimizdə alqışla-

yırdıq. Dördüncü məsələnin çətin olmasına baxmayaraq Polad bu məsələni daha tez həll edərək hamımıza bir daha sübut etdi ki, o, həqiqətən, çətinliklərin öhdəsindən gəlməyi bacarır. Müəllimə qarşısında artıq yuxulu bir kursant yox, savadlı, hünərli, cəsarətli bir şəxs görürdü. Artıq Polad qardaşımıza “sınoçik, tı što poteryal zdes” deyərək ona təşəkkür edib yerinə keçməsinə göstərdi və o gündən sonra hər o dərsə gələrkən müəllimə Polada böyük bir şəxs kimi baxırdı.

– Siz Polad Həşimovla uzun müddət dostluq etmisiniz. Dost kimi necə insan idi? Onun dostluğunda ən bəyəndiyiniz xüsusiyyəti nə idi?

– Çox hörmətli, mehriban, qayğıkeş, mərd, cəsur insandı. Hər zaman görüşərkən nəsə yaxşılıq etmək üçün çalışırdı. Sonra özünü elə aparırdı, sanki o bizə yox, biz ona yaxşılıq etmişik.

– İlk dəfə qatıldığı döyüşlərlə bağlı hansı xatirələr yadınızdadır?

– 1992-ci il Ağdamda döyüşdə olarkən 17 yaşlı Polad səngərdə ayıq-sayıq dayanırdı, yoldaşlarını müdafiədə diqqətli olmağa dəvət edirdi. Hamıya eyni verilən qida məhsullarını belə yoldaşlarıyla yenidən bölüşməyi sevirdi qardaşım.

– Birlikdə getdiyiniz məkanlar, xoşladığı yerlər hansılar idi? Ümumiyyətlə, işdən sonrakı vaxtını necə dəyərləndirməyi xoşlayırdı?

– Birlikdə kursant yoldaşlarıyla vaxt keçirməyi, keçən günlərimizi, gülməli əhvalatları xatırlayırdıq onunla.

– Polad Həşimovun şəhidlikdən öncə az tanınmasının, məşhurlaşmamağının səbəbi özü idimi? Özü istəmirdimi, onun qəhrəmanlıqları haqqında danışsın?

– Bəli, etdiyi bütün qəhrəmanlıqlar haqda özünə danışanda o, heç bir qəhrəmanlıq və ya hünər göstərmədiyini bildirib, “Mən vəzifə borcumu yerinə yetirmişəm” deyərdi. Heç vaxt onun reklam olunmasını istəməzdi. General ali hərbi rütbəsini alanda

onunla mülki formada şəkil çəkdirdik, amma Polad xahiş etdi ki, bu şəkli heç harda paylaşmıyaq.

– Generalın ailəsinə bundan sonra verə biləcəyiniz ən yaxşı xəbər nə olardı?

– “Polad Həşimov Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı fəxri adına layiq görüldü” xəbərini.

– Ümumilikdə, “Polad Həşimov” adı sizin üçün nə ifadə edir?

– Bütöv bir qəhrəmanlıq dastanı.

– Onunla bağlı sizə ən çox təsir edən xatirə hansıdır?

– Qardaşımızın 28 il vətənə xidməti, daima ön cəbhədəki səngərlərdə əzablı-əziyyətli günləri, azad etmək istədiyi vətənimizin torpaqları.

– Bu gün Azərbaycan xalqı Polad Həşimovdan nəyi örnək götürməlidir?

– Poladın bütün həyatı başdan-ayağa bir örnəkdir. Hesab edirəm ki, Polad Həşimov Azərbaycan ordusunun və bütün vətənpərvər gənclərin ideali olmalıdır.

Söhbətləşdi: Nizami Hüseynov

BİZİM ŞƏHİD POLAD QARDAŞIMIZ

Həsən Əliyev, Şəmsəddin Məhəmmədov və Elvin Qasımovun birgə xatirələri **Polad Həşimovun kursant və zabıt yoldaşları**

Səhidlik zirvəsinə ucalmış general Polad Həşimovla tanışlığımız hələ 1992-ci ilə təsadüf edir. Yenicə müstəqilliyini bərpa etmiş respublikamızın tabeliyinə keçmiş, hərbi tariximizdə kursantlarının və məzunlarının müstəsna rolu olan Bakı Ali Birləşmiş Komandanlıq Məktəbinin kursantı adını birlikdə qazanmışdıq. Bu o ad idi ki, bu gün də “biz ilk milli hərbi qəbuluq” deyər fəxr edirik.

Ərazilərimizin işğal edildiyi, dövlətçiliyimizə hər cür təhdidlərin mövcud olduğu həmin illərdə xalqımızın vətənpərvərlik hissi ən yüksək səviyyədə idi. Dövlətin müdafiəsinə öz töhfəsini verməyə çalışan minlərlə gənc gələcək həyatlarını hərbi peşəsi ilə bağlamaq qərarını vermişdilər. Özü üçün belə bir qərarı qəbul etmiş şəxslərdən biri də Həşimov Polad İsrayıl oğlu idi. Beləliklə, 1992-ci ilin avqust ayında ümumqoşun fakültəsinin I kurs böliüyünün 2-ci motoatıcı tağımində kursant Həşimov Polad ilə birlikdə təhsilə (xidmətə) başladıq. Tanışlığımız getdikcə dostluğa, qardaşlığa çevrildi.

C.Naxçıvanski adına hərbi liseyin məzunlarından, müddətli həqiqi hərbi xidmətini başa vurmuş, o cümlədən orta məktəbi yenicə bitirmiş gənclərdən ibarət formalaşmaqda olan hərbi kollektivdə Polad ilk gündən hamının hörmətini qazanmağa başlamışdı. Bu işdə onun ən böyük köməkçisi malik olduğu insani keyfiyyətləri idi. Sadə, təvazökar, səmimi, yardımsevər və cəsurluq

kimi xüsusiyyətləri onu hamıdan fərqləndirirdi. Bununla yanaşı, biliyi və fiziki hazırlığı da xüsusi nəzərə çarpan cəhətlərindən idi. Tədris materialları hələ də rus dilində olan hərbi məktəbdə, pedaqoji heyətin də rus dilli olması respublikanın müxtəlif bölgələrindən gəlmiş və rus dilini zəif bilən gənclər üçün əlavə çətinliklər yaradırdı. Milliləşmə prosesi nə qədər sürətlə getsə də, rus dili amili I kurs kursantları üçün əsas problemlərdən biri olaraq qalırdı. Belə bir şəraitdə 2-ci taqım kursantlarının ən yaxın köməkçisi Polad idi. Orta məktəbi Sumqayıt şəhərində bitirməsi ona yaxşı təhsil almağa, həm də rus dilini öyrənməyə imkan yaratmışdı. Riyazi bilikləri baxımından o, rus dilində tədris olunan ali riyaziyyat fənninin mənimsənilməsində, imtahanlara hazırlıqda taqımın şəxsi heyətinin “xilaskarı” idi. Orta məktəbdə oxuduğu müddətdə Polad həm də şərq idman növləri ilə məşğul olduğu üçün, fiziki hazırlıq məşğələləri zamanı əlbəyaxa döyüş fəndlərini onun hərəkətlərini təkrarlayaraq öyrənirdik. O həm öyrənir, həm də öyrədirdi...

Torpaqlarımızın işğal edildiyi illərə təsadüf edən hərbi təhsilimiz dövründə milli ruh düşüncəsinə hakim kəsilmiş kursantların əsas müzakirə mövzusu tezliklə zabıt kimi məzun olub qoşunlara getmək, vətənin müdafiəsi və ordu quruculuğunda bilavasitə iştirak etmək idi. Hər kəs gənc zabıt kimi görəcəyi işlərdən danışdı. Bu söhbətlərdə də kursant Həşimov Polad xüsusi aktivliyi və vətənpərvərlik hissləri ilə seçilirdi. Biliyi ilə hamımızdan fərqlənən Polada deyəndə ki, niyə təhsilini universitetlərdə davam etdirmədin, onun cavabı həmişə belə olurdu: “Orta məktəbdə oxuyarkən huquqşünas olmaq istəyirdim, lakin sonra düşündüm ki, vətənimizin təcavüzə uğradığı bir vaxtda ən vacib peşə zabıtlıqdır”.

Əslində, Poladla birlikdə döyüş yolumuz hələ hərbi məktəb illərindən başlamışdır. Ordu quruculuğunun ilk illərində hərbi məktəb kursantları da döyüş əməliyyatlarına cəlb edilirdi. Belə

bir qərar ilk dəfə 1992-ci ilin dekabr ayında Ağdam rayonunun Mərzili və Novruzlu kəndlərinin müdafiəsi üçün ümumqoşun fakültəsinin I kursunun cəlb edilməsi ilə verildi. Sonradan məktəb rəisi tərəfindən “döyüş kursu” adlandırılan bölüyümüz, 1993-cü il hadisələri zamanı dövlət çevrilişinə cəhdin qarşısının alınması, Füzuli rayonunun 22-dək kəndinin azad edilməsi ilə nəticələnən uğurlu əməliyyat keçirmiş 702-ci motoatıcı briqadanın hazırlığı, Murovdağ istiqamətində əks-hücum əməliyyatı, cəbhənin müxtəlif istiqamətlərindəki döyüş əməliyyatları üçün xüsusi hərbi hissələrdə əsgər bölmələrinin hazırlığı və s. tələyüklü tapşırıqların icrasında iştirak etdi. Ordudakı peşəkar kadr çatışmazlığı o həddə idi ki, 18 yaşlı kursant 35-40, bəzən daha çox yaşlı könüllülərdən ibarət bölüyün komandiri rolunda onların döyüş hazırlığı ilə məşğul olurdu. Elə bir şərait yaranmışdı ki, tədrisin nəzəri hissəsini hərbi məktəbin mühazirə zallarında, praktikanı isə bilavasitə döyüş meydanlarında keçirdik.

Poladla birlikdə çiyin-çiyin addımladığımız bu gənclik illəri özümüz də bilmədən bizi gələcək zabıt həyatına xüsusi formada hazırlayırdı. Elə bir formada ki, dünyada bənzərini tapmaq çətinidir. Ali rütbəyə, şəhadətə gedən yolun başlanğıcı, bax, belə qoyulurdu.

Həmin dövrdə ordudakı kəskin zabıt çatışmazlığı hərbi rəhbərlik tərəfindən ciddi qərar qəbul etməyi tələb edirdi. Bu şəraitdə döyüş yolu keçmiş, yüksək hazırlıqlı kursantlardan ibarət böyük bir heyətin hazırlığının sürətləndirilmiş proqram üzrə Türkiyə Respublikası Silahlı Qüvvələrinin İxtisas Məktəblərində davam etdirilməsi barədə qərar verildi. Polad da xüsusi seçilən heyətin tərkibində Tuzla Piyada Məktəbinə göndərildi. Türkiyə Silahlı Qüvvələrindəki təhsil, Türkiyə cəmiyyəti ilə təmaslar vətənpərvərlik hisslərimizin cilalanmasında xüsusi rol oynadı.

Türkiyədəki yüksək səviyyəli tədris və təlimlərin, eləcə də qayıtdıqdan sonra qoşunlardakı təcrübənin ardınca dövlət im-

tahanlarını müvəffəqiyyətlə verərək, xalqımızın tarixində xüsusi əlamətdar bir gündə – 20 yanvar 1995-ci ildə ilkin zabit rütbəsi olan “leytenant” hərbi rütbəsini alaraq qoşunlarda xidmətə başladılar. “20 yanvar şəhidləri”nin beşinci ildönümündə məzun olmağımız çiyinlərimizə xüsusi məsuliyyət qoyurdu.

Hərbi hissələrdə zabit kimi xidmətimiz müxtəlif yerlərdə davam etdi. Bəzi zamanlar eyni bölmədə, hərbi hissədə xidmət etdik. Bəzən ayrıldılar, sonra isə təkrar yollarımız birləşdi. Hər dəfə onun özü və tabeliyində olanlar barəsində ən təqdirəlayiq sözləri eşidirdik. Bu barədə xatirələr isə ayrıca bir söhbətin mövzudur.

Arzusunda olduğumuz zabit yolu hər kəs üçün fərqli istiqamətdə getdi. Nə maraqlı təsadüfdür ki, Polad qardaşımızın xidmətinin əksər hissəsi dağ hərbi hissələrində keçdi. Zirvələri qarlı dağlarda. Sanki onu zirvələrə çəkən bir şeylər var idi. Leytenant rütbəsi ilə başladığı zabit yolu, əqidəsi və iradəsi sayəsində Polad Həşimov üçün hərbi rütbələrin zirvəsi olan general zirvəsinə qədər davam etdi, Allah dərgahında isə şəhidlik zirvəsinə ucaltdı...

Məkanın cənnət olsun, bizim şəhid Polad qardaşımız!

P.S. İki fotonun tarixi.

1994-cü ildə dörd silahdaş birgə foto çəkdirmək qərarına gəldik. Həmin vaxt bilməzdik ki, aramızdan kimsə General rütbəsinə, sonra da Şəhidlik zirvəsinə yüksələcəkdir.

Taleyin işi elə gətirdi ki, Polad qardaşımızın şəhadətindən sonra 26 il əvvəl çəkilmiş fotosəkli təkrarlamalı olduq. Yalnız artıq kursant Həşimov Polad İsrayıl oğlu əvəzinə bizimlə çiyin-çiyinə onun yadigarları – Davud və Teymur dayanmışdır... (Şəkillər “Polad Həşimov fotolarda” bölməsində)

Ruhun şad olsun, millətimizin fəxri, bizim şəhid Polad qardaşımız. Rahat uyu, sənin qisasını alacaq və müqəddəs yolunu davam etdirəcək minlərlə Davud, Teymur, Cavidan, Turan və Hüseynlər yetişir...

KOMUTAN, OLARMI SİZİNLƏ ŞƏKİL ÇƏKDİRİM?

Elbrus Rzayev
ehtiyatda olan baş leytenant

Murov generalı!
Bəli, mən bu sözü elə-belə demirəm. Fəxr edirəm ki, mənim Murov qartalı Raquf Orucov və Murov generalı Polad Həşimov kimi komandir yoldaşlarım olub.

Yadıma gəlir, beşinci-altıncı sinifdə oxuyanda televizorda “Qatır Məmməd” filmini göstərirdilər. Həmin kinoda Qatır Məmmədin necə vətənpərvər, həmişə xalqın yanında olduğunu görəndə məndə belə bir fikir yarandı ki, böyüyəndə kinorejissor olacam və belə qəhrəmanlarımız haqqında filmlər çəkəcəm.

Amma həyat mənə hərbiçil olmağı qismət etdi. Sən demə, qismətimdə məhz belə bir şəxslə zabit yoldaşı olub, onun haqqında xatirələrimi gələcək nəsillərimizlə bölüşmək də varmış.

1996-cı il idi. Mən təhsil aldığım N.Tusi adına ADPU-nun ibtidai hərbi hazırlıq və fiziki tərbiyə fakültəsini yenidən bitirib, müəllim işləyirdim. İşə başladığım cəmi on gün olardı ki, 10 sentyabr 1996-cı ildə Müdafiə Nazirliyinin əmri ilə orduya çağırıldım – tağım komandiri kimi. Üç ay təlim keçdikdən sonra məni Murovdağda yerləşən N sayılı hərbi hissəyə göndərdilər. Sözün düzü, həmin gün sevinirdim ki, artıq mən də doğulub, boya-başa çatdığım Kəlbəcər rayon ərazisi sayılan Murovdağa

komandir kimi xidmətə yola düşürəm. Amma sən demə, sevin-dirici hadisələr hələ qabaqda imiş.

Hərbi hissəyə gəldik, üç-dörd gündən sonra bizi hərbi hissə-nin nəzdindəki taborlara xidməti yerlərimizi elan etdilər. Mən və tələbə yoldaşım leytenant Sadıqov Əli və əslən Şəki şəhərin-dən olan İsaqov Bəşarət – hər üçümüz 5-ci taborun 2-ci bölüyünə düşdük. O vaxt “Yol evi” deyilən ərazi vardı, taborun qərargahı orada yerləşirdi. Biz hərbi maşında 8 zabitlə tabora gəldik. Bu-günkü kimi yadımdadır, maşından düşəndə hər tərəf qar-boran idi. Burada xidmətdə olan əsgər və zabitlər bizi görəndə söz at-dılar ki, maladoylar gəlir. Mən güldüm və bunu bir leytenant-ın gördüyünü hiss etdim – gənc leytenant uzaqdan mənə baxıb güldü. Sonra bizi bölük komandirinə təqdim edəndə gördüm ki, komandirimiz bayaq mənə baxıb gülən zabitdir. O özünü bizə təqdim etdi:

– Salam, əziz zabit yoldaşlarım! Murovdağa, bölüyümüzə xoş gəlmisiniz! Mən sizin bölük komandiriniz leytenant Polad Həşimovam.

Bəli, leytenant Polad Həşimov həmin gündən bizim qəlbi-mizə daxil oldu.

Sonra o, bizi qayaların arasında daşlar və ağaclardan düzəl-dilmiş bölüyün dayaq məntəqəsinə apardı. Biz – üç zabit içəri daxil olanda orada başqa bir leytenantın da olduğunu gördük. Bu zabit Polad Həşimovla birgə hərbi məktəbdə oxumuş dostu, yəni o vaxtki 3-cü bölüyün komandiri leytenant Səfərov Yaşar idi. Onlar üç dost idilər. Biri isə Minaatıcı batereyasının komandiri Qapaqov Elşən idi. Leytenant Həşimov bölük komandiri olması-na baxmayaraq, bölükdə yaşca ən kiçik zabit idi. Həmişə özünü qardaş, dost kimi aparırdı.

Birinci gün biz dayaq məntəqəsinə gələndə o, tez stol hazır-ladı, çay gətirdi. Biz çəkinərək bildirdik ki, komandir, siz bizim

komutanımızsınız (o vaxt “komutan” sözündən çox istifadə edirdik), o bizə dedi:

– Burada komutan yoxdur.

Polad bizim üçün gözəl dost, gözəl komandır olub.

Birinci gecə o özünə düzəltdiyi rahat yerində yatmayıb, yerini mənə verdi (yəqin, yaşca ondan böyük olduğum üçün). Özü torpaq üstündə əsgər yatağında yatdı. Bir neçə gündən sonra o bizi bir-bir öz tağımımızın dayaq məntəqəsinə qaldırdı. Birinci tələbə yoldaşım leytenant Sadıqovu, sonra leytenant İsaqovu, daha sonra məni öz postuma apardı və məni hər 3 postla tanış etdi. Elə bil ürəyinə dammışdı ki, bölüyü mənə təhvil verib gedəcək.

İlk dəfə posta daxil oldum. İçəri girəndə elə tufan idi ki, bir addım irəli görünmürdü. Külək sobanın tüstüsünü içəri basıb, bütün əsgərləri qapqara etmişdi. Əsgərləri çöldə düzüb məni təqdim etdi. Biz blindaja¹ keçdik. Mən əsgərdən su istədim. Bu zaman əsgər qabda qarı gətirib sobanın üstünə qoydu. Mən əsgərdən yenə su istədim. Əsgər narazı halda dedi:

– Komandır, burada su nə gəzir?! Gərək iki saat gedək, iki saat gələk ki, sizə bulaq suyu gətirə bilək.

Polad Həşimov heç vaxt əsgərinin sirrini bizə, bizim sirrimizi əsgərə verməzdi. Bildiklərini yorulmadan bizə öyrədərdi. Mənə zarafat edib deyərdi:

– Kürd qardaş, Kəlbəcər alınsın, orda səninlə qonşu olacam.

1997-ci il iyun ayı idi. Baş leytenant Həşimov zabit heyətinin təkmilləşmə kursuna yola salınırdı. Bölükdə olan əsgər və zabitləri yığdı ki:

– Gəlin, sizinlə xatirə şəkli çəkdirim. Bəlkə, bir də görüşmədik.

Bölüyü müvəqqəti olaraq mənə təhvil verdi. Üç aydan sonra yenidən görüşdük və o öz bölüyünə qayıtdı.

Bölükdə ailəli olan zabıt bir mən, bir də bölüyün giziri Müseyibov Baxış idi. Mən yeni ailə qurub orduya getmişdim. Həşimov Polad bölük zabıtlərini yığıb söhbət elədi:

– Bizim evdə kimimiz var? Elə hesab edin ki, bir illik əsgərsiz. Evə getdi yoxdur. Ancaq leytenant Rzayev və gizir Müseyibov evə gedəcəklər. Çünki onların evdə gözləyəni var.

Bir hadisə yadımdan çıxmaz. 1997-ci il iyun ayının 20-i mən Murovdağda, öz postumda idim. Bölük komandirimiz Həşimov radioəlaqə vasitəsilə xəbər verdi ki, təcili aşağı düşərsən. Sözü düzü, səbəbini bilmirdim. İki saata düşüb raport verdim. Mənimlə görüşüb dedi:

– Əmək haqqımız verilib. Bir əsgəri də özünlə götürüb gedərsən Gəncəyə. Bir gün evində qalarsan, sonra əsgərlər üçün lazım olanları alıb gələrsən.

Razılaşmadım. Bildirdim ki, komutan, çavuşlardan biri gətsin, mən getməyim. Mənə əmr etdiyini bildirdi. Mən nə deyə bilərdim?! Evə gələndə anam qarşıma çıxdı və sevincək dedi:

– Gözün aydın, bala, qızın olub! Nə yaxşı səni buraxdılar?!

Sən demə, Həşimov bunu bilirmiş.

1998-ci ildə taborumuz Daşkəsən rayonunun Alaxancallı kəndinə yollandı. Orada da altı ay baş leytenant Həşimovun bölüyündə xidmət etdim. Demək olar ki, posta qalxan odunların çoxunu özü doğrayardı. Aldığı əmək haqqını hər ay çavuşa verib Gəncəyə yollayardı ki, get, həm öz pulunuza, həm də mənim puluma lazım olan şeyləri al.

Daşkəsəndə bir ilki də o etdi: axan çaydan motor vasitəsilə elektrik enerjisi götürüb, kazarmalara televizor qoydu. Əsgər ya-taqxanasında həmişə işıq olmazdı. Amma biz boş vaxtlarımızda televizora baxardıq. Yay olanda çobanlar öz sürüləri ilə yaylağa gələndə hamı istəyərdi ki, Polad Həşimovun oduğu əraziyə düşsün. Çobanlar onu çox istəyirdi! Bir gün çoban xəstə idi, gəlib

yaylağa qalxmalıydı. Xahiş elədi ki, komutan, olarmı sizinlə şəkil çəkdirim? Kiminsə qəlbini qırmaq istəməzdi. Birgə şəkil çəkdirdik.

Bizim qəlbimizdə Murov Generalı olaraq yaşayacaq.

İndi – üstündən xeyli il keçəndən sonra o xatirələr qəlbimi isidir. Həqiqətən fəxr edirəm ki, general Polad Həşimovla üç il bir taborda, iki il bir bölükdə xidmət etmişəm. Biz – onun zabıt və əsgər yoldaşları and içirik ki, general Polad Həşimov və digər şəhidlərimizin qisasını alacağıq! Bir müəllim kimi şagirdlərimə generallarımızın keçdiyi döyüş yolu haqqında danışacaq və onu həmişə yaşadacağam. Qanın yerdə qalmayacaq, Cənab Genaral!

AXIRINCI DƏFƏ NADİR ŞAH HAQQINDA DANIŞDIĞINI XATIRLAYIRAM

Loğman Xanlarov
ehtiyatda olan polkovnik-leytenant

Polad Həşimov, ümumiyyətlə, yaxşı insan olub: o, hansısa başqa peşədə, vəzifədə olsaydı da, yenə insan kimi seviləcəkdi. Onun həyatdakı ən böyük motivasiyası vətənpərvərlik idi. Özünə qarşı və tabeliyində olanlara qarşı tələbkar idi. Torpaqlarımızın itirilməsiylə barışmırdı. Həmişə çalışırdı ki, torpaqları qaytarmaq üçün nəsə etsin. Bilik və bacarığını artırmaq üçün çoxlu mütlaiə edir, hərblə bağlı sənədli, bədii filmlər izləyirdi. Onu ancaq şəhidlərimiz, qaçqınlarımız maraqlandırır və qarşısına məqsəd qoymuşdu ki, onların qisasını alsın. Bu insanın fitrətində vətənpərvərlik hissi vardı. Hələ beş yaşında uşaq bağçasındakı müəllim tapşırıbmış ki, oyuncaq seçin və şəklini çəkin. O, avtomat götürüb, şəklini çəkmişdi. Polad Həşimov bütün varlığıyla vətənpərvər idi və bunu pafoslu sözlərlə deyil səmərəli xidməti ilə sübut edirdi. Polad Həşimovun faydalı iş əmsalı bitib tükənməz idi. Onun əsgərlərində döyüş motivasiyası daima yüksək olub: həmişə onları öyrətməklə, yol göstərməklə məşğul idi, bütün biliklərini, təcrübəsini onlarla bölüşürdü. Onların hərtərəfli hazırlığına, peşəkarlıqlarının artmasına xüsusi diqqət yetirirdi. Bildiklərini bütün kateqoriyadan olan heyətə sadə, anlaşıqlı dillə izah edir və onlardan istədiyini

almayana qədər rahatlaşmırdı yorulmurdu, ruhdan düşmürdü. Onun vətənpərvərliyi Türkiyədə təhsil almamışdan qabaq da güclü idi, sadəcə Türkiyə təcrübəsi bunu daha da qüvvətləndirdi.

Poladın idarəetmədə ən fərqli cəhəti inkişafa, tərəqqiyə, yeniliyə meyilli olması idi. O bütün təcrübələri birləşdirib ortaq nöqtə tapır və öz fəaliyyətinə uyğunlaşdırmağı sevirdi. İntellektual səviyyəsi çox yüksək idi. Hərbinin bütün sahələri üçün onun səmərəli təklifləri vardı. O, nizamnamə adamından çox tətbiq insanı idi, şəraitə, vəziyyətə uyğun qərarlar verirdi. Polad Həşimov tez-tez Azərbaycanın tarixi şəxsiyyətlərindən, sərkərdələrdən misralar deyərdi. Axırncı dəfə Nadir şah haqqında danışdığını xatırlayıram. Azərbaycan dövləti yaranandan nə qədər qəhrəman, sərkərdələr olubsa, onların bütün döyüş qabiliyyətlərini, peşəkarlıqlarını, ruhlarını özündə birləşdirib müasir qəhrəman modeli yaratmışdı. Ona baxanda Xətəini, Həzi Aslanovu, Mehdi Hüseynzadəni, Ziya Bünyadovu, İsrafil, Qafur Məmmədovları və digərlərini görmək olar.

Strateji yüksəkliyin alınmasında cavabdehliyi öz üzərinə götürərək həm həyatını, həm vəzifəsini, həm də rütbəsini risk altına atmışdı. Bunun sayəsində düşmən həmin əraziyə yaxın yerlərdə olan bir neçə döyüş mövqelərini ləğv etməyə məcbur olmuşdu. Hazırda həmin yüksəklik bizim nəzarətimizdədir. Polad Həşimovun ordakı xidmətindən sonra həmin posta "Polad" adı verildi. Hərçənd, o, bunu qəbul etməyərək dəyişdirilməsini tələb edirdi. Olduqca təvazökar, sadə insan idi.

Onun mülki həyatıyla hərbi həyatı bir-birinə qarışmırdı. O necə insan idisə, o cür zabit, necə zabit idisə, elə o cür də insan idi.

Bütün nailiyyətlərini öz əməyi, zəhməti hesabına qazanmışdı. Onunla yeddi il xidmətdə olmuşam. Onun tabeliyində xidmət edən əsgərlərlə aparılan söhbət zamanı onlar bildirmişdilər ki,

hərbi hissə komandirimiz tutduğu vəzifəsinə və rütbəsinə görə deyil, dəyərli şəxsiyyət kimi əsgərlərin rəğbətini qazanmışdır. Onun bizə göstərdiyi qayğıya görə göstərişlərini canla-başla yerinə yetiririk. Onun ən böyük arzusu o idi ki, tabeliyində xidmət edənlər qalib əsgər kimi evlərinə qayıtsın. Xidməti başa vurmuş əsgərlərinin mülki həyatda qazandıqları uğurları eşidəndə uşaq kimi sevinirdi.

Bir dəfə onun komandiri olduğu hərbi hissədə xidmət edən əsgərlərə nöqsanlara görə iradəmi bildirəndə, onlar xahiş etdilər ki, etdiyiniz iradə dərhal aradan qaldıracağıq, təki hərbi hissə komandirimiz Polad Həşimova bizə görə söz gəlməsin. O zaman heyrət etdim ki, əsgər komandirə bu qədər necə bağlı ola bilər?! Sərt iqlim, çətin relyef şəraitində xidmət edən əsgər öz komandirini düşünürdü. Çünki Polad Həşimov öz sevgisiylə, diqqəti ilə və qayğısıyla bu münasibəti qazanmışdı. O, əsgərlərinə komandir yox, insan sevgisi göstərirdi. Polad ən çox əsgərlərin yanında idi. Onu qısqanan yox, onun kimi olmaq üçün can atan, ona qibtə edən çox zabit vardı.

Bəzi insanlar ona verilən vəzifə və rütbələri doğruldur, bəziləri bunları ucaldır. Polad ikinciyə aid idi. İstər general, istər ata, istərsə də övlad kimi öz şəxsiyyətini əvəzedilməzlik zirvəsinə çatdırdı.

Karteji Tovuzdan Qəbələyə, Qəbələdən Sumqayıta, Sumqayıtdan Bakıya problemsiz gəldi. Çünki halal insan idi. Polad Həşimov hər birimiz üçün örnək olan şərəf və ləyaqətli 45 illik ömür yaşadı. Çox arzulayıram ki, onun adı və fəaliyyəti dərslərimizə salınsın, adı əbədiləşdirilsin. Polad Həşimovun əziz və parlaq xatirəsi qədirlən Azərbaycan xalqının qəlbində əbədi yaşayacaq və heç bir vaxt unudulmayacaqdır.

SƏBİRLİ OLUN, AZ QALIB, QISA VAXTDA İŞĞAL OLUNMUŞ TORPAQLARIMIZI SİZİNLƏ BİRLİKDƏ AZAD EDƏCƏYİK

İbrahim Yunusov

General Həşimov Poladla 2004-cü ildə Tovuz rayonunda N saylı hərbi hissədə bir yerdə xidmət etmişəm. O dövrdə Polad qardaşım mayor hərbi rütbəsində hərbi hissənin maddi texniki təminat üzrə komandir müavini, mənsə kapitan hərbi rütbəsində hərbi hissənin hava hücumundan müdafiə rəisi vəzifəsində xidmət edirdim. Cənab generalımızın cəbhədə postlara gedən təminat yollarının hamısının çəkilməsində böyük əməyi olub. O dövrlərdə cənab general hərbi hissənin zabitlər üçün yeməxanası olmadığı üçün öz maaşı ilə zabitlər yeməxanası tikdirdi. Biz (idarə heyətinin zabitləri) yığılıb çəkdiyi xərci qaytarmaq istədik, generalımız yığılmış pulların geri qaytarılmasını əmr edib dedi:

– Bunu sevərək etdim ki, ən azından orduma xeyrim dəysin.

2016-cı ildə aprel hadisələrində o, N saylı hərbi hissənin (birliyin) komandir müavini, mənsə N saylı hərbi hissənin komandiri vəzifəsində xidmət edirdim. Əməliyyatlar zamanı cənab general Talış istiqamətində, mənsə Marquşavan (Şıxarx) yaşayış məntəqəsi istiqamətində döyüşlərdə iştirak edirdim. Əməliyyatlar zamanı düşmənin ilk müdafiə mövqeyinin yarılması cənab

generalımızın rəhbərlik etdiyi istiqamətdə oldu. Təsəvvür edin, qızğın döyüşlər zamanı az qüvvə ilə düşmənin cəbhəsini yardı, 2.5 km dərinliyə irəliləyərək düşməyə maksimum itkilər verdi, əhəmiyyətli yüksəkliyi ələ keçirib mökəmləndi. Döyüşlər bitdikdən sonra aprelin 7-də mən yeni alınmış ərazilərə – Talış kəndinin ətəyinə cənab general Həşimovun yanına getdim. Mən onu ön xətdə, adının verildiyi Polad mövqeyində əsgərlərlə birlikdə gördüm. Cənab generalın ayağı əzilərək irinlənmiş, şişmişdi, buna baxmayaraq öz vəzifə borcunu şərəflə yerinə yetirirdi: əsgərlərə deyirdi ki, səbirli olun, az qalıb, qısa vaxtda işğal olunmuş torpaqlarımızı sizinlə birlikdə azad edəcəyik.

Yadımdadır, o, mükafatlandırılmaq üçün cənab Ali Baş Komandanın qəbuluna gedəndə şəxsən mən Bərdə rayonunun stadionundan vertolyotla yola saldım, qayıdanda da həmin yerdə qarşıladım. Görüşdük, onu mükafat alması münasibətilə təbrik etdim. Birlikdə Bərdəyə – qərargaha gəldik və təsəvvür edin ki, həmin axşam cənab general yenidən ön xəttə qalxdı.

Polad Həşimov azad etdiyi torpaqda iki aydan çox aşağı düşmədən qalaraq, oradakı mövqelərin hazırlanmasına rəhbərlik edirdi. İncə çayındakı səhra hamamında çimib yenidən mövqeyə qalxardı.

Polad Həşimov həmin generaldır ki, Murovdağda N saylı hərbi hissədə tabor komandiri olanda şəxsi “Niva” markalı avtomobilini sataraq əsgərlərə yataqxana tikdirmişdi.

BÜTÜN ŞƏXSİ HEYƏT BİZİK – BİRİK, HAMIMIZ ƏSGƏRİK

Ağabala Manafov
mayor

Cəsur, mərd, qorxmaz döyüşçü, qayğıkeş, vətəninə sevin General!
General-mayor Polad Həşimov xidmət etdiyi bütün hərbi hissələrdə çox böyük nüfuza və hörmətə malik bir zabit olub.

Mən general Polad Həşimovu 2016-cı il Aprel döyüşlərində – “Tapqaraqoyunlu-Talış” kəndi istiqamətində gedən uğurlu döyüş əməliyyatlarında eyni cəbhədə, bir səngərdə döyüşərkən daha da yaxından tanıdım.

Çox sadə və qorxmaz zabit idi. O zaman polkovnik rütbəsi daşıyırdı.

Aprelin yağışlı gecəsiydi. Biz taborumuzla Talış kəndinin yüksəkliklərini ələ keçirib düşmənin ehtimal edilən hücumlarını dəf etmək üçün səngər qazmağa başladıq. Qazdığımız bu səngərlər sonradan düşmənin hücumunu dəf etmək üçün hər birimizi qoruyurdu.

Biz bütün gecəni səngər qazırdıq. Qarşımda polkovnik Polad Həşimov, arxasında mən, digər zabit və hərbi qulluqçularımız. O zaman mən kapitan rütbəsi daşıyırdım. Hər birimiz kimi, Polad Həşimov da əlində külünglə Talış kəndinin yüksəkliklərində səngər qazırdı. Ona yaxınlaşıb dedim:

– Cənab polkovnik, sizdən xahiş edirəm, səngər qazmayın. Çünki yetərinəcə şəxsi heyət səngər qazır və kifayət qədər qüvvəmiz var. Siz dincəlin.

Elə işləyə-işləyə cavab verdi:

– Bu vətən, bu torpaq bizindir və bütün şəxsi heyət bizim – birik, hamımız əsgərik.

Azərbaycan ordusunun polkovnikinin çox qısa zaman kəsiyində məhdud kəlmələrlə dediyi bu sözlər vətənpərvərlik nümunəsiydi. Bu məni, əsgərləri daha da ruhlandırırdı, daha böyük uğurların qazanılması üçün böyük stimul oldu.

Döyüşlər bitənə qədər bizimlə eyni səngərdə düşmənlə mübarizə apardı, döyüşdü və düşməni məhv etdi.

Mən və tabeliyimdə olan bütün hərbi qulluqçular Polad Həşimovun hərəkətlərində, davranışlarında, qorxmazlığında yalnız və yalnız Vətən Sevgisi görürdük.

“Şəhidlik” zirvəsinə ucaldın, cənab General. Ruhun qarşısında baş əyirəm!

BU DA MƏNDƏN SƏNƏ YADİGAR

Həsən Əliyev
ehtiyatda olan kapitan

Polad Həşimovu kursant olan illərdən tanımışam, bir
taqımda oxumuşuq. Oxuduğumuz illərdə başqa kur-
santlardan savad və bacarığı ilə çox fərqlənirdi. O çox
vətənpərvər, torpağına, xalqına bağlı bir insan idi. O, hər zaman
söyləyirdi ki, Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarını düşmən-
dən azad etməliyik. Polad Həşimovun ən çox dediyi söz “Öncə
Vətən” sözü idi.

Həşimov oxuduğu illərdə mükəmməl tarixçi, riyaziyyatçı
idi. Biz kursantların savadlı kadr olmasında Həşimovun böyük
əməyi olub. O sanki bizə hər sahədə müəllimlik edirdi. Həşimov
bütün təlim-məşğələlərdə fərqlənirdi. Hətta təlimlərdə yorulan
yoldaşlarımızın silah-sursatını da özü aparırdı.

Həşimov əsl dost, əsl yoldaş, əsl hərbi, əsl silahdaş idi. Sən-
gərlərdə nizamnaməyə uyğun işlər görürdü.

1998-ci ildə o, Murovdağda, mən Gəncədə idim. N saylı hər-
bi hissədə təlimdə görüşdük. Bir-birimizdən hal-əhval tutduq.
Sonradan eşitdim ki, şəxsi maşınını satıb əsgərlərin məişət xid-
mətlərinin yaxşılaşdırılmasına sərf edib, yəni etdiyi yaxşılıqlar
haqqında özündən yox, başqalarından eşidirdik.

Əsgərlərini övladlarından çox sevirdi. Günlərin birində xid-
mətdə idik. Su borusu sıradan çıxmışdı. Heç kimi narahat etmə-
dən əsgərlərlə birlikdə təmir etdi.

2008-ci ildə Sumqayıtda bir hərbi hissədə çalışırdıq. O, Daşkəsəndəki hərbi hissəyə getməli oldu və biz görüşüb ayrılanda qol saatını mənə uzatdı və gülümsəyərək dedi:

– Bu da məndən sənə yadigar.

Həşimov haqqında nə qədər danışsaq, azdır.

Gözəl insan, sadıq dost, nümunəvi ailə başçısı, vətənpərvər insan, hər zaman səni tanıyanların qəlbində əbədi yaşayacaqsan. Şəhid qardaşım, məkanın cənnət olsun.

O BÜTÜN DÜNYAYA ÖZ SAF DÜNYASINDAN BAXIRDI

Elmdar Hüseynov
leytenant

Polad Həşimovu əyani tanımamışdan öncə onun haqqında bibim oğlundan bitməyən xoş təəssürat dolu xatirələr eşitmişdim (Polad Həşimov bibim oğlunun Murovdağda komandiri olmuşdu). Polad Həşimovla əyani tanışlığım 2011-2013-cü illərdə – onun rəhbərlik etdiyi N saylı hərbi hissədə zabit qismində xidmət etdiyim dövrdə olub. İnən ki, mətbuatda deyilənlər onun həm hərbcisi, həm də insani keyfiyyətlərini əks etdirən çox xırda detallardır. Çünki o insan haqqında xoş təəssüratları danışmaqla bitməz. Bilirsinizmi, əsgərindən tutmuş zabitinə qədər onu niyə belə çox sevir? Bu onun xidmətə başladığı dövrdən gördüyü çətinlikləri, tabeliyində xidmət edənlərin görmək istəmədiyindən yaranıb, çünki rəhbərlik etdiyi hər bir yerdə vaxtilə uyğun görmədiyi bütün neqativ halları aradan qaldırmağa çalışıb. O, həmişə mənə Türkiyənin bir mərhum ordu generalını xatırladır: əsgər olduğu vaxtda ordu-da gördüyü nöqsanları qeyd etməkçün bir qara dəftər tutur və özü general olanda həmin dəftərdəki çatışmazlıqların hər birini aradan qaldırır. Sanki mərhum generalımızın da belə bir dəftəri vardı və gördüyü bütün çatışmazlıqları həll etməyə çalışırdı.

2012-ci ilin 26 yanvarı idi. Daşkəsəndə xidmət edənlər bilər, orada yaxşı adət vardı: kimin xeyir işi olurdusa, məzuniyyət ra-

portunu götürüb şəxsən komandirin adına yazılmış dəvətnamə ilə onun qəbuluna girirdi. Mən də bu üsuldən istifadə etdim. O vaxt hər kəsə məzuniyyət beş-on, bəzi hallarda on beş gün verirdi. Mən komandirdən icazə alıb, ona çatan dəvətnamə ilə birgə məzuniyyət raportumu təqdim etdim. O, neçə gün məzuniyyət istədiyimi soruşdu. Məzuniyyətdən yeni qayıtdığım üçün:

– Siz bilərsiz, cənab polkovnik, – dedim.

Onun ısrarla soruşduğunu görüb:

– Beş, ya da yeddi gün olsa, bəs edər, – astadan bildirdim.

– Məndən düz-əməlli məzuniyyət istə!

– On gün olsa, əla olar.

O, heç nə yazmadan danışmağa başladı:

– Mən öz toyumda (qız toyunda) məzuniyyət istədim, buraxmadılar. Qız toyuna bir günlük icazə alıb eləcə getdim. Oğlan toyundasa, səhv etmərəmsə, ya beş, ya da yeddi gün məzuniyyət verdilər... İndi nə deyirsən? Məndən toyuna layiq məzuniyyət istəyəcəksən?

O danışdıqca məni heyranet bürüyürdü, çünki onun həyata baxışlarından təsirlənməmək mümkün deyildi. Kağıza iyirmi günlük məzuniyyət yazaraq:

– Get, özün neçə gündən sonra istəsən qayıdarsan, – dedi, – Maddi cəhətdən çətinliyin varmı?

– Çox sağ olun, komandir, siz onsuz da mənə çox yaxşılıq etdiniz, – dedim.

– Təbrik edirəm səni!

Əlbəttə, burada söhbət onun mənə nə cür yaxşılıq etdiyindən getmir. Mən sadəcə onun həyata baxışlarındakı ülviliyyətə diqqət çəkmək istəyirəm. O bütün dünyaya öz saf dünyasından baxırdı, əhatəsindəkilərin başına gələn bütün hadisələrə öz başına gəlirmiş kimi reaksiya verirdi.

Polad Həşimov xoş günümüzdə də, dar günümüzdə də yanımızda idi. Dəqiq bilirəm ki, generalımız Polad Həşimov – onu tanıyan hər kəsin xatirəsində əbədi yaşayacaq. Tam məsuliyyətimlə və qətiyyən şişirtmədən deyirəm: o həm ideal komandir, həm də ideal insan idi!

SİZ HARDA YATIRSINIZSA, MƏN DƏ ORADA YATACAM

Nicat Hüseynov
baş leytenant

General Polad Həşimovla dörd il birgə xidmət etmişəm. Onunla bağlı xeyli xatirəm var. Generalın Murovda-ğa yol çəkən vaxtları idi. Yolu əsgərlər belində ərzaq, odun daşımının deyə çəkdirirdi. Axşamçağı bizim posta gəldi. Çox yorğun görünürdü, içəri girib çarpayıda əyləşdi. Mən komandirdən nəsə bir şey istədiyini soruşanda:

– Hüseynov, çay istəyirəm, – dedi.

Bir əsgərə komandir üçün çay gətirməsini tapşıranda birdən gözümlə çarpayıda ki mələfəyə sataşdı – çirklənmişdi. Başqa otağa keçdim, çantamdakı təmiz mələfəni gətirib komandirə dedim:

– Zəhmət olmasa, siz stulda əyləşin, əsgər yataq örtüklərinizi dəyişsin.

Komandir Həşimov xırda gözləri ilə mənə baxıb gülümsədi:

– Hüseynov, mən səndən artıq insanam?

Nə deyəcəyimi bilmədim, donub qaldım. Sözüünə davam elədi:

– Siz harda yatırırsınızsa, mən də orada yatacam.

İndi necə bir insanla ünsiyyətdə olduğumu anlayıram. Ruhun şad olsun, əziz general! Bağışla, gec oldu!

ƏSGƏR
XATİRƏLƏRİ

HANSISA ƏSGƏRİN QƏLBİNƏ DƏYMƏKDƏN HARAM VƏ GÜNAH NƏSƏ OLA BİLMƏZ

Ağa Qasimov
Fotoqraf

Polad Həşimov mənim də komandirim olub.
2012-2013-cü ildə Daşkəsəndə yerləşən N saylı hərbi
hissənin komandiri idi.

Biz Şəmkir korpusundan bölünüb Daşkəsəndə yerləşən briqada-
daya gəldik. Çox soyuq yanvar ayı idi. O bizimlə hərbi hissənin
həyatında soyuq olduğu üçün görüş keçirmədi, hər bölüyə ayrı-
ayrı girib əsgərlərlə salamlaşdı.

Açığını deyim ki, hərbi hissədə üç ay karantin ərzində çox
görünmürdü, çünki ən çox postlarla, yuxarıda olan əsgərlərlə
maraqlanırdı.

Aprel ayında bizim postlara bölünmək vaxtımız yetişdi.

Bütün heyət hərbi hissənin həyatında düzüldü. Əsgərləri bir-
bir adla çağırmağa başladılar. Yuxarı – yəni postlara bölünən
əsgərlər sağ tərəfdə, hərbi hissədə qalanlarsa sol tərəfdə düzü-
lürdü. Bölgü tamamlanandan sonra o vaxt polkovnik-leytenant
olan Polad Həşimov tribunaya qalxıb danışmağa başladı. Çıxış
vaxtı aldığım həvəsi və motivasiyanı hələ də sinəmdə hiss
edirəm. Dağa qalxan əsgərlərə uğurlar arzu etdi, “narahat olma-

yın, sizi tək buraxan deyiləm, tez-tez gəlib sizinlə qalacağam” – dedi, üstəlik, zarafatından da qalmadı:

– Qızlar burda qalır, kişilər posta qalxır.

Bu həvəslə dağdakı postlara qalxdıq.

Həmin hərbi hissədə Polad Həşimovun düşmən tərəfindən gətirdiyi bir S markalı sepli, zirehli texnika vardı. Sarı rəngdə olan bu texnikanın üstü tamamilə güllə izi idi.

Biz postlara yenicə öyrəşmişdik ki, polkovnik-leytenant Polad Həşimov özünü yetirdi. Dedi ki kimi tez-tez bizə baş çəkməyə gəlirdi. Bizim postlara maşın qalxmırdı, o da bizim kimi qar içində ayaqla qalxırdı. Həmişə deyirdi:

– Bilirəm, şəraitiniz çətinidir, amma nə edək, bu vətəni də sizin kimi oğullar qorumalıdır.

2008-ci ildə şəxsən özü post almışdı, amma heç vaxt bunu dilinə gətirməzdi. Biz bu barədə komandirlərdən eşidirdik. Düzdür, mən o postda olmamışam, amma bizim postdan ora yaxşı görünürdü: düşməne çox yaxın idi.

Bir dəfə bizim bölüyə gəlmişdi. Bizim üçün qoyun kəsdi, özü kabab elədi. Təsəvvür edin: dağın başında, soyuqda, hər an təhlükə altında tez-tez ümitsizliyə qapılan əsgər üçün cənab Həşimovun bu davranışı nə demək idi! Bu hisslər sevincdən də böyükdü. Bu duyğuların içində nəcib olan çox şey vardı.

Çox qeyri-adi səs tonu vardı: həm mülayim, həm də hökmlü. Yəni onun istənilən tərzdə etdiyi əmrlərdən heç vaxt inciməzdin, əksinə, adama xoş gəlməyi ilə yanaşı, sanki “belə olmağı daha düzgündür” təlqininə qapılırdın.

Həmişə komandirlərimizə tapşırırdı:

– Əsgərləri incitmək bizə yaraşmaz. Dəqiq bilin, hansısa əsgərin qəlbinə dəyməkdən haram və günah nəsə ola bilməz.

2013-cü ilin fevral ayının 10-da hərbi hissənin yaranmasının səkkizinci il dönümü münasibətilə mənə fəxri fərman verdi. Yollar bağlı olduğu üçün fəxri fərmanı bir az gec gətirdi, amma gə-

lib çıxanda sanki postda hər yer çiçək açdı. Ümumiyyətlə, post əsgərini həvəsləndirmək üçün əlindən gələni edirdi. Bizimlə eyni süfrədə yemək yeyəndə deyirdi:

– Çox dadlı yeməkdir, heç aşağıda beləsi yoxdur.

Hərbi xidmət dövrümdə gördüyüm yeganə komandır idi ki, hamı səmimiyyətlə onunla yaxın olmağa, onun necəsə işinə yaramağa çalışıb. Hamıya – həm komandirlərə, həm də əsgərlərə qardaşlıq edirdi.

– Nə dərdiniz var, mənə deyin: bəs qardaş qardaşa nə gündə gərəkdir? – deyirdi.

Biz tərxis olunanda tribunadakı çıxışını xatırlayıram.

– Vətənin südü sizə halal olsun! Fəxr ediləsi sizin kimi oğullarımız varkən bizə kim neyləyə bilər ki?!

İnanın ki, həmin sözlərdən sonra o qədər çətin şəraitdə xidmət etdiyim bir günə də heyfsilənmədim.

İndi mən də fəxarətlə deyirəm:

– Mənim də Polad Həşimov kimi komandirim olub. O, ünsiyyətdə olduğu minlərlə əsgərdə, yüzlərlə zabitdə, ümumiyyətlə, saysız-hesabsız insanda özündən bir az Polad Həşimov saxladı.

Qəbrin nurla dolsun, Komandirim!

ATAN BİZİM FƏXRİMİZDİR

Asəm Eyvazov
polis kapitanı

Polad Həşimovun qəhrəmanlığı bir simvoldur, rəmzdır. Vətənə, yurda məcnunluğun simvoludur. Vətən məhz belə igidlərin, könüllülərin, ərlərin, ərənlərin sayəsində Vətəndir!

Atamın Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı olması ilə yanaşı, Polad Həşimov kimi vətənpərvər insanın mənim komandirim olduğu üçün, ilk hərbi sirr və taktikaları ondan öyrəndiyim üçün özümü şanslı və xoşbəxt insanlardan hesab edirəm. 2008-2009-cu illərdə xidmət etdiyim N sayılı hərbi hissədə qəhrəman generalımız Polad Həşimov mənim komandirim olub. O bütün əsgərlərə qayğı ilə yanaşan komandır idi, o cümlədən də, şəhid Milli Qəhrəman övladı olduğum üçün daima diqqət və qayğısı mənim üzərimdə idi.

Bir dəfə Polad Həşimov qərargahın qarşısında dayanmışdı, mən onu görən kimi hərbi addımlarla hərbi salam verərək keçməyə başladım. Məni yanına çağırdı. Mən yaxınlaşıb ona məruzə etdikdən sonra, hal-əhval tutdu. Xidmətin yaxşı keçdiyini bildirdim. Qəfildən soruşdu:

– Füzulidə olmusan?

Dedim:

– Xeyr, yoldaş polkovnik-leytenant!

Məni bir az danladı:

– Atan bizim fəxrimizdir, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanıdır...

Sən elə bir kişinin övladısan, amma atanın şəhid olduğu yerləri

hələ də gedib görməmişən. Sən könüllü yazılıb cəbhə bölgəsində xidmət etməlisən.

(Atam Qorxmaz Eyvazov Füzuli rayonunun Horadiz qəsəbəsi və ətraf kəndlərinin azad edilməsində şücaət göstərərək Co-cuq-Mərcanlı kəndində şəhid olub.)

Mən orda söz verdim:

– Komandir, düz vurğulayırsız. Tərxis olan kimi birinci səfərim Füzuli-Horadiz olacaq.

Polad Həşimov dəfələrlə mənə və digər əsgərlərə vətənpərvərlik ruhunda nəsihətlər verib. Tale elə gətirdi ki, hərbi xidməti başa vurandan sonra Polad Həşimovla ailəvi dostluq münasibətlərimiz yarandı. Polad Həşimov Bakıya gələndə görüşürdük. Hər dəfə onun mənə ən vacib məsləhət və nəsihəti bu idi:

– Sən də polis sistemində çalışırsan... Atanın layiqli davamçısı ol! Şəxsi heyətini sev, komandir və rəislərinin tapşırığını sözsüz icra et!

Polad Həşimov mənim kumirim, idealım idi. Onun, mənim və minlərlə gəncin vətənpərvərlik ruhunda yetişməsində, ölkəmizin firavanlığı, müstəqilliyi uğrunda Cənab Ali Baş Komandanın yanında layiqli əsgər olmağımızda əvəzsiz əməyi olub.

Polad Həşimov haqqında oxuyarkən düşünürsən ki, bu cür övladları olan Vətən əbədiyyətə qədər yaşamağa layiqdir və yaşayacaq. Çünki qəhrəmanları torpaq yetirir, torpağı isə qəhrəmanlar qoruyur və yaşadır. Siz xalqımızın əsl qəhrəmanlarındasınız, cənab General. Tarix və Azərbaycan xalqı heç vaxt Sizi unutmayacaq! Allah rəhmət eləsin!

HANSISA QƏRAR QƏBUL EDƏRKƏN YALNIZ VİCDANININ SƏSİNƏ QULAQ AS!

Orxan Əsgərli

**Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Kor-
rupsiyaya qarşı Mübarizə Baş idarəsinin prokuroru**

Əlbəttə, Polad Həşimovun barəsində yalnız xoş sözlər
və xatirələr səslənə bilər.

2009-cu ildə ali məktəbi bitirən kimi, həmin ilin
iyul ayında hərbi xidmətə yola düşdüm. Daşkəsən rayonunda
yerləşən N sayılı hərbi hissəyə düşmüşdüm. Hərbi hissənin mü-
haribə bölgəsində yerləşməsi və orada yenidənqurma işlərinin
aparılması səbəbindən məişət şəraiti çox da ürəkaçan deyildi.
Əsgər yeməxanasında xoşagəlməz qoxu, yatdığımız yerdə
natəmizlik hökm sürürdü. Amma bütün bunlara baxmayaraq,
vətənin keşiyində dayanmaq üçün ora getdiyimizi və hər bir
əziyyətə dözməyə borclu olduğumuzu dərk edirdik. Eyni za-
manda hərbi hissənin ərazisində müxtəlif yerlərdə abadlıq işləri
gedirdi, amma həmin işlərin yekunlaşmasına vaxt lazım idi. Bu
tikintilərin aparılmasının yeni təyin olunmuş hərbi hissə koman-
diri Polad Həşimovun təşəbbüsü olduğunu da müxtəlif əsgər və
zabitlərdən eşidirdim.

Bizim andıçmə mərasimimiz 2009-cu ilin avqust ayının 9-da
keçiriləcəkdi. Ondan təxminən dörd-beş gün əvvəl səhər yemə-
yindən qayıdan zaman bütün hərbi hissəyə düzülüş göstərişi

verildi. On gündən artıq idi ki, orada idim, hərbi hissə komandirinin yalnız adını eşitmişdim, amma üzünü görmək mənə qismət olmamışdı. Təxminən min iki yüz nəfərə yaxın əsgər və qırx-əlli nəfərlik zabit-gizir heyəti həyəcanla düzülməyə başladı. Komandirlərdən biri mənə hərbi hissə komandiri polkovnik-leytenant Polad Həşimovun qərargahdan çıxması barədə deyəndə artıq mən gələn yüksək rütbəli zabitin hər gün gördüyüm komandirlərdən tam fərqli bir insan olduğunu başa düşdüm. Özümü izdiham arasında hiss edə bilmirdim, çünki araya elə sükut çökmüşdü ki, o səssizliyi sözlərlə izah etmək mümkün deyil. Bu vaxt kimsə ucadan “Farağat!” əmri verdi. Göz məsafəsi ilə təxminən əlli-altmış metrədən bir komandir asta addımlarla gələrək əsgərləri salamladı və “Azad!” komandası verdi. Artıq adını eşitdiyim, amma üzünü görmədiyim Polad Həşimovu uzaqdan da olsa, seyr edə bilirdim. Düzülüş zamanı hamı Polad Həşimova, mənə ətrafa baxırdım. Çünki yaranmış sükuta mat qalmışdım. Artıq mənim gözümdə bir qəhrəman canlanmışdı, onun da adı Polad Həşimov idi.

Düzülüş zamanı Polad Həşimov əsgərlərə müraciətlə dedi:

– Sizin vətən qarşısında hələ heç bir xidmətiniz yoxdur. Qorxaq əsgərin Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində nə işi var? Hərbi xidmətə gəlmiş əsgər orduda bütün əziyyətlərə dözməyə borcludur! Vətəni sevin və xalqımızın günahsız yerə tökülən qanlarının qisasını almağı qarşınıza məqsəd qoyun!

Çıxışı zamanı hərbi hissənin hazırkı vaxtda məişət şəraitinin ürəkaçan olmamasını, bununla bərabər aparılan abadlaşma işlərinin yekununda bütün çətinliklərin öz yerini tapacağını da qeyd etdi. Polad Həşimovun danışığından məlum oldu ki, bir qrup yüksək vəzifəli dövlət məmuru, qohumu olan əsgərlərin rahat şəraitdə qulluğunu təmin etmək mövzusunda ona təzyiq edib. O isə buna qəti etirazını bildiribmiş. Həmin məmurlara ismarıq yollamaq məqsədilə düzülüşdə iştirak edən bütün əsgər və ko-

mandir heyətinə barmağı ilə göstərdiyi yüksək təpəliyə birbaşa qaçış göstərişi verdi. Əlbəttə ki, verilən göstərişi icra etmək fiziki cəhətdən çox çətin idi və göründüyündən daha artıq çətin başa gəldi. Biz sıra şəklində qaçaraq həmin yüksəkliyə gedib qayıtdıqdan sonra yorğun vəziyyətə düşmüş və möhkəm susamışdıq. Xatırlayıram ki, adi vaxtlar bəyənilib içmədiyimiz yodsuz suya necə hücum etdik. Yorğunluğumuz çıxsın deyə Polad Həşimov bizə axşamadək istirahət verdi.

İstirahət zamanı komandirin “qaçış” əmri müzakirə olunurdu. Demək olar, hamı bunun yaxşı bir dərs olduğunu etiraf etdi. Həqiqətən, sonralar da yaxşıca anladım ki, eyni taborda əsgərlər arasında hansısa fərq qoyan komandir heç vaxt hörmət sahibi ola bilməz.

Həmin gecə bütün köhnə əsgərlər və münasibətim olan komandirlərdən onun barəsində məlumat öyrənməyə başladım. Hamı onun müxtəlif yaxşılıqlarından, vətənpərvərliyindən və çox ürəkli olduğundan danışdı. Onun barəsində eşitdiyim müsbət sözlər və onda olan vətənpərvərlik hissinin hamıya məlum olması məndə də hərbi xidmət zamanı ruh yüksəkliyi yaradırdı. Yeganə arzum onunla ünsiyyətdə olmaq idi, amma aramızda olan vəzifə fərqi, subardinasıya qaydalarına riayət edilməsinin məcburiliyi həmin istəyin həyata keçməsinin qarşısını kəsirdi.

Xidmətimin üç ayı tamam olanda daxili bölgü ilə Hinal dağının yüksəkliklərində yerləşən taborun qərargah bölüyünə düşdüm, xidmət vəzifəmsə baş kəşfiyyatçı idi. Bizi yenidən maşınlara mindirərək dağlarda yerləşən toborlara apardılar. Biz ora çatandan təxminən on beş dəqiqə sonra hərbi hissə komandirinin xidməti maşını da özünü yetirdi və tabor komandiri ona məruzə edərək indicə gələn əsgərlər barədə məlumat verdi. Polad Həşimov sürücüsünə maşının arxa oturacağına olan sellofanları gətirib əsgərlər arasında paylamasını tapşırırdı. O, əsgərlərə

şirniyyat, ülgüc və siqaret gətirmişdi. Onun bu hərəkətini görüb ruh yüksəkliyi yaşamamaq mümkün deyildi.

Təxminən iyirmi beş gün düşmənlə təmasda yerləşən dağlıq cəbhə postunda oldum. Bu müddət ərzində Polad Həşimov oranı üç dəfə ziyarət etdi. Hər dəfə gələndə əsgərlərlə tək-tək söhbət edir, çətinliyimizin olub-olmaması barədə maraqlanır və xidmətdə möhkəm olmağı tövsiyə edirdi. Sonuncu gəlişi zamanı həmişəki kimi hamıya böyük diqqət göstərdi və mənə özüm ilə birgə iki əsgər də götürərək, tibb məntəqəsi, yeməxana və ayaq-yolunun tikintisi üçün hərbi hissənin qərargahı yerləşən əraziyə gəlməyimi bildirdi. Yenə əvvəlki xidmət yerimə – aşağı qayıtmalı oldum.

Bir gün tikinti aparılan sahəyə iki maşın kərpicin hansısa əsgərin valideyni tərəfindən hədiyyə göndərildiyi məruzə edildi, amma Polad Həşimov bunu qəbul etmədi. Belə hadisələrə çox şahid olmuşam.

Artıq qış fəslə gəlmişdi və qeyd etdiyim kimi oranın iqlimi qış fəslə üçün həddindən artıq sərt idi. Komandir əvvəlki vaxtdan da tez-tez cəbhə postlarına gedib nəzarət edir, hər dəfəsində mağazadan əsgərlər üçün öz vəsaiti hesabına artıqlaması ilə şirniyyat, siqaret alaraq aparırdı.

Artıq bir neçə ay keçdikdən sonra mən və digər əsgər yoldaşlarım hərbi dənə formalaşmışdıq. Hətta demək olar ki, o ağır şəraitə elə öyrəşmişdik, bəzən mənə elə gəlirdi ki, orada böyüyüb başa çatmışam. Onu da qeyd edirəm ki, postlara gedən yollar qış aylarında qar yağması səbəbindən bağlanmışdı. Həm də dağlıq ərazidə qar uçqunları tez-tez baş verirdi deyə, yollar çox təhlükəli olurdu. Bütün bunlara baxmayaraq Polad Həşimov xidməti otağında isti çayını içmir, özü ilə iki-üç əsgər götürür, həmin əsgərlərə yolboyu öz nümunəvi tövsiyələrini verərək saatlarla çətin yolları gedir, hətta yolda qar topası olanda bizimlə birgə özü də bir saatdan çox işləyərək yolun açılmasına köməklik edirdi.

Artıq həftələr daha sürətlə keçir, mənim bir illik hərbi xidmət vaxtım azalmağa başlayırdı. Xidmətimin doqquz ayı ərzində hərbi hissənin abadlaşması üçün Polad Həşimovun çəkdiyi əziyyətlər bəhrəsini vermişdi. Yüksək şəraitə malik tibb məntəqəsi, yeməxana və s. tikililər başa çatmış, əsgər yataqxanaları təmir olunaraq abad vəziyyətə çatdırılmışdı.

Bir dəfə səhər düzülüşü vaxtı hərbi hissənin arxa tərəfində olan təpəliklərdə traktorun işləməsi hamının diqqətini cəlb elədi. Həmin traktoru Polad Həşimov gecə saatlarında düşmənin tərəfdən gətirmişdi. O həmin əməliyyatı da təkbaşına keçirmiş və mərd, qorxu nədir bilməyən bir hərbiçi olduğunu bu dəfə də hamıya sübut etmişdi. Onun həmin traktoru gətirməsində əsas məqsədi dağlarda yerləşən postlara gediş-gəliş üçün daha pərakəndə cığırlar çəkdirməkdən ibarət idi.

Bir çox insanlar onun barəsində mülayim xasiyyətli olduğunu bildirsələr də, mən onun barəsində deyilən müsbət xarakterləri təsdiq edirəm, lakin onu da bildirməliyəm ki, Polad Həşimovun ciddiyyəti daha üstünlük təşkil edirdi. Onunla zabitlər belə, söhbət edən zaman qarşılarındakı şəxsin hərbi hissə komandiri olmasını və onunla ünsiyyətdə olmağın məsuliyyətini hiss edirdilər. O cümlədən, əsgərlər də onu uzaqdan görən zaman subordinasıya qaydalarına yüksək səviyyədə riayət etməyi özlərinə borc bilirdilər. Mən də əsgər kimi eynilə onunla hər dəfə üz-üzə gələndə həyəcan keçirir, ona olan hörmətimi fərağat şəklində hərbi salamımla bildirirdim.

26 İyun “Silahlı Qüvvələrin Yaradılmasının 92-ci il dönümü” münasibətilə döyüş və ictimai-siyasi hazırlığımda, qoşun xidmətinin təşkilində əldə etdiyim nailiyyətlərə görə 26.06.2010-cu il tarixində Polad Həşimov tərəfindən Fəxri Fərmanla təltif olundum. Əsgər üçün bundan yüksək mükafat ola bilməz, buna görə də həmin gün sevincimin həddi-hüdudu yox idi. Artıq arzuma

çatmışdım, Polad Həşimov kimi komandirin etimadına layiq görülmək hər əsgərin arzusu idi.

01.07.2010-cu ildə artıq tərxis olunmaq üçün hərbi hissədə toplanmışdıq. Bu zaman gözüüm hərbi hissənin yeməxanasının yanında dayanmış Polad Həşimova sataşdı. O, işıq dirəyinə baxaraq yanındakı zabitlərə tapşırıq verirdi. Mən ona yaxınlaşıb:

– İcazə olar, cənab polkovnik-leytenant? – deyərək farəğat vəziyyətə hərbi salam verdim.

O isə mənə:

– Əşidirəm səni, əsgər, – cavabını verdi.

– Cənab polkovnik-leytenant, əvvəlcə icazə verin, mənə layiq gördüyünüz Fəxri Fərmana görə Sizə dərin minnətdarlığımı bildirim. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, bir illik dövrü əhatə edən hərbi xidmətim zamanı, həqiqətən də, böyük məktəb keçdim. Bu məktəbi Sizin rəhbərliyiniz altında keçmək və nəticədə tərəfinizdən Fəxri Fərmanla mükafatlandırılmaq ömür tariximdə unudulmaz bir səhifəyə yazıldı. Mənə və əsgər yoldaşlarıma göstərdiyiniz doğma münasibət və qayğıınıza görə özümü həmişə Sizə borclu hesab edəcəyəm.

Polad Həşimov gülümsəyib bildirdi:

– Əsgər Əsgərli, mənə minnətdarlıq etdiyini üçün çox sağ ol, amma buna ehtiyac görmürəm. Çünki hərbdə hər bir komandirin borcu əsgərinə diqqət göstərməkdir. Sizin valideynləriniz hər birinizi böyüdüüb ki, vətənin keşiyində durasınız, bizim də komandir kimi borcumuz sizə qayğı və doğmalığa göstərməkdir. Mən də hərbi xidmətini düşmən postuna yaxın döyüş bölgəsində nümunəvi əsgər olaraq başa vurduğunuz üçün səni təbrik edirəm, elə nümunəvi xidmətin üçün də etimad göstərilərək tərəfimdən mükafatlandırıldınız, – dedi və zarafatla əlavə etdi, – Əsgərli, səndən çox razı qaldım, bəlkə, burda qalıb gizir kimi xidmət edəsən? Nə deyirsən?

Dedim:

– Komandir, sizin rəhbərliyiniz altında hər işə hazıram, amma mən təhsilimi davam etdirərək hüquq mühafizə orqanlarında işləmək istəyirəm. Ona görə getməliyəm.

Polad Həşimov dedi:

– Zarafat edirəm, Əsgərli, get, salamat çat evinə və gələcəkdə hansı sahədə işləməyindən asılı olmayaraq hansısa qərar qəbul edərkən yalnız vicdanının səsinə qulaq as. Azadsan!

Onunla qucaqlaşaraq sağollaşdıq.

Polad Həşimov mənim yadımda mərd, igid, şərəfli zabit, eyni zamanda nümunəvi bir insan kimi qalıb. 2018-ci ildə Müdafiə Nazirliyinin Təhqiqat İdarəsində işləyən dostum mənə zəng edərək hərbi hissədə yoxlama aparan zaman Polad Həşimovla münasibətinin yaranması və söhbət zamanı məni soruşduğunu bildirdi. Polad Həşimovun isə məni dərhal tanıdığını və barəmdə müsbət fikirlər söylədiyini dedi. Mən ondan Polad Həşimova yaxınlaşaraq, onun yanından zəng etməsini xahiş etdim və bir neçə dəqiqə keçmədən komandirimlə telefon əlaqəsi yaratmağımı təmin etdi. Biz təxminən üç-dörd dəqiqə ərzində telefonla danışdıq. Mən ona Aprel döyüşləri zamanı ordumuzun əldə etdiyi nailiyyətlərdə onun da yüksək xidmətləri olmasını, bunun üçün ona və bütün döyüşmüş hərbi qulluqçulara təşəkkürümü çatdırmaq istədiyimi bildirdim. Polad Həşimov mənə hələ tələsməməyimi, Qarabağı azad etdikdən sonra məndən təşəkkür gözləyəcəyini dedi. Mən onun sadə və təvazökar olması ilə bir daha fəxr etdim.

26.06.2019-cu ildə ölkə başçısı tərəfindən general-mayor ali rütbəsi ilə mükafatlandırılması münasibətilə telefon əlaqəsi saxlayaraq onu təbrik etdim.

Polad Həşimovun şəhid olması xəbərini eşidəndə əvvəlcə inanmadım. Müdafiə Nazirliyi xəbəri təsdiqləyəndən sonra içimi dərin məyusluq bürüdü. Həmin vaxt Polad Həşimovla bağ-

lı bütün xatirələrim kino kimi gözümlün qabağından keçməyə başladı. Artıq onu qaytarmaq üçün əldən heç nə gəlmirdi. Polad Həşimov məktəbi keçmək insana fəxarət hissi keçirməyə mənəvi imkan yaradır. Əminəm ki, onun zabitlik pillələrinə ilk qədəm qoyduğu gündən, general-mayor rütbəsi altında şəhid olduğu 14.07.2020-ci il tarixə qədər onunla xidmət etmiş bütün hərbi qulluqçular həmin fəxarət və qürur hissini keçirirlər. Bir daha qeyd edirəm ki, Azərbaycan ordusunun bütün zabidləri vətənpərvər və igid, bütün şəhidlərimiz qəhrəmandırlar. Polad Həşimov da şəhidlik zirvəsinə qəhrəmancasına, zabitlik şərəfini layiqincə qoruyub saxlayaraq yüksəldi. Allah bütün şəhidlərimə rəhmət eləsin!

GENERAL-MAYOR POLAD HƏŞİMOV ƏSL ŞƏRƏFLİ ZABİT OBRAZIDIR

Fərrux Çələbi
neft sektorunda elektrik mühəndisi

Səhidimiz – General-mayor Polad Həşimovla bağlı bir çox xatirələri bölüşmək olar, amma əlbəttə ki, ən yaddaqalan və onun hər şeydən öncə əsl insan, şərəfli zabit və lider olduğunu sübut edən xatirəni bölüşmək istərdim. Onunla ilk dəfə nizamnamə məsafəsindən daha yaxından üzləşdiyimi, o günün əbədi olaraq yaddaşımda həkk olunduğunu və ondan böyük bir örnək götürdüyümü desəm, zərrə qədər yanılmaram.

General-mayor Polad Həşimovun (o zaman polkovnik-leytenant rütbəsi daşıyırdı) hərbi hissə komandiri vəzifəsində çalışdığı briqadada xidmət etmişəm. Əlbəttə, onun qeyri-adi zabit olması dərhal nəzərə çarpırdı. Səhər düzülüşündə onun uca səslə verdiyi sərt və dəqiq komandalar, təlimatlar bölüyümüzdə eşidilirdi. O elə bir zabit idi, hətta bölüyümüzün gündəlik sıra intizam qaydaları məşqi zamanı da onu qərargah qarşısında görərkən dərhal bölüyü həmin tərəfə istiqamətləndirirdim ki, yanından ötüb “Farağat, diqqət sağa!” komandası ilə onun qarşısında ən mükəmməl hərbi marşımızı nümayiş etdirək. Həmin an, sanki öz kumirimizin qarşısından keçirdik, o isə diqqəti harda olur-olsun, həvəslə və qüsursuz addımlayan kəşfiyyatçılara

doğru faraqatda duraraq bir qədər müşahidə edir (sanki bundan zövq alaraq), sonra "Azad!" komandası verirdi.

Yüksəkliklərdə xidmət etmiş çox insan bilir ki, qış fəslinə yaxın, əsasən yay aylarında öncədən odun ehtiyatını təşkil etmək lazım gəlir və bununla bağlı biz xidmətdə olduğumuz hərbi hissənin yerləşdiyi rayonun dağlıq ərazilərindəki meşələrinə gedir, oradan doğranmış iri kütükləri qış tədarükü üçün zirvələrdə yerləşən postlara daşıyırdıq. Dağların qəliz landşaftı bu işi özünəməxsus əziyyətli və çətin edirdi, buna görə də əsgərlər arasında bu sezona "paxat" adı verilmişdi. Həqiqətən də, qoyulan ad tamamilə bu prosesin təəssüratını verirdi.

Günlərin bir günü bölüyümüzə növbəti odun sezonu üçün yığılmaq komandası verildi. Biz isə ləng, həvəssiz və istəmədən hazırlaşib düzüldük, bizi dağa aparan hərbi maşınlarla mindik. Bu məqamda hərbi hissə komandirimizi gördüm, o da öz "UAZ" markalı xidməti avtomobilinə əyləşdi və bizim önümüzlə hərəkətə keçdi. Hərbi hissədən çox uzaqlaşmamışdıq ki, maşın dayandı. Mən oturduğumuz yük maşınından müşahidə etdim ki, Polad Həşimov xırda bir kənd dükanına girərək ordan bir neçə blok siqaret, şirniyyat və başqa ərzaqlarla dolu bir torba ilə çıxdı. Sonradan bizə məlum oldu ki, o, posta heç vaxt əliboş getməmiş, axı postlara yaxın ərazilərdə dükan və ya hər hansı kənd olmurdu. Aldıqlarını isə şəxsən özü ödəyir və heç zaman kiməsə ödəməyə imkan vermirdi.

Bir neçə saat dolayı dağ yollarını keçəndən sonra yuxarıdakı meşəyə çatdıq. Orada olan odun sayını gördükdə isə çox həvəssiz işə başladıq. Hər kəs çalışırdı ki, ən xırda və yüngül kütüyü götürsün, elə mən də istisna deyildim. Növbəti kütüyü apararkən, yanımdan kiminsə sürətlə keçdiyini hiss elədim: bəli, bu o idi – hər hansısa bölük və ya tağım komandiri deyil, tabeliyində minlərlə əsgər, onlarla zabit olan hərbi hissə komandiri, nəhəng kütüyü qucağına alıb sürətlə hərəkət edirdi. Bu mənzərəni görüb

ləng və həvəssiz işlədiyimə görə çox utandım, eyni zamanda qürur hissi duyudum. İşləməyə gedən əsgər yoldaşlarım da bundan inanılmaz həvəsə gəldi.

Bir hərbi hissə komandirinin işə bu cür can yandırması, bizimlə çiyin-çiyinə işləməsi heç kəsi laqeyd qoya bilməzdi. O an hamıya sanki bir qüvvə gəldi və hər birimiz ən böyük kötüyü götürmək üçün yarışa girdik. Çox keçməmiş işin yarı hissəsi görülmüşdü, əsgərə nahar komandası verildi. Adətən belə yerlərdə quru ərzaq payı ilə qidalanırdıq və komandir bizimlə bərabər nəm və tapdalanmış torpaq üstündə əsgərin quru ərzaq payı ilə nahar edirdi.

Bəli, bu insan nümunə idi – mənə və digər yoldaşlara öz davranışı, həvəslə işləməsi ilə çox böyük motivasiya verdi. Yorğun olduğumuzu hiss etmədən və məhz belə birinin liderimiz olduğu üçün fəxr edir, özümüzü kifayət qədər təhlükəsiz hiss edirdik.

Çox keçmədən işi bitirdik. Komandirimiz bizə təşəkkür etdi və xatırlatdı ki, əvvəlcə bunu nə üçün və kimə görə etdiyimizi unutmayaq.

Həmin gün mənim həyatımda çox böyük rol oynayıb: özüm də bəzi dəyişikliklər hiss etdim, anladım ki, həyatda işgüzar olmağın böyük faydası var və əziyyətin mütləq bəhrəsi olacaqdır. Bəlkə də, hazırda qurduğum karyeramda generalımızın kiçik də olsa bir rolu var.

“Ən böyük dəyişikliklər kiçik qığılıclımlardan yaranır.”

General-mayor Polad Həşimov əsl şərəfli zabıt obrazıdır və gələcək nəsillərə, həmçinin gələcək zabıtlərə ideal nümunədir.

Vətən sağ olsun!

HƏŞİMOV POLAD KİMİ KOMANDİRİNİZ VAR

Əlisəfa Mirzaliyev

Hərbi xidmətə 2001-ci ildə getmiş, N sayılı hərbi hissənin üçüncü taborunda xidmət etmişəm. “Yol evi” deyilən ərazidə, “Koroğlu”, “28” adlı postlarda xidmət çox çətin idi, çünki şərait yox idi: post və kazarmalar sovet dövründən qalma köhnə, torpaqdan tikilmiş evlər idi. Amma məndən qabaq Həşimov Polad artıq orada bir çox dəyişikliklər etmişdi və mən gedəndə də dəyişikliklər davam edirdi. O, üç kazarma tikdirdi – hər bölüyə birini. Taborun hamamı yox kimi bir şeydi: çör-çöpdən idi, qış aylarında soyuq olurdu, çimib təmizlənmək mümkün deyildi. Həşimov Polad yaxşı bir hamam da tikdirdi. Həmin hamamın tikintisində gözəl bir hadisəylə qarşılaşdıq. Bütün bölük günorta yeməyinə gedərkən gördük ki, Həşimov Polad tikdirdiyi 30 kv. metrlik hamamın üstünün betonunu vedrəylə təkbəşinə özü daşıyır. Onu çox istədiyimizə görə, orada kiminsə bizə əmr verməsini gözləmədən sıradan çıxıb ona köməyə getdik. Betonunu vedrəyə, kaskaya – əlimizə keçən qablara töküb daşıdıq. Nahara betonu töküb bitirdikdən sonra getdik.

Bir vacib qeyd edim ki, Polad Həşimov bunların hamısını öz maaşıyla edirdi.

Onun göy “Niva”-sı vardı: sürməyən əsgər qalmamışdı. Orada əsgərlərin heç biri özünü əsgərlikdə hiss etmirdi. Bilirdik ki, nə olsa, dərdimizi deməyə Polad Həşimov var. Rəhmətə gedəni və ya xəstəsi olana, özü xəstələnənə – hər kəsə kömək edirdi. Əs-

gərlərə öz maaşıyla siqaret, şirniyyat alırdı. Bölüklərin hamısına generator və televizor almışdı ki, xəbərlərə baxa bilək. Bütün əsgərlərin qayğısına qalırdı.

Biz əsgəri xidmətdə olanda fərfinə varmışdım ki, onun ən çox qorxduğu şey qar uçqunudur. Hər il qar uçqununda onlarla əsgər şəhid olurdu. Buna görə də, Polad özü dinamit götürüb uçqun təhlükəsinin çox olduğu yerləri partladırırdı ki, əsgərlər uçquna düşməsin.

Belə şeylər heç vaxt yaddan çıxmır. O, bizimlə postlara gəldirdi. Hansı postda ərzaq qurtarıbsa, oraya yemək daşıyır, əsgərlərdən hansı yeriə bilmirdisə, ona kömək edirdi. Biz ona komandir və ya zabit kimi baxa bilmirdik: Polad Həşimov bizə böyük qardaş, əmi, dayı kimiydi. Elə bir şərait yaratmışdı ki, hər birimiz xidmətə can yandırırırdıq.

Bizim hərbi hissədə dörd tabor vardı – onların hamısı istəyirdi ki, komandiri Polad Həşimov olsun. Hərbi hissəylə taborumuzun arasında 10 km-dən artıq məsafə vardı. Biz hər dəfə ora düşəndə başqa hissənin əsgər və zabitləri soruşurdu ki, hansı taborun əsgərlərisiz? Üçüncü taborun əsgəri olduğumuzu deyərkən bizə həsədlə baxırdılar:

– Sizin nə dərdiniz olar ki? Həşimov Polad kimi komandiriniz var. Siz burada əsgərlik yox, kef eləyirsiniz.

Özünə qarşı elə rəğbət yaratmışdı ki, hər kəs ona hörmət edirdi: zabit, əsgər, gizir heyəti – onu tanıyan hamı.

Tabor düzülüşlərində də onun özünəməxsusluğu vardı. On-dan əvvəlki tabor komandiri bütün şəxsi heyət düzüləndən on-on beş dəqiqə sonra gəlir, əsgərlərin üşüməsinə məhəl qoymadan yarım saat danışır. Amma Polad Həşimov əvvəlcə özü düzülüş yerinə gəlir, sonra bölüklərə xəbər edirdi. Ən çoxu beş dəqiqə vacib şeylərdən danışır, komandirlərə tapşırıqlarını verir, sonra “Qaçaraq bölüyə!” – deyər əmr edirdi. Belə şeylər indi adi görünsə də, əsgər üçün qeyri-adi xoş təəssürat yaradırdı.

Tərxis olduğumuz vaxt son düzülüşdə bizi təbrik etdi, hər birimizin cibinə “iki şirvan” (köhnə pulla) qoydu. Hamımız onunla xoş əhval-ruhiyyədə ayrıldıq.

Xidmətdən sonra Polad Həşimovla bir neçə dəfə görüşmüşəm. Hər dəfə də yaxın dostum və ya qardaşım ilə görüşürmüş kimi sevinmişəm.

Çox heyif! Biz onu itirməyə hazır deyildik!

İSTƏMƏRƏM Kİ, MƏNİM ƏSGƏRİM EVİNƏ XƏSTƏ OLARAQ GETSİN!

Fərhad Xəlif
müğənni

Qusarda N sayılı hərbi hissədə qulluq etdiyim zaman, bir dəfə səhər tezdən mayor Həşimov Polad (o vaxtlar vəzifəsi hərbi hissənin qərargah rəisi, rütbəsi mayor idi) məni botinkasız, ayağımda ləpiklə gördü. Bunu hərbi xidmət keçənlər yaxşı bilir ki, ehtiyac olmadıqda və ayaqda hansısa problem yaranmadıqda ləpikdə gəzmək hərbi qulluqçuya qadağandır. Həmin vaxt da tərxis olunmağıma təxminən iki həftə qalmışdı. Eşitmişdim ki, səhərlər şəhli otun üstündə gəzmək ayaqlar üçün faydalıdır. Açıqlı, mayor Həşimov məni bu vəziyyətdə görəndə çox qorxdum. Gözləyirdim ki, mənə sərt şəkildə öz cəzasını verəcək. Hərçənd, məndən soruşdu:

– Neçə müddətdir qulluq edirsən?

– Tərxis olmağıma iki həftə qalıb, yoldaş mayor, – deyə cavab verdim.

Əllərini çiynimə qoyub dedi:

– Cavansan, soyuq olar. İstəmərəm ki, mənim əsgərim evinə xəstə olaraq getsin!

Bu gün eşitdim ki, general rütbəsi daşıyan Polad Həşimov vətən uğurunda gedən döyüşdə şəhid olub. Allah sənə rəhmət eləsin, cənab General! Başın sağ olsun, Vətən!

AZ MÜDDƏTDƏ HAMIMIZIN HƏM DƏ DOSTU OLDU

Namiq Məmmədov
mühafizə işçisi

Murovda xidmət edirdik. 1998-ci ilin yazı idi. Bizi bir yerə toplayıb yeni bölük komandirimizi təqdim etdilər və iki il yarım xidmət etmiş köhnə əsgərləri hərbi hissənin qərərgahında (yəni artıq ön xətdə yox, normal kazarmada) xidmət etmək üçün ayırdılar. Yeni bölük komandirimiz köhnə əsgərlərdən könüllü qalıb ona kömək etmək barədə xahiş etdi. İlk mən çıxdım və bir neçə dostumu da dilə tutub yüksəklikdə saxladım. Bu hərəkətimi tərxis olunacağım son günədək unutmayan komandir mənə çavuşun səlahiyyətlərini aşan xüsusi vəzifə imtiyazları verməklə mükafatlandırdı.

Yeni bölük komandirimizin ilk işi əlinə bel alıb heç bir əsgəri yaxın qoymadan dağı çaparaq bizə hamam tikməsi oldu. Bizi isə öz qazmamızı yeniləməyə təşviq etdi.

Bir gün başqa çavuşla birgə qardaş toyuna getmək üçün ondan icazə istədim. İcazə verdikdən sonra:

– Getməyə pulunuz var? – deyə soruşdu.

Mən:

– Pula ehtiyac yoxdur, komandir, birtəhər gedərik. Gələndə evdən verəcəklər, – dedim.

O, süfrəni qaldırıb altından “6 şirvan” (60.000 manat – indiki pulla 12 manat: həmin vaxtlar dəyəri yüksək idi) götürüb:

– Biri maaşa qədər mənim siqaret pulum, beşi də sizin yol pulunuz, – deyərək bizə verdi.

Həmin komandir az müddətdə hamımızın həm də dostu oldu. Yəqin, söhbətin kimdən getdiyi məlumdur.

Qisası yerdə qalmasın! Onsuz da rəhməti qazanıb...

EVDƏN ÇOX DA PUL İSTƏMƏ

Razim Allahverdiyev
İnformatika müəllimi

Onunla cəmi üç dəfə, həmişə də onun xidməti otağında görüşmək qismətim oldu. Amma bu üçcə görüşün xatirə və təəssüratları o qədər böyükdür ki, bəlkə, bir kitaba da sığışdırmaq olmaz...

Hərbi xidmətdə idim. Gündüz saat on bir-on iki radələr idi.

Taborumuzun qərargah rəisi o zamanlar mayor rütbəsində olan (mən 2006-2008-ci illərdə hərbi xidmət etmişəm) Məmmədov Etibar Nəbiulla oğlu məni yanına çağıraraq onunla birlikdə qərargaha getməli olduğumu bildirdi. Düzü, xidmətim ərzində heç vaxt qərargaha getməmişdim, ona görə, bir az həyəcanlandım da. Amma komandirin zəhmindən bu barədə bir söz deməyə də çəkildim.

Qərargaha çatdıq. Məni bir otağın qapısının yanına gətirdi, qapını ehmalca taqqıldadaraq "Hərbi hissə komandiri səni görmək istəyir!" – deyib qapını açdı. Həyəcanım daha da artdı: "Ay Allah, mən hara, komandir hara!" – deyib qorxa-qorxa içəri keçdim. Gənc əsgər olduğumdan düz-əməlli məruzə də eləyə bilmədim. Yalnız əllərim əsə-əsə, güclə hərbi salam verə bildim. O da mənimlə hərbi salamlaşdıqdan sonra oturmağıma işarə elədi. Adımı, soyadımı, hansı komissarlıqdan olduğumu, hətta əsgərin vəzifə borcunu, qarovul-qarnizon nizamnaməsindən də nəsə soruşdu. Sonra astadan bildirdi:

– Əsgər, bölük komandirin dedi ki, nümunəvi əsgərsən, səni on günlük məzuniyyətə göndəririk, get, istirahət elə, qayıt, gəl.

Gənc əsgər olmağıma baxmayaraq qarovul qaydalarını yaxşı bildiyimə, növbətçilikdə apardığım xidmətimə görə, hər dəfə bölük komandirim tərəfindən tərifləndiyim üçün məzuniyyətimin məhz bu səbəbdən verildiyi qənaətinə gəldim. Çünki köhnə əsgərlərdən nümunəvi xidmətə görə növbədənəkənar məzuniyyətə getməyin mümkünlüyü haqqında az eşitməmişdim. Yolpulumun olub-olmaması ilə maraqlandıqda, utana-utana:

– Yoldaşlardan alaram. Sabirabada getmək üçün on manat olsa, bəsdir, – dedim.

Əlini cibinə salıb pulqabısını çıxartdı. Yaxşı yadımdadır, içində iyirmi iki manat pul vardı. İyirmi manatını mənə verdi.

... Məzuniyyətə gəldikdə isə, anamın rəhmətə getdiyini, evdəkilərin hərbi komissarlıqdan hərbi hissəyə teleqram vurduqlarını eşitdim. Sən demə, qərərgah rəisi də, hərbi hissə komandiri də olanları məndən gizlədiblərmiş...

Məzuniyyəti bitirib hərbi xidmətə qayıtdım, məzuniyyət kağızımı və hərbi biletimi bölük komandirimə təhvil verəndə hərbi biletdə niyə qeydiyyatda olduğum rayonun komissarlığında möhür vurdurmadığımı soruşdu. Düzü, anamın qəfil ölüm xəbərindən sonra necə sarsılmışdımsa, bunu etməli olduğumu yalnız bölük komandirim soruşanda xatırladım.

Aləm dəydi bir-birinə, bölük komandirim məni də yanına salıb yenə qərərgaha apardı. Artıq cəzalanacağımı dəqiq bilirdim, amma gözlədiyimin əksi oldu. Məni olduqca mülayim qarşıladı. Başsağlığı verib bir az həyatın fani, ölümün haqq olduğundan danışdı, məni mehribanlıqla yola saldı. Möhür məsələsinə qətiyyənlə toxunmadı.

Ayda iki dəfə bölüyümüz hərbi hissənin qarovul növbətçiliyinə gedirdi. Mən nizamnaməni yaxşı bildiyim üçün bütün növbətçilikdə iştirak edirdim. Bir dəfə adımın növbətçilik siyahısında olmadığını gördüm: manqa komandirimdən bunun səbəbini soruşanda öyrəndim ki, mənim düz bir ay qarovul-qarnizon nar-

yadına getməməyim, anamı təzə, özü də vaxtsız itirdiyim üçün bir müddət silahdan uzaq durmağım haqqında birbaşa tabor komandirinə göstəriş veribmiş...

Üstündən bir il keçdi. Anamın ilində iştirakım üçün məzuniyyətə getmək istəyirdim. Dedilər, indiki məqamda korpus komandiri bütün növ məzuniyyətləri təxirə salıb, heç cür mümkün deyil. Hərbi hissənin xüsusi bölmə rəisi ilə görüşdüm. O da korpus komandirinin qəti əmri olduğunu dedi. Artıq ümidimi itirmiş, gedə bilməyəcəyimi qəbul etməyə başlamışdım.

Sən demə, Qəbələnin Nic qəsəbəsiindən olan Meşari soyadlı əsgər yoldaşım məndən gizlin bu haqda komandirin əsgərinə deyibmiş.

İlə bir gün qalırdı. Böyük səhər yeməyindən çıxıb taktiki təlim dərsinə hazırlaşırıdı ki, növbətçi yenə məni qərargaha çağırıdı. Yenə məni qarşılayıb bir az da zəhmli formada:

– Sənə deməmişdimmi, nə olsa, mənə yaxınlaş? Niyə məzuniyyət üçün mənə yox, xüsusi xidmətə yaxınlaşmısan? – deyərək məzuniyyət vərəqəmi mənə uzatdı. Yoldulumun olub-olmaması haqqında soruşdu.

– Bəli, yoldaş polkovnik-leytenant, evdən atam göndərüb, – deyərək pulumu göstərdim.

Atamın nə işlə məşğul olduğunu soruşdu.

– Müəllim işləyir, – demişdim ki:

– Evdən çox da pul istəmə. Hər şeyini dövlət verir. Nədənə ehtiyacın olanda mənə yaxınlaş. Utanmırsan, müəllim nə maaş alır ki, hələ sənə də pul göndərsin?! – deyib məni məzəmmət elədi də, – Yaxşı, əsgər, get məclisdə iştirak elə, qayıt xidmətinə. Allah anana rəhmət eləsin! Mənim başsağlığını da atana çatdır, qayıdanda hərbi biletdə möhür vurdurmağı da yaddan çıxarma.

Lap donub qalmışdım: əvvəlki hadisəni necə yadında saxlamışdı! Axı son bir ildə onunla heç qarşılaşmamışdıq, bu bir ildə o qədər hadisələr olmuşdu...

Bəli, o bütün əsgərlərini tanıyan, hər birinin problemlərini həll edən, onlarla bağlı olan bütün hadisələri olduğu kimi xatırlayan Polad Həşimov idi.

Ruhun qarşısında baş əyirəm, komandirim!

ÜRƏYİ O QƏDƏR TƏMİZDİ Kİ, BU YÜNGÜL CƏZA YALNIZ BİR GÜN ÇƏKDİ

Rəvan Tağıyev
bərbər

2007-ci il iyul ayından 2009-cu ilin yanvar ayınadək hərbi qulluqda olmuşam. N saylı hərbi hissədə komandirimiz mayor Polad Həşimov idi. Mən gedəndən üç ay sonra briqadanın bərbəri tərxis olundu Polad Həşimov məni yanına çağırdı.

– Eşitmişəm, bərbər işləyirsən. Əgər bacararsansa, briqadanın bərbəri sən ol, – dedi.

Əlbəttə, sevindim və həmin gündən işləməyə başladım.

Polad Həşimov qeyri-adi həlim insan idi. Soyuq qış günlərinin birində yanına getdim və heç kimə icazə verilmədiyi bir vaxtda ondan icazə istədim, otağımın soyuq olduğu üçün qızdırıcı gətirəcəyimi bildirdim.

– Yaxşı, get, amma çox yubanma!

Qızdırıcını gətirdiyim gün yanıma gəldi.

– İsidirmi otağını?

– Bəli, – dedim.

Heç unutmadığım bir hadisəni də bölüşüm. Bir gün qərargah rəisi yanıma gəlib dedi ki, başımı yumaq lazımdır. Suyu açmadım, dedim, su gəlmir. Həmin məqam hamamda divizion bölü-

yü yuyunurdu. Sonra bir zabit qərargah rəisinə deyib ki, su gəlirmiş, özü açmayıb. Beləcə, qərargah rəisi məni cəzalandırmaq üçün həbsə salmaq istədi və vəzifəmdən uzaqlaşdırdı. Səhəri gün Polad Həşimova cəza ilə bağlı məlumat getmişdi. O, qərargah rəisinin bu hərəkətinə əsəbiləşdi:

– Şəxsi heyət, yəni səksən nəfərə yaxın əsgər yuyunan zaman sən başını yudura bilməzsən!

Mənə tapşırırdı ki şəxsi heyət yuyanan zaman heç bir halda suyu açmaq olmaz. Oradakı su sistemindən xəbərdardı. Məni yenidən bərbərliyə qaytardı... 18 yaşlı əsgər üçün bu, ən böyük yaxşılıq idi.

Bəzən saçını düzətdirməyə gələndə hansısa əsgərin saçını qırıxdığımı görürdü. Əsgəri oturacaqdan qaldırırdım ki, otursun, amma özü razı olmurdu.

– Əvvəl əsgəri yola sal, sonra məni. Gözləməyə vaxtım var.

O, heç vaxt əsgərin yeməyə gecikməsinə icazə verməzdi.

Bir gün briqadanın həyatindəki ağacın dibində çoxlu çörək qırıntıları gördü. Əsgərlərin hər birinə hər yeməkdə bütöv çörək verilir. Həmin gün çörəyini tam yeməyən əsgərlər gətirib ora tökmüşdülər. Bütün briqadanı yığdı və çox pis danladı. Cəza olaraq üç yeməkdə hərəyə yarım çörək verməyi tapşırırdı. Ürəyi o qədər təmizdi ki, bu yüngül cəza yalnız bir gün çəkdi. Dedi, çörək bərəkətdir, qədrini bilin!

İşində çox tələbkar və dəqiq insan idi. Doğrudan da, hamı ona həm hörmət edir, həm də ondan çəkinirdi. Bir gün qəbələli bir iş yoldaşına deyib ki, deyəsən, yerlilər mənəndən çəkinir, heç biri təxris olunanda mənimlə xatirə şəkli çəkdirmir. Mən bunu illər sonra eşitdim. İndi o qədər peşmanlıq hissi keçirirəm ki, niyə onunla əsgərlik xatirəsi şəklim yoxdur... Polad Həşimov həmişə xatirəmdə yaşayacaq.

SƏN KEÇMİŞ HƏRBİ DƏNİZ DONANMASINDA OLANLAR QƏDƏR XİDMƏT ETMİSƏN

Niyaməddin Şahmarov
Riyaziyyat və İnformatika müəllimi

2007 ci ildə mən Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi məktəbindən öz ərizəmlə xaric olaraq əsgərliyə getdim. İki gün korpusda qalandan sonra – 2007-ci ilin mart ayının 11-də qulluq edəcəyim N sayılı hərbi hissənin komandirinin xidməti maşını ilə qərargah rəisi məni briqadaya gətirdi. Kadrlar şöbəsinə qalxarkən ikinci mərtəbədə bir zabitlə qarşılaşdım. Bu, hərbi hissə komandiri mayor Polad Həşimov idi. Mənim AAHM-dən çıxaraq xidmətə gələn kursant olduğumu bildi. Təxminən yeddi-səkkiz dəqiqəlik söhbətimiz oldu. O da özünün kursant olduğundan və bu qayda-qanunu yaxşı bildiyindən danışdı.

– Bura isə əsgər kimi gəlmisən. Hərbi hissə öyrəşdiyin Ali hərbi məktəbdən fərqlidir. Sən burda gizirlərə, MAXE-lərə tabəsən. Düzdür, kursant olanda biz zabit kimi yetişdirildiyimizə görə, gizir və MAXE-lərə hərbi salam vermirik, amma burda əsgərsən, onlara da hərbi salam verməlisən.

Mən onda zabit kəməri taxmış, zabit papağı qoyaraq hərbi kürkümü kip yığdırmış, şalvarı botinkanın üzərinə çıxarmışdım. Mənə sabahdan bunları yığışdırmağımı bildirdi. Kadrlar şöbəsinə məni 1-ci tabora göndərməyi tapşırırdı və zarafatla əlavə etdi:

– Kapitan Qardaşov bunun dilini yaxşı bilər.

Beləcə, xidmətə başladım.

İyul ayı idi. İki əsgər yanımdı və onlara 2+ qan lazım idi. Bütün hərbi hissə Həşimovun əmri ilə düzüldü və 2+ qan daşıyıcıları qabağa çıxarıldı. Mən əsgərlikdə balacaboy, zəif əsgər idim. O, əsgərlərə baxa-baxa gəlib mənə çatanda:

– Səndə 2+ qan daşıyırsan? – deyər soruşdu.

– Bəli, cənab mayor!

Gülə-gülə dedi:

– Özünün qana ehtiyacın var. Qayıt sıraya, əsgər!

Mayor Həşimov futbol oynamağı çox sevirdi. İdman vaxtı zabit və əsgərlərdən ibarət komanda yığar və futbola başlayardı. Futbol zamanı öz komandasına, əsasən, əsgərləri seçərdi. Bir dəfə mən də Həşimova qarşı olan komandada oynamışam. Həmin oyunda dizimdən zədə alaraq futbolu yarıda qoydum. O zədə sağalana kimi Polad Həşimov mənimlə öz əzizi kimi davranırdı.

Hərbi hissənin yaxınlığında mülki vətəndaşlar çörək arasında kolbasa satırdılar. Biz – beş nəfər baş əsgər hər dəfə ondan alıb yeyirdik və günorta yeməyini yemirdik. Get-gedə əsgərlər də kolbasa çörəyə öyrəşdi. Bu xəbər mayor Həşimova çatdı. Bir dəfə biz yeməkxanada olanda gəlib çıxdı və bizim bölüyü ayağa qaldırdı. Baş əsgərləri tənbeh etdi. Təbii ki, cəzamızı da aldıq – həyətdəki düzülüş sahəsində döyüşə hazır vəziyyətdə müəyyən müddət hərbi addımlarla yeridik. Amma heç birimiz bundan incimədik, çünki Polad Həşimov əsgəri çox istəyirdi. Anlayırdıq ki, o, əsgərlərin sağlamlığını düşünür, ona görə də, əlavə yeməklərdən istifadəyə qarşıdır.

Bir dəfə səhər düzülüşü vaxtı bir neçə əsgər əlində telefon və çəkiclə sıranın önünə çıxdı. Və əmrə sadıq qalaraq öz telefonlarını əllərindəki çəkiclə sındırdılar. O həm tələbkər, həm qayğıkeş, həm də çox ciddi zabit idi. Bir neçə xəbərdarlıqdan sonra yola

gəlməyən əsgərləri bu formada cəzalandırırdı. Fikirlərimə emosiya qatmadan deyirəm ki, bu kimi cəzaların fonunda da əsgərlər onu çox istəyirdi, çünki dürüst insan idi.

Oktyabr ayı idi. Son dəfə qərargahın qabağında əsgərlərlə birgə mayor Həşimovla görüşdük. Artıq evə gəlirdik. Hərbi biletləri verilən əsgərlər ilə bir-bir görüşürdü. Mənə çatanda soruşdu:

– Sən nə qədər xidmət etdin?

Dedim:

– Burda altı ay, iyirmi üç gün, amma ümumilikdə iyirmi dörd aydır hərbidəyəm (ali hərbi məktəbi də nəzərdə tuturdu).

Onun mənə son sözləri bu oldu:

– Sən keçmiş hərbi dəniz donanmasında olanlar qədər xidmət etmisən. Təbrik edirəm, əsgər!

Ruhun şad olsun, general Polad Həşimov! Fəxr edirəm ki, vətəninizi, əsgərlərini sevən bir generalın əsgəri olmuşam.

“POLAD HƏŞİMOVA QƏDƏR” VƏ “POLAD HƏŞİMOVDAN SONRA”

Vüqar Ədilov
kompüter mühəndisi

Ilk dəfə onun haqqında Daşkəsən rayonunda gənc əsgər olan zaman eşitdim. Dedilər ki, hərbi hissəyə yeni kaman-dir gəlib, özü də qəbələlidir. Ürəyimdə dedim: “Nə əla oldu. Yerli kimi mənə böyük köməyi dəyər”. Dərhal yaxınlarımla əlaqə saxladım və Polad Həşimov barədə öz kəndçisi olan yez-nəmdən xəbər aldım. Dediynə görə, yaxşı insan idi. Nəsə prob-lemim olsaydı, gedib tanışlıq verib, kömək istəyə bilərmişəm.

Ancaq əsgər yoldaşlarım yeni hərbi hissə komandirimizin nə yerlibazlıqla, nə də qohumbazlıqla arası olmadığını dedilər. Onu da bildirdilər ki, ancaq post əsgərlərinə xüsusi rəğbət bəsləyir. İcazə verib ki, postdan düşən əsgər günün istənilən saatında, istənilən yerdə ona yaxınlaşıb öz sözünü birbaşa deyə bilər. Əs-gərin hərbi hissə komandirinə yaxınlaşaraq birbaşa söz demə-si isə təsəvvürə sığmır. Çünki əsgərin bir sözü olarsa, əvvəlcə çavuşuna deməli, bu məsələ həll olunmasa, rütbə və vəzifəcə böyük zabitlərə deyilməli, ən sonda hərbi hissə komandirinə məruzə edilməlidir. Ancaq post əsgəri birbaşa Polad Həşimova yaxınlaşa bilərdi. Düzdür, biz əvvəllər bunun mif olduğunu dü-şünürdük, çünki Polad Həşimovdan əvvəlki komandirin hərbi hissəyə gəldiyini eşidəndə hamımız qaçıb gizlənirdik, nəinki ona yaxınlaşıb bir söz deyək.

Ali təhsil aldıqdan sonra hərbi xidmətə gedən əsgərlər daha diqqətçil olur, ətrafında baş verənlərə digər əsgər yoldaşlarından daha həssas yanaşır. Buna görə də, əsgərlik xatirlələrim elə ilk gündən yaddaşıma elə həkk olub ki, ən incə məqamlarına qədər yadımdadır.

Bizim hərbi hissəni “Polad Həşimova qədər” və “Polad Həşimovdan sonra” deyə iki hissəyə bölmək olar. Bura hərbi hissənin yeməxana, tualet və hamamından tutmuş çox şeyi aid etmək olar. Polad Həşimovdan danışanlar əvvəlcə onun postlara yol çəkdiyini deyir. Murovdağ silsiləsində qulluq etməyən şəxs postların necə çətin xidmət yeri olduğunu bilməz. Təsəvvür edin, posta yol olmadığı üçün əsgərlər qarışqa kimi yay boyunca öz ərzaq və yanacaqlarını bellərində, hətta əliboş da çox çətinliklə çıxılan dağlara qaldırırdılar. Yollar bağlı olduğu üçün yeməklərimiz qış uzununu quru ərzaqlar olurdu. Yanacağımız isə iki soba uzunluğunda “bruz” adlanan kötük və dizelə oxşayan yanacaq idi: “bruz”u aparan elə bir əsgər yoxdu ki, posta çatdıqdan sonra belinin və boynunun dərisi qaralmasın.

Polad Həşimovun gəlişi ilə tualet və hamam tikildi, əvvəllər bərbad olan yeməxananın şəraiti yaxşılaşdı. Hərbi hissədə yarımcıq qalmış bütün işlər tamamlandı, hətta post yolları partladılaraq genişləndi. Biz artıq köhnə əsgər olanda ərzaq və yanacaqlar postlara hərbi “Ural”larla qalxırdı. Bu isə altı ay boyunca əsgərlərin posta yük daşımalarının qarışını alırdı.

Otuz günüm qalanda hərbi hissəyə sənəd düşürmüşdüm. Qısa müddətə bu qədər dəyişmiş hərbi hissəmizi tanımadım. Həqiqətən də, Polad Həşimov görülən bütün işlərin üstündə özü dururdu. Sanki iş görəndə tələsirdi. Bunu hamı deyirdi. İndi məlum oldu ki, cənab General əziz Polad Həşimov şəhadət üçün tələsirmiş.

Bir vacib qeyd də edim: bəlkə də, onun komandanlığı altında olan briqada Azərbaycan ordusunun yeganə hərbi hissəsi idi ki, orda əsgərlər rahat şəkildə öz oruclarını tutur, namazlarını qılırdı.

Polad Həşimov nümunəvi hərbcı, yüksək əxlaqi keyfiyyətlərə sahib insan və əsl vətənpərvər idi. Allah ruhunu şad, məqamını uca etsin!

ONUN ƏSGƏRİ OLDUĞUMUZ ÜÇÜN ÖZÜMÜZÜ TƏHLÜKƏSİZ VƏ QÜRURLU HİSS EDİRDİK

Tural Əzizov
iqtisadçı

2011 -ci ilin yay ayları idi... Artıq universiteti bitirmiş və həyatımın növbəti mərhələsi üçün bir illik hərbi xidmətə yola düşməyə hazırlaşırıdım. Adım Azərbaycanın dağ rayonlarından birində yerləşən hərbi hissədə qeyd olunmuşdu – yaşadığım yerdən xeyli uzaqda. Qürur, həyəcan, formanı geyinmək istəyi və ümumilikdə qarışıq hisslər içində idim. Bir neçə gündən sonra artıq hərbi hissədə idim – bəli, Polad Həşimovun komandir olduğu hərbi hissədə.

İlk vaxtlarda gördüyümüz şəxslər yalnız əsgər yoldaşlarımız, bizə nizamla addımlamağı öyrədən kursantlar və gənc əsgər təborunun zabitləri idi. Biz hərbi hissə komandirini hərbi andıçmaddən bir gün öncə, məşqlər zamanı görmüşdük. Onun necə insan olması barədə gənc əsgərlərdən heç kəsin anlayışı yox idi.

Bir müddət keçdikdən sonra onun haqqında əfsanələr kimi səslənən real faktlar eşitməyə başladıq. Necə vətənpərvər bir zabitin əsgəri olduğum mənə aşkar oldu, lakin təsəvvürümdə yalnız eşitdiklərim vardı: düşməndən bir neçə post alması, alınmış postun tikinti və abadlaşdırma işləri tamamlanana qədər şəxsən orada olması və birbaşa işlərin görülməsində iştirakı,

qarşı tərəfdən düşmən traktorunu hərbi hissəyə gətirməsi, atışma mövqelərindəki qorxmaz davranışları və igidliyi haqqında eşitdiyim əfsanəyə bənzər faktlar məni özümdən asılı olmadan möhkəm təsirləndirmişdi. Daim onu görmək və ya onun haqqında nəsə eşitmək üçün can atırdım.

Bir gün briqada düzülüşü elan olundu. Adətən bayramlarda, xüsusi günlərdə, təcili tədbirlərdə və ya xüsusi qonaqlar gələndə bu düzülüş elan olunur və bütün zabıt, gizir və əsgər heyəti iştirak edirdi. Hamı artıq yerində idi, qərərgah rəisinin verdiyi “Farağat!” komandası ilə tribunaya tərəf inamlı addımlarla bir nəfər hərəkət edirdi, bütün zamanın və iştirakçıların donduğu anda, “Salam, əsgər” komandası verildi... Bu o idi – əbədiyaşar komandir Polad Həşimov!

Briqada düzülüşü, adətən, Azərbaycan Respublikasının dövlət himni ilə başlardı. Diqqətim qeyri-iradi komandirdə idi... Xeyr, bu, məqalə üçün yazılmış cümlə deyildi, həmişə adına əfsanələr deyilmiş bir nəfəri bu gün gözlərimlə görürdüm, qarşı sıralarda yer aldığım üçün onu diqqətlə izləmək imkanım vardı. Himn çalındı. Əynimizdəki forma, daşdığımız əsgər adı və möhtəşəm himnimizin sədaları altında ucalan vətən sevgisi... Bu an Polad Həşimovun gözündən gələn yaşı görmək çətin olsa da, nisbətən yaxında olduğuma görə sezməyə imkan verirdi. Onun gözlərindən yaş gəlirdi, “Farağat vəziyyətində” himnin əvvəllindən sonunadək... Mən bu halı birinci dəfə görürdüm, lakin bu son deyildi, hər briqada düzülüşündə, himn sədaları altında onun gözündən gələn yaşı dəfələrlə gördüyümü xatırlayıram. Həmin an niyə belə olduğunu, onun nə düşündüyünü anlasam da, növbəti dəfələrdə gözündən yaşın gəlməsinə səbəbin məhz vətən eşqi ilə bağlılığını anlamışdım.

Himn yekunlaşdıqdan sonra artıq onun nitqinə qulaq asmaq vaxtı idi, bayramımızı təbrik edəcəkdi – düzülüşün əsas məqsədi bu idi. Mikrofonsuz yüzlərlə insanın qarşısında sonuncu sırada

duran əsgərin belə rahat əsədəcəyi və aydın başa düşəcəyi tərdə danışdı. Bayramımızı təbrik etməzdən öncə bizə vətən sevgisi, vətən eşqi, vətənpərvərlik mövzusunda, zabitlər, əsgərlər, burada niyə olduğumuz, həyatımızın burada keçirəcəyimiz müəyyən hissəsinin bizə nələri verəcəyindən danışdı. Danışiq o qədər səlis və aydın idi, heç bitməsini istəmirdik, çünki o elə çıxış edirdi ki, əlimizə silah almadan belə, istənilən döyüşə girməyə hazır vəziyyətə gəlmişdik. O, hisslərlə danışır, içindəki vətən sevgisini bizə ötürürdü: hiss etdiyimiz yalnız qulağımızdan daxil olan səs deyildi, eyni zamanda hisslərimizin alovlandığını duymuşduq həmin gün. Bayram təbrikini də özünəməxsus şəkildə, hamının könlünü oxşarcasına etmişdi. Bu, hamının onu sevməsi üçün deyil, hisslərindən qopan kəlmələrin sinəsindən tökülməsi, əsgərinə qarşı olan sevgi və qayğı ilə bağlı idi. Zərrə qədər də yalan, pafos hiss olunmurdu.

Briqada düzülüşü dağıldıqdan sonra bizə bayram günü heç bir işlə məşğul olmamağı və istirahət etməyi tapşırıd. Nahardan sonra briqadanın tribunasında ifa olunan vətən ruhlu mahnıların sədaları altında bir kənarda oturub bir az əvvəl hiss etdiklərimin xəyalına dalaraq, yenidən briqada düzülüşünün olacağı növbəti tədbir haqqında düşünür, az əvvəlki nitqi yenidən dinləyib, tez olmasını xəyal edirdim.

Briqadada çox az görmək olardı onu, həmişə postları yoxlamaq, əsgərlərə ruh yüksəkliyi vermək üçün dağlarda, yüksəkliklərdə yerləşən hissələrimizə gedərdi. Briqadada görülən bütün işlərdə yaxından iştirak edirdi. Əsgər üçün hərbi hissə komandirini görmək, onunla üzləşmək asan olmasa da biz onu görməkdən bir an çəkinməzdik. Əsgəri salamı heç vaxt cavabsız qoymazdı Polad Həşimov. O verdiyimiz hərbi salamı almağından belə, qürur duyduğumuz komandir idi.

Hərbi hissəmizin yerləşdiyi kənddən bir kənd aşağı əşya anbarı yerləşirdi, camaşırları həftədə bir dəfə dəyişmək üçün bir

neçə əsgərlə ora gedərdik. Bir gün oradan qayıdarkən, komandirin xidməti “Uaz”-ı ilə qarşılaşdıq. Komandir maşında idi, hərbin qanunlarına uyğun düzülüb “Farağat!” verdim, hərbi salam və ziyyətində və inandırıcı olmasa da, o maşından belə hərbi salamı aldı. Bu onun qeyri-adi zabit, şərəfli komandir və əsgərə nə qədər önəm verdiyinin kiçik nümunəsi idi.

Ümumiyyətlə, Polad Həşimov unikal zabit idi. Həm döyüş haqqında bildikləri, hərbi sirlərinə yaxından bələd olması, briqada düzülüşündəki danışıqları, haqqında deyilənlər onun nə qədər vətənə və hərbiyə bağlı olduğundan xəbər verirdi. Onun haqqında yaddaşımda qalan fraqmentlərdə həmişə qəhrəman obrazı vardı. Vətəni sevirdik, bəli, amma vətən uğrunda göz qırpmadan can vermək dərslərini Polad Həşimovdan almışıq. Nəinki vətənpərvərlik, eyni zamanda insanlıq nümunəsi idi Polad Həşimov: əsgərlərinə əsla bir komandir kimi davranmazdı, nə qədər sərtlik, komandir xüsusiyyətlərini (bu təbii haldır) görsək də, o qədər də qayğısını görür, hərbi xidmət dönməsində onun əsgəri olduğumuz üçün özümüzü təhlükəsiz və qürurlu hiss edirdik.

Tərxis olduqdan sonra həyatımda dərin iz buraxmış böyük Komandir haqqında öz yaxınlarıma danışmaqdan zövq alırdım. Mənim yaxın ətrafım onun haqqında ən azı bir dəfə məndən eşitmiş və obraz formalaşdırmışdı. Tərxis olmağımdan yeddi il sonra ona general-mayor hərbi rütbəsi verildi. Bu xəbərə necə sevindiyimi ailə üzvlərim daha qabarıq hiss etmişdilər, çünki onu tanıdıqdan sonra onun bir gün mütləq general olacağına əmin idim. Hər il Silahlı Qüvvələr günü xəbərini siyahısını baxıb onun adını axtarırdım. Təsadüfən bir sinif yoldaşımın hərbi həyat yoldaşının bizim hərbi hissədə xidmətdə olduğunu öyrəndim. Həmin sinif yoldaşımla əlaqəmizin uzun müddət olmamasına baxmayaraq, heç düşünmədən zəng elədim, danışdıq, komandiri soruşmaq istəyirdim, yoldaşının nömrəsini verdi, əlaqə saxladım. Hal-əhval tutandan sonra, “Komandir ordadır?” – deyə

soruşdum, “Getdi” – dedi, qeyri-iradi verdiyim “Hara?” sualının cavabında isə, “Telefonda deyə bilmərəm, yuxarı getdi” – dedi. Heç təəccüblənmədim, çünki heç vaxt görüb-əşitmədiyim zabit əzəmətini sezdiyim birinin yuxarılara gedəcəyi çox aşkar idi. Bununla belə eşitdiyim xəbərə çox sevinmişdim. Həyatımda, beynimdə, fikrimdə daim yüksək mövqedə idi onun adı. Çox maraqlıdır ki, 2020-ci ilin 20 mart tarixində onun haqqında qürurla danışdığım bir yazını belə tapıb mənə göndərmişdilər – şəhadətindən sonra. İllər keçməsinə baxmayaraq onun haqqında nəşə eşitmək və ya danışmaq həvəsi, istəyi daim mənimlə idi.

Bir gün onunla yenidən görüşəcəyimə çox ümid edirdim, vaxtaşırı bu barədə xəyal edər, imkanlar daxilində bir gün onun qarşısına çıxaraq qürurla “Komandir, mən sizin əsgəriniz olmuşam” deməyi arzu edirdim. Onun mənə və onun tabeliyində olan minlərlə əsgərə verdiyi möhtəşəm vətənpərvərlik ruhuna görə ona təşəkkür etmək, briqada düzülüşündəki mükəmməl nitqini yenidən dinləmək və tərxis olmağımdan uzun müddət keçməsinə baxmayaraq onun mənim üçün nə qədər önəmli olduğunu demək istəyirdim. İndi bütün imkanların olduğu səkkiz ildə bunu etmədiyim üçün çox heyfsilənirəm.

Əminəm, yeri çox rahatdır, Şəhadət zirvəsinə ucalmış, yaşadığı qüsursuz həyatın hədiyyəsini Böyük Allah ona verməkdədir. Lakin şəhadəti ilə onun tanıyan minlərlə insanı, ələlxüsus da, əsgərini qəmə qərq etmiş, eyni zamanda sona qədər onunla fəxr etməyi, qürur mənbəyi olmağını aşılamışdır. Şəhadəti ilə artıq minlərlə deyil, milyonlarla insana insanlıq və vətənpərvərlik dərsi keçmişdir. Artıq onu milyonlar tanıyır və milyonlarla insanın qəlbində möhtəşəm taxt qurub böyük komandir, şərəfli zabit və əsgəri ilə bir cəbhədə vuruşaraq şəhidlik zirvəsinə ucalmış ölməz Generaldır Polad Həşimov.

Briqada düzülüşü... Hərbi hissə, əsgərlər, zabitlər və Siz – böyük Komandir. Himnimizi fərağat vəziyyətində gözüyaşlı

dinləyən Komandır... “Sən olasan gülüstan” – deyə şəhid olan komandır... “Namusunu hifz etməyə, bayrağını yüksəltməyə” çalışan Komandır... Ən yaxınımı, hərbi tariximi, mərdlik kitabımı, tarixi əfsanəmi, doğuşdan hərbi cavan generalımı itirmişəm bu gün. Nə yazım, nə deyim bilmirəm, bircə onu dəqiq bilirəm ki, Sizin az müddət də olsa, əsgəriniz olmaq çox böyük şərəfdir. Ömrümün sonuna qədər Sizinlə fəxr edəcəm! Əminəm ki, Allah dərgahında ən böyük zirvədəsiniz!

KAŞ TEZLİKLƏ YENƏ GƏLƏYDİ

Rəhim Nəcəfov

proseslərin avtomatlaşdırılması mühəndisi

Hərbi xidmətə yola düşmək üçün Biləcəri stansiyasına gedəndə hərblə bağlı, hamıda olduğu kimi, mənim də tam anlayışım yox idi. Yalnız hərbi xidməti başa vurmuş yoldaşlardan eşitdiklərim qədər məlumatım vardı. Artıq mənim də qulluq edəcəyim hərbi hissə məlum olmuşdu, amma o hərbi hissənin komandirinin kim olması barədə anlayışım belə yox idi. Şəhadəti ilə milyonlarla insanın ürəyinə əbədi yerləşəcək Polad Həşimovun mənim komandirim olduğunu hərbi hissəyə daxil olduğdan bir müddət sonra biləcəkdim.

Gənc əsgərlər taborundan bölünüb dağda yerləşən posta getməli oldum. Bəli, mən post əsgəri idim. Hərbi hissə komandirimizin şəxsən özünün döyüşüb aldığı postun əsgəri. Beləcə, Polad Həşimovun dağlarda xidmət etdiyi əsgərlərə xüsusi simpatiyası olduğundan mən də onun sevimli əsgərinə çevrildim.

Orada həyat çətin idi. Postumuz qışı çox sərt, yayı isə günəş şüalarının birbaşa təsir elədiyi bir ərazidə, lakin strateji baxımdan ordumuz üçün kifayət qədər əhəmiyyətli nöqtədə yerləşirdi. Xidmət apardığımız zamanda geyimimizə, şəxsi gigiyena və təmizlik qaydalarına tam riayət etmək şərait baxımından mümkün deyildi. Bir gün posta hərbi hissə komandirinin gələcəyini elan etdilər. Maraqlıdır ki, heç kim təşvişə düşmədi, üst-baş təmizlənmədi və xidmət olduğu qaydada davam etdi. Axı hərbi hissə komandiri hamımızdan rütbə və vəzifəcə böyük olduğundan, onun gəlişinə xüsusi hazırlıq görülməliydi. Lakin belə olmadı,

əksinə, hamı onun gəlişinə çox sevinir və hətta ruh yüksəkliyi yaşayır, tez-tez onun gəldiyi yola boylanırdı. Həmin an gəlib çatdı: şəxsən döyüşərək aldığı, əziyyətlə tikdiyi, tikilib ərsəyə gələnədək burada qaldığı həmin posta əzəməti və igidliyi ilə xüsusi duruşu olan, bundan əlavə, görünüşü ilə hamını heyran qoyan hərbi hissə komandirimiz Polad Həşimov qarşımızda idi. Əlindəki torbaları əsgərlərin birinə uzadanda, mənə komandirin əsgərə nə verə biləcəyi belə maraqlı gəldi. Sonradan öyrəndim ki, komandir posta heç vaxt əliboş gəlmir. Axı post əsgərinə ən yaxın mağaza kilometrərlə məsafədə idi və post əsgərinin əlinin çatmadığı, lakin hərdən xəyal etdiyi siqaret (posta siqaret verilir-di, amma o bizim üçün o dövrün ən yaxşısını gətirirdi), şirniyyat və bəzi qida məhsullarını öz vəsaiti hesabına alaraq bizə gətirmişdi. Hamı ilə ayrıca hal-əhval tutub (postda heyət az olurdu), kefirmizi yüksək saxlamağımız üçün tövsiyyələrini verib, bizimlə nahara əyləşdi. Gözlərimə inanmırdım, böyük bir hərbi hissənin komandiri, tabeliyində minlərlə əsgər, zabit olan bir şəxs, dağ başında balaca bir tikilinin içində əsgərlər tərəfindən hazırlanmış yeməyi özündən vəzifə və rütbəcə qat-qat aşağı olan post zabidləri və əsgərləri ilə birlikdə yeyirdi. Bəli, bu, sadəliyi ilə hamıya dərs verən Polad Həşimov idi. Onun gəlişinin təsirindən çox gec ayıldım, o gedəndən sonra “Nə tez getdi?”, “Kaş tezliklə yenə gələydi” – deyə düşündüm. Mən orda olduğum müddətdə bir neçə dəfə gəldi. Həmişə də əlidlolu, söhbətlərinə doymadığımız, özünəməxsus və yaddaşımızda əbədi iz qoymuş tərzdə gəlirdi...

Bir müddət keçəndən sonra məni dağdan aşağı, yəni briqadaya xidmətə yolladılar. Burada həyat başqa cür idi və mənə artıq çavuş vəzifəsi həvalə olunmuşdu. Bir gün briqadada rabitə xətlərinin yenilənməsi üçün qazıntı işləri aparmaq məqsədi ilə bizə qərərgahın arxasını bellə qazmaq tapşırılmışdı. Həvəssiz başlamışdıq işə. Birdən gördüm ki, komandir bizimlə bərabər yer belləyir. Çasıb qaldım. Hərbi hissə komandiri bizimlə çiyin-çi-

yinə yer belləyir, iş görür və xətlərin dəyişməsində iştirak edirdi. Özümdən asılı olmadan mənə güc-qüvvət gəldi, ala biləcəyim ən böyük motivasiyanı almışdım, bunun qarşılığında nə pul, nə yaxşı nahar, nə də hər hansı söz verilmişdi, məni ruhlandıran sadəcə işin əsas hissəsini öz üzərinə götürmüş komandirin əsgəri olmağım idi. İnsan bu qədərmi öz öhdəsinə düşən işi vicdanla yerinə yetirər?! Bəli, bu, hamının kənardan şəhid olaraq gördüyü general-mayor, əbədiyaşar komutan Polad Həşimov idi.

Bir çox dərs verdi bizə. Hərbi hissə komandiri olaraq əsgərləri necə sevmək, onların qayğısına qalmaq, hərbiçi olaraq vətənpərvər olub vətən eşqi ilə alışıb-yanmaq, insan olaraq hər işi vicdanla görməyi öyrətdi bizə Polad Həşimov. Mən və yaxın bir neçə əsgərlik yoldaşlarım bir araya gələndə daim onun haqqında danışar, necə igid, vətənpərvər, qəhrəman olması barədə söhbətlər aparar və xatirələrimizi bölüşərdik. Yadımdadı, general rütbəsini alanda belə, hamılıqla çox sevinmişdik.

İndi ən böyük zirvəyə – şəhidlik zirvəsinə uçan komandirimiz haqqında hamı danışır, hər kəs onun necə böyük və əzəmətli insan olduğunu qeyd edir. Milyonlarla azərbaycanlı onun adını əzbərləyərək, ürəklərinə həkk edib. Bəli, mən bu şərəfə çatdığım, hərbi tariximin başında onun adının qızıl hərflərlə yazıldığı üçün bu gün keçirdiyim qürur hissini hər hansı söz və ya cümlə ilə ifadə edə bilmirəm. Hətta şəhidliyi ilə bizə vətəni sevmək, onun üçün göz qırpmadan candan keçməyin nə qədər vacib olduğunu sübut etmiş general-mayor Polad Həşimov! Torpaq – uğruna ölən varsa, vətəndir. Təsəvvür edin, o torpaq üçün Polad Həşimov şəhid olub, o torpaq üçün general-mayor canından keçib... Daim nur içində yatasınız, komutan!

İŞ STOLUNUN ÜSTÜNDƏN HEÇ VAXT KİTABLAR ƏSKİK OLMURDU

Kalid Zalov
mühasib

General-mayor Həşimov Polad İsrayıl oğlu – 2013-cü ildə ilk dəfə hərbi hissə komandirimizi görəndə rütbəsi mayor idi. 38 yaşı vardı, polkovnik-leytenant rütbəsindən mayora endirmişdilər. Hərb kariyerası boyunca həmişə ən çətin yerlərdə xidmət etmişdi. Bu səbəbdən kariyerasında “vurulma”lar çox olmuşdu. Hərbin qaydaları çox sərtidir. Səndən kilometrərlə uzaqda, düşmənlə üzbəüz postumuzda 18 yaşlı əsgər əsəblərinə hakim olmayaraq anidən nizamnamədən kənar hərəkət edibsə, hərbi hissə komandiri bunun nəticəsini hər iki mənada öz çiyinlərində hiss etməlidir.

Hörmət əlaməti olaraq “cənab polkovnik-leytenant” – deyər, müraciət edirdik. Bu, qorxudan, ya da onun bunu tələb etməsindən deyil, xitab edərkən layiq bildiyimizdən – qeyri-iradi olaraq ağzımızdan bu şəkildə səslənirdi. Onun bizdən əvvəlki qəhrəmanlıqları haqqında çox danışdılar. Mənə məlum olan faktlar o idi ki, sülh dövründə strateji əhəmiyyətli postu düşməndən azad etmişdi. Hərbi müdaxilə üçün icazə verilməyəcəyini bildiyinə görə öz resursları və briqadanın kəşfiyyat bölüyündə olan könüllü əsgərlərdən ibarət kiçik bir dəstə ilə bu vəzifənin öhdəsindən gəlib, sonradan yuxarı komandanlığa məruzə eləmişdi. Bütün briqadanı çox istəyirdi, amma bu mənada kəşfiyyatın əsgərlərini xüsusilə fərqləndirirdi. Bəzi zabitlər onun diqqət mərkəzinə düş-

məyə çalışsa da, buna nail olmurdular. Amma müqayisə üçün bir talış balası MAXE (MAHHXHQ) onun diqqət mərkəzində idi, məsələn. Çünki həmin yoldaş komandirlə bərabər əlinin əməyi ilə şəxsi heyət üçün postlar, yeməxana, hamam və s. tikililərin ərsəyə gəlməsində can qoymuşdu. Yəni, onun diqqət mərkəzinə düşmək üçün onun kimi zəhmətsevər, fədakar, mərd biri olmalı idin, başqa variantlar ona keçərli deyildi.

Cəmiyyətimiz özünün belə qəhrəman oğullarını tanımalıdır, ona görə xatirəsinə ithafən mənə məlum olan bəzi bilgiləri bölüşməyi özümə borc bildim.

- Bu gün sosial şəbəkələrdə 2016-cı ilin Aprel döyüşləri zamanı qəhrəmanlıqlarına görə ona dövlət tərəfindən bağışlanan mənzili şəhid ailəsinə verdiyi qeyd olunur. Bu məlumata tam inana bilərsiniz. Çünki mən tanıdığım Polad Həşimov cəbhədə yerləşən rayonda kirayədə yaşayırdı, şəxsi maşını yox idi. Hərdən hərbi hissənin MAXE-si ağ rəngdə VAZ-2107 markalı avtomobili ilə onu hərbi-hissəyə gətirir və geri aparırdı. Baxmayaraq ki, ona bir çox imtiyazlar tanınmışdı, o, bu imkanları heç vaxt şəxsi mənafeyi üçün istifadə etmədi. Hətta bu gün ailəsinin Sumqayıtda yaşadığı mənzil də atası İsrayıl Həşimovun ona mirasıdır.

- Hündür boyu, xarizması, səs tonu, fiziki qüvvəsi, zəkası, mərdliyi, ədalətsevərliyi və s. müsbət xüsusiyyətləri ilə arxasınca gediləcək bir lider idi. Bu mənada xidmətdən yayınanlara qarşı münasibəti birmənalı deyildi. Bəzi əsgərlər əlavə məzuniyyətə getmək üçün yuxarılardan zəng etdirirdi. Müəyyən səbəblərdən onların hamısını rədd etmək mümkün olmurdusa da, ara-sıra briqadanı düzüb bu halı sərt pisləyirdi. Bunun postda xidmət edən qardaşlarımıza qarşı haqsızlıq olduğunu dilə gətirirdi. Ən pis halda məzuniyyətə buraxanda əsgərlərə tapşırırdı ki, on gün istədiklərini yeyəndən sonra bir kisə xiyar-pomidor alıb yeməxanaya gətirsinlər ki, buradakı yoldaşlarına da xoş olsun.

Bu və bütün digər mümkün üsullarla ədaləti qorumağa çalışırdı.

- 2014-cü ilin fevralında sərt keçən qış hərbi hissəyə gələn su borusunu dondurmuşdu. Komandir bir qayda olaraq həftənin birinci günü növbətçi olurdu. İkinci gün istirahət etməli idi. Amma bu xəbəri eşidən kimi durub hərbi hissəyə gəlmişdi, bir neçə əsgərlə dağa qalxıb, dəmir su borularının altında rezin təkərləri yandıraraq bütün gün boyu hərbi hissəyə gələn suyun yenidən bərpa olunmasına çalışmışdı.

- Mənə məlum olmayan səbəblərdən bəzi zabitlər biz gənc əsgər olanda kitablarımızı müsadirə edirdilər. Həmin kitablardan özləri də oxumurdu. Haçansa təsadüfən öz kitabımı hansısa zabitin otağında bir küncə atılmış, tozlanmış şəkildə görürdün. Amma Polad Həşimov bu mənada tək qolu deyil, həm də başı işləyən zabit idi. İş stolunun üstündən heç vaxt kitablara əskik olmurdu.

Onun şəhidliyi gözlənilməz oldu, hamını sarsıtdı. Nə qədər qisasını alsaq da, içimizdəki yanğıni söndürməz. Şəhidimiz 2-ci fəxri xiyabanda son mənzilə yola salındı. İstərdim ki, şəhidimizə ölümündən sonra "Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı" fəxri adı verilsin. Çünki o qəhrəman kimi yaşadı, qəhrəman kimi dünyadan getdi. Tabeliyində olan minlərlə vətəndaşlarımız üçün nümunə oldu. Həmişəlik bu xalqın ürəyində yer qazandı. Allah rəhmət eləsin!

ÖZ PAYINA DÜŞƏN ÇÖRƏYİ, YEMƏYİ ƏSGƏRLƏRƏ VERƏRDİ

Vəfa Quliyev

Polad Həşimovla ilk tanışlığım 1995-ci ildə Murovdağda olub. Mən N saylı hərbi hissənin 7-ci taborunda xidmət edirdim, rütbəm çavuş idi. Biz Koroğlu zirvəsindəki postda idik.

Bir müddət sonra bizim taborun növbəsini dəyişməyə 5-ci tabor gəlmiş və qərərgah rəisi Koroğlu postunu dəyişmək üçün gedən qrupa məni bələdçi təyin etmişdi. Onlarla birgə posta qalxırdıq. Yolda söhbət əsnasında bildim ki, onların komandiri leytenant Həşimov Poladdır. Posta çatana kimi onunla bir qədər həmsöhbət olduq. Onlar bizdən postu təhvil aldılar.

Bizim 7-ci taboru on bir gündən sonra başqa taborlara bölüdlər və bizi 5-ci taborun siyahısına alanda məni 2-ci bölüyə verdilər. 2-ci bölüyün komandiri isə leytenant Həşimov idi və o gündən xidmətimin sonunadək onun bölüyündə qaldım.

Həşimovla birgə Murovdağın Cabir, Təbriz, Koroğlu postlarında çox xidmətdə olmuşam.

Polad Həşimov haqqında danışmaq çox çətindir, çünki onun xidmətlərini, əsgərlərə qarşı gözəl davranışlarını, vətənə sevgisini, işinə, vəzifəsinə vurğunluğunu dillə, sözlə ifadə etmək mümkün deyil. O, çox gözəl komandir, gözəl qəlbi olan bir insan idi. Bölüyündəki əsgərlərin qayğısına qalar, bacardığı qədər maddi, mənəvi ehtiyaclarını təmin edərdi. Onlarla birgə postlarda olar-

dı. Bizimlə birgə eyni yeməkləri yeyər, hətta öz payına düşən çörəyi, yeməyi əsgərlərə verərdi.

Polad Həşimov 2 il (1995-1997-ci illər) mənim komandirim olub. Onun haqqında çox danışmaq olar. Şəxsən onuntək bir insanla birgə xidmət etdiyim üçün həmişə fəxr etmişəm və mən onu heç vaxt unutmamışam, unutmaram! Nəinki mən, bütün Azərbaycan, bütün dünya unutmayacaq əvəzolunmaz şəxsiyyəti... Onun ruhu qarşısında baş əyirəm!

O öz peşəsini sevirdi və ömrünün 30 ilini hərbə, vətənə xidmətə ayırdı.

Allah Generalımızın ruhunu şad etsin!

HƏMİN HƏRBİ BOTİNKALARI HƏLƏ DƏ SAXLAYIRAM

Kənan Novruzov

Son dərəcə vətənpərvər, mehriban, qayğıkeş olan bu şəxsiyyət əsgərlərini öz övladı kimi sevirdi. Onun qayğısını hər gün öz üzərimizdə hiss edirdik, çünki Polad Həşimovun komandir olduğu N saylı hərbi hissədə xidmət edirdim.

Döyüş əmrini yerinə yetirməyə yollanarkən onunla rastlaşdım. Botinkalarımın yararsız olduğunu gördü. Bu barədə sual verdi. Dedim ki, tezliklə özümə yenilərini alacağam. Elə o məqamda heç vaxt unutmayacağım bir hadisə baş verdi. Polad Həşimov öz botinkalarını ayağından çıxarıb mənə uzatdı və bunu elə tərzdə etdi ki, sanki belə də olmalıymış. Doğrusu, bilmədim sevinim, ya imtina edim, çünki çox təəccüblənmişdim.

Generalın şəhid olduğu xəbərini eşidəndə doğma insanımı itirmişəmmiş kimi dəhşətə gəldim. Həmin hərbi botinkaları hələ də saxlayıram. Əziz insandan dəyərli xatirə kimi...

SƏNİ FƏXRİ FƏRMANLA TƏLTİF EDİRƏM!

Rəşad Novruzov

Daşkəsəndə soyuq qış günü dağa tərəf yol açdıq. Mən də çox həvəslə işləyirdim. Komandir Polad Həşimov mənə yaxınlaşıb dedi:

– Çox yaxşı işləyirsən. Hava da yaman soyuqdur. Bəlkə, kiçik bir stəkan araq içəsən?

Dedim:

– Xeyr, komandir, mən araq içmirəm.

Sonra siqaret təklif elədi, bu dəfə də siqaret çəkmədiyimi dedim. Hansı bölgədən olduğumu soruşdu.

– Bakının Maştağa kəndindənəm.

Gülümsəyib bildirdi:

– Sağ ol! Maştağalı olasan, amma nə araq içəsən, nə də siqaret çəkəsən?! Səni fəxri fərmanla təltif edirəm!

SİZİ KİM İNCİTSƏ, QARŞISINDA MƏNİ GÖRƏR

Yasın Heydərov

2014 -cü ildə Daşkəsəndə yerləşən N sayılı hərbi hissəyə müddətdən artıq hərbi qulluqçu kimi xidmətə getdim. Elə ilk gündən bu hərbi hissədə yaşayan əfsanə barəsində eşitməyə başladım. Düşünürdüm ki, görəsən, o necə insandı ki, hamı sevir və heç kim onun barəsində bir kəlmə də mənfi nəsə danışmır. Getdikcə ona olan kütləvi sevginin sirrini anlamağa başladım.

Hər dəfə yüksəklikdə yerləşən postlara qalxarkən o yolların necə çətinliklə düzəldiyi haqqında düşünürdüm. Açığını deyim ki, “bu yolu Polad çəkib” cavabı məni qane etmirdi. Soraqlaşılıb o yollarda işləyən ekskavator sürücüsünü tapdım. Yaşlı kişi idi. Bir kafedə görüşdük və məni narahat edən sualı verdim:

– Dayı, bizim postlara gedən yolu kim çəkib?

Gülümsəyib cavab verdi:

– Polad.

– Ekskavatoru ki siz sürmüsünüz...

– Düzdü, sürücü mən idim, amma Poladsız sürə bilməzdim.

Təəccübləndim.

– Necə?

– Qardaş oğlu, mən texnikanı rahat olan, düz yerlərdə sürürdüm. Dərə-təpə, çətin yerlərə çatanda Polad ekskavatora oturur, oraları özü düzəldirdi. Ən təhlükəli yerlərdən asan keçilən yol-

lar düzəldib. Deyirdi ki, “İndi mən buranı hamarlamasam, əsgərlərim posta qalxanda yenə zülm çəkəcək. Axı onlar əllərində ərzaq, su, odun daşıyır. Biz bunu əmələ gətirə biliriksə, mənim balalarım niyə əziyyət çəkməlidir?” Bir gün yolları hamarlaraq gəlirdik. Erməni postunun altına çatanda onlar atəş açmağa başladılar. Qorxub texnikanı saxladım, çünki güllələr gəlib ekskovatora da dəyirdi. Dedim, Polad, artıq gedə bilmərəm. Arxasını güllə açılan tərəfə çevirib dedi ki, narahat olma, dayı, güllə birinci mənə dəyəcək, sənsə davam elə, bu yol mütləq açılmalıdır.

Həmin ekskavator sürücüsü elə şövqlə danışdı ki, istə-istəməz təsirlənirdin. Amma bu qəhrəmanı şəxsən görməyə nə qədər içimdə yenə nəşə narahatlıq vardı.

Bir gün biz postda səngər qazan vaxtı hərbi hissəyə gəldi. Hiss etdim ki, onun adı gələn kimi hamının üzündə təbəssüm yarandı. Həmişə əksini görmüşdük: adətən əsgərlər briqada komandirindən qorxar, çəkinərlər. Polad Həşimov bizə yaxınlaşdı, yüksək rütbəli zabitlərə xas olmayan mehribanlıqla salamladı.

– Vətənin qayğıkeş əsgərləri, necəsiniz?

Hamı bir ağızdan “Sağ ol” deyəndən sonra post komandiri ona yaxınlaşıb vəziyyətlə bağlı məruzə elədi. Bir azdan komandir ərazini gəzməyə gedən kimi, sürücüsü maşının baqajından qutularda siqaret, şirniyyat və sok çıxartdı, “bunları cənab Həşimov öz maaşından sizin üçün alıb, halalınız olsun” deyib bizə payladı. Bir anlıq qulaqlarıma inanmadım, necə yəni “öz maaşından alıb?” Bir gənc əsgər öz payını götürüb ayaq üstə yeyəndə komandir gəlib çıxdı. Əsgər bir anlıq özün itirdi. Bunu hiss edən komandir əsgəri yanına çağırdı, onun əlindəki şirniyyatdan bir tikə qoparıb ağzına qoydu, gülümsəyib dedi:

– Yaman acmışam.

Yanımıza gəldi. Hamıya göz gəzdirdi:

– Burda yeni gələn xeyli igid varmış. Sizinlə hələ çox görüşəcəyik. Məndən qəti qorxmayın. Ümumiyyətlə, heç kimdən qorx-

mayın. Mənə qorxaq əsgər lazım deyil. Sizi kim incitsə, qarşısında məni görər. Vətənin sizə ehtiyacı var. Özünüzdən muğayat olun!

Doğrusu, General Həşimovu tanıyana qədər məndə “ideal insan” duyğusu yox idi. Kimisə bu statusa layiq bilmək barədə heç vaxt düşünməmişdim. Amma zaman keçdikcə üst-üstə yığılan təəssüratlar Polad Həşimovu gözümdə ideallaşdırırdı. Aydınır ki, bu proses tədricən baş verib. Həmişə mətnlərdə oxuduğumuz, nağıllardan eşitdiyimiz “igidlilik”, “cəsarət”, “mərdlik” və başqa bu tip anlayışları gerçək bir insanda görmək onu nəzərimizdə daha da ucaldırdı.

Əminəm ki, mənim kimi yüzlərlə insan komandiri Polad Həşimov olduğu üçün fəxr edir. Qəbrin nurla dolsun, dünyanın ən gözəl şəhidi!